

I N D R I C H S U S O

MYSTIKOVO SRDCE

Blahosl. Jindřich Suso O. P.

Mystikovo srdce

Vlastní životopis.

Mnich byl ve středověku hlavním představitelem křesťanství. Mniši-myslitelé vytvářeli křesťanskou osvětu a mniši-světci určovali způsob mravní dokonalosti. Usilování o styk se světem nadpřirozeným bylo základní složkou středověké kultury a projevovalo se hlavně mystikou. K nejvzácnějším květům středověké mystické literatury patří vlastní životopis „nejroztomilejšího z mystiků“, švábského dominikána bl. Jindřicha Seuse, zvaného Suso. Jako září kapka čisté vody všemi barvami světla slunečního, tak hraje osobnost Susova všemi tvari lásky nebeské. Hravá prostomyslnost dětská a závratná vnímavost nejvyšších tajemství Božích skříjí různě v jeho srdci jako beránek s orlem. Jsou to stránky podmanivé lyrické a dramatické síly, stránky poctivého zápasu o Boha v duši a duše k Bohu. Stránky velké životní zkušenosti, zkušenosti věrného vystupování v duchovním životě.

Z latiny po prvé do češtiny přel. a poznámkami opatřil P. Silvestr M. Brato O. P.

Stran 158. Cena Kč 12.—. (Myšlenky a život, sv. 1.)

U všech knihkupců nebo přímo
v nakladatelství „Vyšehrad“,
spol. s r. o.,
Praha II., Václavská ul. 12.

BLAHOSLAVENÝ JINDŘICH SUSO O. P.

MYSTIKOVO SRDCE

VLASTNÍ ŽIVOTOPIS

Ze staroněmčiny přeložil
P. Dr. Silvestr Brait O. P.

1 9 3 5

• V Y Š E H R A D •, S P O L S R O V P R A Z E

M Y Š L E N K Y A Ž I V O T

Knihovna soudobého
katolického myšlení

Redakce:

P. DR. SILVESTR BRAITO O. P.

P. DR. REGINALD DACÍK O. P.

1.

Podle osnovy Rudolfa Mikuty
vytiskla Československá akciová
tiskárna v Praze.

NIHIL OBSTAT

Olomucii, die 11. Novembris 1934

P. Em. Soukup O. P.

Censor ex officio.

IMPRIMATUR

Pragae, die 13. Novembris 1934

P. Thomas M. Dittl O. P.

Prior Provincialis

Nr. 18578

IMPRIMATUR

Olomucii, die 15. Novembris 1934

Dr. Joannes Martinů

Vicarius generalis.

Ú V O D E M.

Onehdy probíral jsem se svými starými rukopisy a papíry, starými překlady ze sv. Bernarda a různými poznámkami, svými různými nářisy románů a velkých prací... Všechno to jsou papíry z mých let noviciátu a z prvních let bohoslovných studií. Seděl jsem dlouho do noci nad těmi papíry, které zažloutlé vyprávěly o prvních touhách rozletět se, o prvních tušeních, jak bude třeba pracovat. Hledal jsem jako mladý dominikánský novic, hledal jsem Živé zdroje. A mezi nimi jsem našel zdroj čistý, tajuplné krásy a hloubky, spisy dominikánského mystika bl. Jindřicha Suso. S utajeným dechem jsem četl studie Langovy o něm a zatoužil jsem čísti dílo samo. A tak povstává tento překlad, který jest mou literární prvotinou. Pochází tento překlad z roku 1917. Dal jsem se onehdy znovu do četby tohoto překladu a nakonec jsem si řekl, že by bylo škoda, aby toto dílo zůstalo v přihrádce mého pracovního stolku, či aby jednou našlo konec v plamenech. Pročetl jsem dílo znovu a poznal jsem, co krásy, co života, co útěchy v dnešních rozbouřených a prázdných dnech mohou poskytnouti řádky člověka, který tolik trpěl, jemuž vzali i těst a dobré jméno, jehož Pán tak šlehal a očišťoval a jenž se svíjel pod jeho ranami, jenž se naivně dohadoval s Bohem a přece zase šel dále a dále nesl svůj těžký kříž. Protože měl růsti, a neroste se jinak než z krve, která teče z ran ukřižování spojeného s ukřižováním Páně.

Předkládám tento mystický květ středověké poesie

našim čtenářům. Jsou to stránky podmanivé, lyrické a dramatické síly, stránky poctivého zápasu o Boha v duši a duše k Bohu. Stránky velké životní zkušenosti, zkušenosti věrného vystupování v duchovním životě.

Kéž přinesou tyto paprsky, vyzařující z hořícího srdce mystikova, mnohému člověku osvětlení a posílnění v jistotě v Bohu, jenž jest jediným bodem, který se nemění v dnešním potáčení.

Máte v rukou knihu nejroztomilejšího z mystiků, jak jej všeobecně nazývají znalci mystické literatury. Švábský původ zasněné, hluboké, ke slunci stále vzhlížející duše zračí se v celém jeho životě a v celém jeho díle. Vstoupil poměrně mlád do řádu, tak mlád, že měl proto až i jakési úzkosti svědomí, zda bylo jeho vstoupení pravoplatné. Ze začátku žil životem prostředního mnicha, ani ne příliš horlivý, ani si nedovoloval hrubších poklesků, ale malých vůbec nijak zvlášť nevážil. V 18 letech si ho podmaňuje milost, které on podává celé své srdce. Milost z něho učinila horlivého následovníka Dominika apoštola. Seuse, jak jest jeho vlastní jméno, stává se lektorem bohosloví, vůdcem sester a duší toužících po dokonalosti, vyhledavačem ztracených žen a dívek, kazatelem, který zcestoval velkou část Německa. Jest nenáviděn za svou horlivost, jest pronásledován za svou mystiku, která bývala vždycky pohoršením malodušným otrokářům nad vedenými dušemi. A Seuse si zpívá při tom všem, nařiká, hádá se s Bohem, aby pak slyšel pro sebe a pro nás slova Boží vůle s naším ponížením a utrpením. Mezi 1350 až 1363 vydává Seuse svůj vlastní životopis, zvaný Exemplar. Je to vlastně návod k duchovnímu životu. A jako

příklady dává zde své bolesti a zkoušky, své meditace, své obcování s Pánem a s jeho svatou Matkou. Vidíme Seuse jako velikého ctitele Srdce Páně. Dojímá až k slzám jeho zbožnost a úcta k Panně Marii, nesmírné krásy jsou jeho zastavení křížové cesty . . . Docela snad jest vedlejší, že se Seuse narodil r. 1295 a že zemřel 1365. V domini-kánském kalendáři jest uctíván jako blahoslavený, jehož svátek se slaví dne 2. března.

Překladatel prosí čtenáře o vzpomínku při modlitbě.

*V Olomouci,
ve svátek Všech svatých řádu kazatelského
12. listopadu 1934.*

P. Dr. Silv. M. Braitto O. P.

S U S O N Ů V Ž I V O T.

DÍL I.

ZAČÁTEK PRVÉ KNIHY ZVANÉ »SUSO«.

V německé zemi žil bratr kazatel, narozený ve Švábsku, jehož jméno — kéž by bylo zapsáno v knize života! Zatoužil slouti a býti služebníkem věčné Moudrosti. Dověděl se o svaté a osvícené osobě, jež smutná a plná zármutku a utrpení na světě žila. Trpitelka žádala ho, aby jí vypravoval něco z vlastní zkušenosti o bolesti a tím posilnil její srdce. Dlouhou dobu ho o to prosila. Kdykoliv k ní přišel, vyptávala se nenápadnými otázkami na způsob jeho začátku, pokračování, na různá cvičení a utrpení: svá utrpení sdělil jí s velkou tajností. Poněvadž jí vypravování skýtalo útěchu i poučení, zapisovala si vše pro sebe i pro jiné. Vše konala tajně, takže o ničem nevěděl. Když však objevil její duchovní krádež, pokáral ji za to a musela mu vše vydati. Vzal to a spálil, co mohl. Když se dostal k druhé části, chtěl s ní podobně naložit. Nebeské poselství mu v tom však zabránilo. Tak se uchovalo to, co ve více částech vlastnoručně napsala. Po její smrti připojil (Suso) několik dobrých naučení. Amen.

Začátek služebníkův udál se v jeho osmnáctém roce. Ačkoliv již po pět let nosil duchovní roucho, přece jeho nitro bylo málo sebrané. Domníval se, že když ho chrání Pán hrubších poklesků, jež by mohly poškoditi jeho pověst, menších netřeba bráti vážně. Leč Bůh tolik nad ním bděl, že cítil v sobě nedostatečnost, když se obrátil k věcem, po nichž toužil. Zdálo se mu, že jest snad přece něco jiného, co by mohlo upokojiti jeho lačné srdce. Nepokojná povaha velmi ho trápila: stále cítil výčitky a přece nemohl si pomoci, až ho Bůh sám z toho vysvobodil. Všichni se divili jeho náhlé změně. Ten pravil to

a jiný ono, ale nikdo nepřipadl na pravou příčinu, neboť bylo to tajemné zasáhnutí Boží, plné světla, jež způsobilo náhlý obrat.

I. O PRVNÍCH BOJÍCH ZAČÁTEČNÍKOVÝCH.

Jakmile se mu dostalo od Boha tohoto pokynu, ihned v něm vyvstaly všemožné boje, jimiž ho chtěl nepřítel spásy zmásti.

Vnitřní tlak žádal plného odvrácení od všeho, co by mu překáželo. Naproti tomu doráželo naň cosi našeptávajíc mu: »Lépe se rozmysli! Lehko jest začítí, ale obtížněji dokončiti!« Vnitřní hlas zaručoval pomoc a sílu, protivný hlas odpovídal, že není pochybnosti o Boží moci, že však není jisto, chce-li tomu Bůh v jeho případě. Leč to měl jasně dokázáno, neboť Bůh vlastními ústy přislíbil, že chce opravdu pomoci všem, kdož začínají v jeho jménu.

Poněvadž milost nad ním zvítězila v zápase, přiblížil se k němu nepřítel v přátelské podobě a radil mu: »Je již snad na čas, aby ses polepšil: Ale nesmíš tak zprudka do toho! Musíš mírně začítí, abys mohl též dokončiti. Jen jez dobře a pij, popřej si když můžeš, vždyť přece i při tom můžeš se chrániti hříchu. Buď svatým jak chceš, ale přece se na venek mírni, aby se tebe lidé nehrozili. Neboť říká se: Je-li srdce dobré, vše jest dobré. Můžeš jednati přívětivě s lidmi a při tom býti dobrým člověkem. Ostatní chtějí přece také přijíti do nebe a nevedou tak přísný život!« To vše nesmírně ho rozrušovalo. Leč brzy zavrhl Věčná Moudrost špatné rady řkouc: »Kdo chce rybu — úhoře — za ocas držeti a svatý život vlažností

začítí, v obou případech se zklame. Neboť když si myslí, že jej již má, unikne mu. Kdo chce zpovynané a odbojné tělo laskavostí přemoci, sotva je při zdravých smyslech. Kdo chce míti svět a při tom přece sloužiti Bohu, žádá si nemožných věcí, chce padělati slovo Boží. Proto chceš-li povoliti, přestaň též býti zbožným!« Dosti dlouho zmítal se v tomto boji. Konečně se vzmužil a odvrátil se násilím od tvorů.

Jeho neustálená povaha zakoušela zprvu veliká muka, když se vzdal neužitečných společností. Časem přemohla ho však přirozenost, že přece k nim šel pro úlevu myslí. Obyčejně se tam vesele ubíral, leč se zármutkem se vracel, neboť jejich řeči a zábavy byly mu nevesely a jeho byly jim nepříjemné. Někdy ho též takto trápili: Jeden pravil: »Jak to divně hledíš na svět?« A druhý: »Obyčejný život byl by nejjistější.« A třetí přimáčknu: »Podobné počínání nemívá dobrého konce.« A posílali ho jeden ke druhému. Mlčel při tom všem jako němý a myslil si jen: »Ach, dobrý Bože, není nic lepšího nežli útěk. — Kdybys byl býval neslyšel těch řečí, pranic by ti nemohly uškoditi.«

Jedna věc působila mu zvláště hořké utrpení, že totiž neměl nikoho, komu by si mohl postěžovati se svým bolem, nikoho, jenž by právě tak pátral a hledal. Proto bral se smutně a bez lásky svou cestou a s velikým sebezapřením se od všeho vzdálil. Později proměnilo se mu to ve velikou sladkost.

II. O NADPŘÍROZENÉM VYTRŽENÍ, JEHOŽ SE MU DOSTALO.

V den sv. Anežky na začátku svého obrácení šel po obědě do kůru. Byl tu sám stoje v nižších sedadlech pravého chóru. Právě tehdy cítil velkou tíseň pro těžké utrpení, jež naň dolehlo. Když zde tak stál bezútěšně, a nikoho kolem ani vedle nebylo, octla se jeho duše u vytržení, jsouc v těle nebo mimo ně. Tu slyšel a viděl, co se nedá ni všemi jazyky vysloviti. Nemělo to tvaru ani podoby, a přece obsahovalo v sobě rozkoš všech tvarů i způsobů. Srdce lačnělo a přece bylo nasyceno; všechna jeho přání byla vyplněna a každá touha ukojena. Vpil se zcela ve světlý zjev, v němž zapomenul na sebe i na všechno. Nevěděl ani, je-li den či noc. Jak to nyní cítí, kdy je již klidný, byla to tryskající sladkost věčného života. Pravil: »Není-li toto nebeské království, nevím, co by jím mohlo býti, neboť ani veškeré utrpení nemůže právem zasloužiti této radosti tomu, jemuž se jí má dostati.« Toto vyvrcholení (blaženosti) trvalo asi půl nebo celou hodinu. Nevěděl, zůstala-li duše v těle, nebo odloučila-li se od něho. Když se vzpamatoval, bylo mu jako člověku vrátivšímu se z jiného světa. A tělo trpělo v tomto krátkém okamžiku tak velké bolesti, že se mu zdálo, jako by snad nikdo, vyjímaje v hodině smrti, nevytrpěl v tak krátké době tolik bolestí. Přišel k sobě s hlubokým žalem a proti vůli kleslo tělo k zemi jako člověk, jenž se kácí přemožen mdlobou. Volal ve svém nitru a vzdychal z hloubi: »Ach, Bože, kde jsem byl, a kde jsem nyní? Dobro nejsladší, kéž nikdy nevymizí z mého srdce upomínka na tuto hodinu!« Vlekl dále své tělo a nikdo na něm ničeho neviděl ani nepozoroval.

Avšak jeho duše a mysl byly stále naplněny nebeským divem. Nebeské zjevy opět a opět braly se jeho žhavým nitrem. Zdálo se mu, že se vznáší ve vzduchu. Sladká nebeská předchuť naplňovala jeho duševní mohutnosti. Jako když se vysype ze skřínky vzácné koření a ona si přece uchová kořenou vůni. Tento nebeský nádech blažil ho dlouhý čas a poskytoval mu stesk a touhu po nebi a po Bohu.

III. JAK SE DUCHOVNĚ ZASNOUBIL S VĚČNOU MOUDROSTÍ.

Dráha, po níž se pak jeho život delší dobu pohyboval, byla ustavičná snaha po vřelém spojení s věčnou Moudrostí. Začátek možno se dovědět z knížky o věčné Moudrosti. Již od mládí měl láskou překypující srdce. Věčná Moudrost ukazuje se v Písmě sv. jako přívětivá milenka, jež se pěkně zdobí, aby se zalíbila, a něžně mluví, aby si naklonila veškerá srdce. Vypráví, jak jsou klamavé ostatní milenky, a jak ona jest vřelá a stálá. To pohnulo jeho mladou mysl. Přihodilo se mu to, co se děje, když pardál vydává libou vůni a vábí k sobě divokou lesní zvěř.¹⁾ Často a často užívá věčná Moudrost tohoto rozkošného způsobu a milostného vyzývání k duchovní lásce, zvláště ve knize, jež sluje knihou »Moudrosti«. Když se četla kniha »Moudrosti« při stole a když uslyšel služebník ony sladké šepoty lásky, byl velmi blažen. Schvátila ho nevýslovná touha a v mysli láskou zanícené uvažoval: Zkus štěstí, zda by se vznešená milenka, o níž jsi slyšel takové divy vyprávěti, nemohla státi tvou láskou, poněvadž tvé mladé, nestálé srdce nemůže dlouho vydržeti bez zvláštní lásky.

Často o ní takto přemýšlel a zdála se mu tak lásky plnou — líbila se jeho srdci i mysli. Kdysi ráno seděli u stolu, a tu slyšel čisti slova moudrého Šalomouna: »Audi fili . . . Slyš, synu můj, vznešenou radu svého otce: Chceš-li pěstovati vznešenou lásku, vezmi si za svou něžnou lásku spanilou Moudrost. Neboť dává svým milovníkům mládí a sílu, vznešenost a bohatství, čest a zisk, moc i věčné jméno. Činí jej láskyplným, učí jej býti mravným a poskytuje mu chválu před lidmi, slávu zástupů, činí jej milým a drahým Bohu i lidem. Jí byl stvořen okršek země, jí upevněno nebe a prohloubena propast. Kdo ji má, bezpečně kráčí, pokojně spí a jistě žije.«

Když uslyšel čisti tato krásná slova, ihned si pomyslilo jeho roztoužené srdce: »Ó, jaká láska! Kéž by byla mým podílem, jak dobře by mi bylo!«

Neznámé představy přispěchaly zase se svým odporem a služebníkoví napadlo: »Mám milovati, čeho jsem neviděl, co neznám. Raději míti něco jistého na dlani, nežli naději na celý dům. Kdo vysoko zalétá a draze miluje, často musí trpěti hlad. Leckdo měl by velmi rád tuto milostnou Paní, kdyby jen dovolila svým služebníkům, dobře a něžně se starati o své tělo. Ale Moudrost praví: Kdo se chce oddati dobrému jídlu, silnému vínu a dlouhému spánku, nemůže dosáhnouti lásky Moudrosti! — Kdypak byly nějakému služebníku předloženy tak tvrdé podmínky?«

Tomu odporovala božská myšlenka: »Podle starého práva musí láska trpěti. A není uchazeče, který by nebyl trpítelem, není milovníka, jenž by nebyl mučedníkem. Proto se nemrzí, kdo tak vznešeně miluje pro něco nemilého, jež ho časem stihne. Uvaž též všechna neštěstí a nepříjemnosti, kterých musí zakoušeti milovníci světa.«

Těmito a podobnými domluvami byl znovu posilněn vytrvati ve svém úmyslu. Mnoho proto zkusil. Jednou měl dobrou vůli, jindy však lapalo jeho srdce zase po prchavé lásce. A když semotam hledal, našel vždy něco, čemu odporovalo jeho srdce, jež ho zase zpět obrátilo. Kdysi četlo se při stole o Moudrosti, což hluboce došlo jeho srdce. Moudrost volala: Tak jako kvete krásný růžový keř, jako jemné kadidlo stále voní a jako nemíchaný balsám dýše kolem vůni, tak jsem já kvetoucí, libovonná, čistá láska, bez nádechu a bez hořkosti, v bezmezné vroucí sladkosti. Ostatní však milovníci mají sladká slova, leč trpkou odměnu, jejich srdce jsou léčky smrti, jejich ruce pouta, jejich řeči přeslazený jed, jejich kratochvíle oloupení o čest.

Pomyslel si: Ach, jak je to vše pravdivé! Pak řekl si odhodlaně: Ano, tak to musí býti; jen Ona musí býti mojí láskou! Chci býti jejím služebníkem! Uvažoval: »Kéž bych, Bože, jen jednou spatřil svou lásku, kéž bych jen jednou mohl s ní mluvit. Jak asi vypadá, když se v ní tají tolik láskyplného. Je to člověk nebo Bůh, muž nebo žena, umění nebo moudrost? Co je to vůbec? Když se snažil nazírat vnitřním okem do předložených tajů Písma, zjevila se mu takto: Vznášela se vysoko na oblačném trůnu, zářila jako jitřenka, podobala se plesajícímu slunci, věčnost byla její korunou, šatem blaženost, sladkostí byla její slova, a kol ní náplň veškerých slastí. Byla daleko a — blízko, vysoko i nízko; byla přítomna a přece skryta, mohl s ní obcovati a přece nemohl se jí dotknouti. Tyčila se nad nejvyšší téměř nebes a dotýkala se hlubokostí propastí. Sahala od jednoho konce ke druhému a vším sladce vládla. Myslel, že vidí před sebou krásnou pannu a za chvíli našel ztepilého jinocha. Brzy chovala

se jako moudrý mistr, brzy zase jako vášnivá milovnice. Skláněla se k němu důvěrně a velmi přátelsky ho pozdravovala a dobrotivě k němu pravila: Praebe, fili, cor tuum mihi . . . Dej mi, synu, své srdce! Sklonil se k jejím nohám a děkoval jí pokorným nitrem. To mu bylo tehdy dopřáno a nikdy více nedostalo se mu takového štěstí.

Když tak uvažuje krácel za svojí nejmilejší, nadhodil si důvěrnou otázku a ptal se svého lásku hledajícího srdce: »Ó, mé srdce, odkud plyne láska a půvab, odkud něžnost, krása, slast a líbeznost? Nepochází to vše z tryskajícího pramene čirého božství? Pročež, vzhůru srdce, smysly i rozum, sneste se až do závratné propasti všeho drahého a milého. Kdo mi v tom zabrání? Ach, objímám tě dnes plamennou tužbou svého srdce.« A nato linul se odkudsi do duše prabytný výron všeho dobra, v němž našel duchovně vše, co krásného, milého. Vše tu bylo a to tak, že se to ani nedá vysloviti. Zvykl si, že když slyšel zpívati nebo přednášeti nějaký chvalozpěv, ihned se zvedalo jeho srdce i mysl rychlým pohledem ke své milené Lásce, z níž veškerá láska pramení. Nemožno ani říci, kolikrát objal svou milovanou lásku toužebně rozplakanýma očima a jako propast hlubokým, rozšířeným srdcem. Bylo mu jako když kojící matka obejmě své dítě a postaví na svém klíně a když se dítě snaží hlavou a pohyby svého těla dosáhnouti něžné matinky a zářivými tahy v obličeji projevuje svou radost. Tak se pozvedalo v lásce i jeho srdce k věčné Moudrosti. Myslil si: Ach, Pane, kdyby to jen byla Královna se mnou zasnoubena, a již se nyní honosí má duše! Leč, toť jsi ty, císařovno mého srdce, dárkyně všech milostí! V tobě mám s dostatek bohatství, síly, kolik chci. Nic z toho, co má okršek země, nechtěl bych více míti. Když takto rozjímal, skvěl

se radostí jeho vzhled, oči byly tak vroucí, srdce jášající a všechny jeho schopnosti pěly: »Super Salutem« (Moudr. 7. 10.). Tys štěstím a krásou mého srdce nad veškeru krásu a štěstí, neboť tys mi přinesla mé štěstí a v tobě jen, s tebou a tebou měl jsem a mám veškeré dobro.

IV. JAK SI VYRYL NA SRDCI SLADKÉ JMÉNO JEŠÍŠ.

Právě tehdy sestoupilo do jeho duše poněkud více ohně, jenž ji skoro rozžhavl božskou láskou. Když pocítil v sobě zase onen plamen a nesmírně úpěl pod božskou láskou, šel na skryté místo do své cely, kde se oddal milostnému rozjímání. Privil: Ach, dobrý Pane, kéž bych si mohl vymysleti nějaké znamení lásky, jež by na věky bylo znamením mezi mnou a tebou, na označení, že ty's mého a já tvého srdce věčná láska, znamení, jež by nikdy nemohlo býti zapomenuto. V této vroucí opravdovosti přehodil si škapulíř, odhalil ňadra, vzal do ruky rydlo, pohlédl na své srdce a řekl: »Ó, mocný Bože, dej mi síly k splnění mé touhy, neb ty musíš býti uzavřen v nitro mého srdce.« Počal bodati hrotem do masa; bodal tu a tam, nahoru dolů, až naznačil úplně jméno Ježíš na svém srdci (IHS). Z ostrých ran crčela prudce krev a stékala přes prsa. Pro svou planoucí lásku díval se se zalíbením na to, málo dbal bolesti. Poklekl a pravil: »Můj Pane a jediná lásko mého srdce! Viz velkou touhu mé duše! Pane, neumím a nemohu tě lépe v nitro vtisknouti. Ach, Pane, prosím tě, dokonči to a vetkni sebe sama ještě hlouběji do mého srdce. Tak vyznač v něm své svaté jméno, abys je již nikdy neopustil.«

Dlouhý čas chodil takto z lásky zraněn, až kdysi pocítil, že mu zůstalo sv. jméno Ježíš na srdci, tak jak si přál. Písmena byla široká jako stéblo a dlouhá jako článek malíčku. Až do smrti nosil jméno na svém srdci, a při každém úderu srdce i svaté jméno se pohnulo. S počátku bylo to možno i pozorovati. Nosil je v tajnosti, takže nikdo to neviděl, krom druhá, jemuž je s posvátnou tajemností ukázal. Potkalo-li ho něco nemilého, pohlédl na drahé znamení lásky, a ihned byla mu protivná věc o mnoho lehčí. A jeho duše občas pravila Pánu v milostných rozhovorech: »Hleď, Pane, světští milující lidé označují si na šatě svou lásku; ale, má lásko, já jsem si tě naznačil v čerstvou krev svého srdce.«

Když šel kdysi po jitřních hodinkách od modlitby a vrátil se do cely, sedl si do stoličky a podložil si jako podušku pod hlavu knihu Svatých otců. Zatím upadl do vytržení. Zdálo se mu, že cosi jasného probleskuje z jeho srdce. Podíval se blíže a spatřil zlatý kříž. Byly v něm zasazeny uměle zpracované vzácné kameny, jež nádherně zářily. Služebník svlékl kapu a přehodil ji přes srdce. Rád by zakryl pronikající jas, aby ho nikdo neviděl. A podivný jas dále plál a skvěl se a ač jej zakrýval, nic nezastřelo jeho silný třpyt.

V. O ÚTĚŠE, JÍŽ BŮH VÁBÍ ZAČÁTEČNÍKY.

Dle svého zvyku přišel po jitřních hodinkách do kaple a zde se pro odpočinek na okamžik posadil. Seděl jen krátkou chvíli, dokud nezvěštoval ponocný procitnutí nového dne. Pozdvihnul oči, klekl na kolena a zdravil ve vycházející jasné Jitřence líbeznou Královnu nebes.

Jako ptáčky pozdravují v létě jasný den a s radostí jej přijímají, tak i já zdravím v radostné touze Tu, jež přinesla světlo věčného dne. Nepravil ta slova jen tak prostě, ale mluvil je s tichou, sladkou melodií ve své duši.

Kdysi seděl opět v tentýž čas a odpočíval. V nitru uslyšel příjemný zvuk, jenž pohnul celým jeho srdcem. A zatím co jitřenka vycházela, pěl onen hlas jasnou a sladkou melodií tato slova: *Stella Maria maris hodie processit ad ortum. — Maria, hvězdička mořská, vyšla nám dnes.*²⁾ Tento zpěv zněl v něm tak nevýslovně lahodně, že celá jeho mysl byla unešena a radostně zpívala spolu. Když dozpívali, schvátilo ho v náruč nevýslovné objetí a pravilo mu: »Čím láskyplněji mne objímáš a duchovněji líbáš, tím milostněji a blaženěji budeš objat v mém věčném jase.« Pozdvihl oči a slzy řinuly se mu z nich po obličeji, a služebník zdravil dle svého zvyku vycházející Jitřenku. Nato následoval jiný ranní pozdrav, spojený s veníí³⁾ a oslavnou modlitbou, již uložil ve »Sbírce dopisů« a jež počíná: »*Anima mea desideravit . . . Toužila duše má.*« Následoval třetí pozdrav s veníí nejvyššímu, milostnému duchu Serafínů, jenž žhavou plamennou lásku vydechuje vůči věčné Moudrosti, aby ohnivý duch více, mnohem více rozžhavl jeho srdce v božské lásce, tak aby sám hořel a všechny lidi svými žhoucími slovy roznítil k lásce. To býval jeho ranní pozdrav.

Kdysi v masopustě prodloužil svoji modlitbu až do ranního troubení ponocného. Napadlo mu: Posad' se ještě na chvíli, než uvítáš jitřenku. Když se uklidnily jeho smysly, zanolili nebeští jinoši vysokým hlasem krásné *responsorium: Illuminare, illuminare Jerusalem!*⁴⁾

Přesladce znělo to v jeho duši. Zpívali jen krátkou chvíli, ale jeho duše byla plna nebeských zvuků, že toho nemohlo více snést jeho choré tělo; oči pozdvihly se k nebi a po líci stékaly žhavé slzy.

Když opět jindy tak seděl, zdálo se mu, že je veden v cizí, neznámý kraj. Zdálo se mu, že mu po pravici stojí s přívětivou lící strážný anděl. Služebník se vzchopil a objal milovaného anděla, sevřel ho v náručí a tak tiskl na svoji duši, až se mu zdálo, že není prostředí mezi nimi. Pak zalkal a v slzách z plna srdce pravil: »Ach, anděle můj, jehož mi dal Pán k potěše a ochraně, prosím tě pro lásku, kterou planeš k Bohu, neopouštěj mne!« Anděl odvětil: »Nedůvěřuješ svému Bohu? Vždyť tě Bůh tak laskavě objal ve své věčnosti, že tě již neopustí.«

Kdysi po čase utrpení, brzo z rána obklopil ho ve vidění nebeský dvůr. Zatoužil dovědět se od jasného nebeského knížete, jak si zařídil Bůh svůj tajemný příbytek v jeho duši. Anděl mu pravil: Nahlédni radostně do svého nitra a viz, jak si milostný Bůh s tvou milující duší hraje sladkou hru lásky. Služebník rychle nahlédl a viděl, že bylo jeho tělo průzračné jako čistý křišťál. Uvnitř srdce spatřil klidně seděti božskou Moudrost v milostné podobě a vedle ní byla duše služebnickova, planouc nebeskou touhou. Klonila se láskyplně k Bohu, jenž ji objímal a tisknul na své božské srdce. Takto opojena a schválena láskou ležela v náručí milovaného Boha.

Kdysi obnovil svá pouta a byl za to obdařen viděním v noci před svátkem sv. andělů. Slyšel andělský zpěv a sladké nebeské zvuky. Bylo mu tak blaze, že zapomněl

na všechnu bolest. Jeden z andělů mu pravil: Jako ty rád nasloucháš našemu zpěvu, tak i my rádi posloucháme tvé hymny o věčné Moudrosti. Nato pravil: To jest zpěv, jež vyvolení svatí budou radostně pěti v poslední den, při vědomí, že jsou navždy určeni pro nebeské slasti.

O jejich svátku ztrávil kolik hodin v rozjímání o jejich radosti. Když pak se již blížil nový den, přišel k němu jinoch v podobě hudebníka. S ním přišlo více mladíků stejného vzezření jako první, jenom s tím rozdílem, že tento měl poněkud více důstojnosti, jako by byl knížetem nebeských duchů. Tento anděl přišel velmi laskavě k němu a sdělil mu, že jsou k němu od Boha posláni, aby ho potěšili nebeskou radostí v jeho utrpení. Pak pravil, aby zapomněl na všechnu bolest a přidružil se k nim, že musí s nimi tančiti nebeský chorovod. Táhli služebníka za ruce k reji a mladík pěl jásavou píseň o Jezu látku: *In dulci jubilo . . .*⁵⁾)

Když uslyšel služebník tak lahodně opěvovati jméno Ježíš, bylo tak blaženo jeho srdce i mysl, že se mu zdálo, jakoby zmizel veškerý žal, jakoby nikdy netrpěl. S radostí přihlížel, jak provozovali ušlechtilé a nenucené obraty. Předzpěvující velmi dobře uměl všechny roztočiti. Předzpěvoval, druzí po něm, a tak pěli a tančili a jásali v srdcích. Předzpěvující opakoval dokonce třikrát *Ergo merito . . .* Tento tanec nepodobal se tanci našemu. Bylo to nepopsatelné nebeské vystupování a sestupování do nepochopitelných propastí božských tajů. V tomto roce a hlavně v době, kdy byl zahrnut bolestmi, dostalo se mu této a mnohých jiných nebeských útěch a tak nesitelněji trpěl.

Když kdysi šel služebník sloužiti k oltáři mši sv., dostalo se jisté svaté osobě vidění, v němž zřela, jak je

oblit září skvějící se lásky. Spatřila, jak božská milost kanula do jeho duše a jak se spojil s Bohem. Tu přistoupilo k oltáři mnoho milých za ním stojících dítek s pláčícími srdci. Dítka rozpíjaly ramena a láskyplně ho objaly každé zvláště. Každé ho co nejněžněji objalo a tisklo k srdci. Otázala se neznámých, kdo jsou a co dělají. Odpověděly: »Jsme vaši druhové, kteří chválu pějící dlí v nebeské blaženosti, kteří jsou při vás a střeží vás po všechen čas.« Leč, proč jste ho tak láskyplně objímali? »Máme ho tak rádi, poněvadž s ním mnoho obcujeme. Věz, že Bůh činí mnohé divy v jeho duši a že mu nikdy neodepře toho, zač ho vroucně prosí.«

VI. O RŮZNÝCH VIDĚNÍCH.

Tehdy poskytl Bůh duši služebníkovi více vidění budoucích a skrytých věcí. Dal mu poznati, pokud ovšem bylo možno, jak to vypadá v nebi, v očištcí a v pekle. Častěji se mu zjevily duše, jež se právě rozloučily se světem a sdělily mu, jak se jim vede, čím si zasloužily trestů, jak by jim bylo možno pomoci, a jakou mají od boha odměnu. Mezi jinými zjevil se mu mistr Eckhart a svatý bratr Jan Tucher ze Štrassburku. Mistr Eckhart ho poučil, že jest obklopen velkým leskem a že duše jeho jest s Bohem dokonale spojena.

Služebník zatoužil dovědět se dvě věci: jak je u Boha těm lidem, kteří se s pravou odevzdaností beze všeho klamu snažili dosíci vrcholu pravdy. Na to bylo mu zjeveno, že nikdo není s to vysloviti ono ponoření v beztvárnou propast. Leč služebník ptal se dále: Jaké cvičení jest nejnnutnější tomu, kdo by toho rád dosáhl. Dostal

v odpověď: »Ať se vzdálí sebe s hlubokou odevzdaností, ať přijímá všechny věci od Boha a ne od tvorů, a ať se ozbrojí trpělivostí proti zlým lidem.

Jiný bratr Jan též mu ukázal ve vidění blaženou krásu, jež plní jeho duši. I jeho žádal, aby mu zodpověděl otázku. Tázal se, které cvičení jest člověku nejbolestnější a zároveň nejúčinnější. Pravil: »Není nic trapnějšího a prospěšnějšího člověku, než když v opuštěnosti od Boha sám sebe trpělivě pomíjí a tak Boha pro Boha opouští.«

Jeho otec, jenž býval dítkem tohoto světa, též se mu po smrti zjevil. S prosebným pohledem ukazoval mu očišťovací muka. Sdělil mu, čím si jich zasloužil a vysvětlil obšírně, jak by mu mohl pomoci. Učinil tak. Po té se mu otec zase ukázal a zvěstoval mu, že jest již zproštěn muk. Jeho svatá matka, jejímž duchem i tělem činil Bůh divy již za jejího života, rovněž se zjevila, jej po smrti navštívila a ukázala mu velkou odměnu, již obdržela od Boha. Téhož dostalo se mu od nesčíslných duší. Měl z toho radost a čerpal z toho povzbuzení ke svému způsobu života, jaký tehdy vedl.

VII. JAK CHODÍVAL KE STOLU.

Když měl jíti ke stolu, poklekl v duchu před věčnou Moudrostí a důvěrně ji prosil, aby šla s ním ke stolu a občerstvila se s ním: »Nejsladší Ježíši Kriste, zvu tě s velkou touhou svého srdce. Ty mne láskyplně živíš i nyní a proto prosím tě, pocti mne nyní svojí sladkou přítomností.« Když seděl u stolu, posadil před sebe jako spolustolujícího milého hosta své čisté duše a velmi vroucně naň patřil. Občas skláněl se též na stranu svého srdce.

Při každé krmi, již mu předkládali, pozdvihl mísu k nebeskému hospodáři, aby mu požehnal. Častěji pravil k němu s laskavou přívětivostí: »Milý spolustolovníku, pojez se mnou! Pane, vezmi si a jez se svým sluhou.« Takto a podobně s ním rozmlouval. Když chtěl píti, pozdvihl pohár a nabídl mu dříve, než se sám napil. Při stole činíval obyčejně jen pět doušků — jako by je pil z pěti ran svého mileného Pána. Ze svatého boku prýštila krev a voda: Proto činil tento doušek na dvakrát. První a poslední doušek požíval v lásce srdce, jež je na zemi nejbohatší milováním a ve žhavé lásce nejvyššího Serafína, aby se rozdělili úplně s jeho srdcem. Nesnesitelné jídlo pozdvihl k srdci zraněnému láskou a omočil je v něm. Důvěřoval, že mu tak již nemůže uškoditi.

Jídal rád ovoce a to nechtěl mu Bůh dovoliti. Zjevil se mu ve vidění, podával mu jablko a pravil: »Vezmi si, v čem máš zalíbení!« Odpověděl: »Ach, ne! Má veškerá rozkoš jest v milostné věčné Moudrosti!« Zjevení ale pravilo, že to asi není pravdou, neboť má příliš rád ovoce. Zastyděl se za sebe a po dvě léta nepožil ovoce. Uplynula dvě léta. Často toužil po ovoci a těšil se na ně. Ale třetího roku se na neštěstí ovoce neurodilo, takže ho vůbec v konventě nebylo. Po těžkých bojích se konečně přemohl, nechtěje míti zvláštností při stole. Leč prosil Boha, je-li to jeho vůle, aby směl jísti ovoce, ať obdaří celý klášter ovocem. Stalo se. Zrána přišel do konventu neznámý cizinec a přinesl klášteru slušnou míru fenígu.⁵⁾ Pravil, že nechtějí-li si je podržeti, nic jiného nikde za to neobdrží leč jablka. Proto měli dlouhý čas dostatek ovoce a služebník počal zase vděčně jísti ovoce. Velké ovoce dělil zpravidla ve čtyři části. Tři jedl ve jménu Nejsv. Trojice, čtvrtý v lásce, kterou nebeská Matka po-

dávala svému roztomilému Synáčkovi jablíčka. Tento díl jedl neoloupaný, poněvadž tak děti jídají ovoce. Od vánoce nejedl dlouhou dobu čtvrtého dílu, ale nabídl je v duchu spanilé Matce, aby jej dala svému synáčkovi, že se jej pro něho zříká. Když občas chvatně sáhl po pokrmu neb nápoji, velmi se zastyděl před svým ctěným hostem. A ihned si uložil pokání, jestliže se někdy provinil proti svému způsobu jídla.

Přišel k němu bohabojný muž z cizího města a pravil: »Bůh mi ve zjevení sdělil: Chceš-li si navykнути řádnému chování u stolu, jdi k mému služebníku a dej si povědět o všech jeho způsobech.«

VIII. JAK ZAPOČAL NOVÝ ROK.

Ve Švábsku, v jeho rodné zemi, jest na některých místech zvykem, že na Nový rok vycházejí mladíci v noci, aby pěli věneček, to jest, zpívají písně a přednášejí pěkné básně a snaží se, aby jim jejich vyvolené daly věneček. Když o tom uslyšel, tak se to líbilo jeho mladému milujícímu srdci, že i on šel téže noci ke své lásce, aby jí též zapěl věneček. Před svítáním šel před obraz, na němž čistá Matička tiskla k srdci své dítě — věčnou Moudrost. Poklekl a počal zpívat tichým, sladkým hlasem svého nitra sekvenci Matky Boží, aby mu dovolila získati si od jejího synáčka věneček. A aby se zaň přimluvila, kdyby snad nechtěl. Vícekráte mu bylo při tom tak smutno a k pláči, že mu vřelé slzy stékaly po tváři. Když dozpíval, obrátil se k srdečně milované Moudrosti, sklonil se k jejím nohám a z hloubi srdce ji pozdravil. Chválil její krásu, vznešenost, ctnosti, líbeznost, svobodu a ustavič-

nou důstojnost, jež převyšuje všechny krásné panny tohoto světa. Naznačoval to zpěvem, řečí, myšlenkami a tužbami, jak nejlépe dovedl. Potom prosil, aby směl býti aspoň duchovně předchůdcem všech milujících srdcí a původcem všech láskyplných myšlenek a slov, aby tak velebná věčná Moudrost opravdu láskyplně byla milována od svého nehodného sluhy.

Konečně řekl: »Ó lásko, tys moje Aleluja, jarní slast mého srdce! Blažená hodino, tys láskou! Dovol mi požívatí tebe, srdéčko mé a popřej mi, abych dostal dnes od tebe věneček. Ach, miláčku, učiň tak pro své božské ctnosti, pro své smilování, a nenech mne dnes, kdy se blíží Nový rok, s prázdnou odejít! Jak by to bylo tebe hodno? Považ, že jeden z Tvých sluhů řekl nám o Tobě, že v Tobě není »Ne a ano« — ale jen a jen »Ano, ano!« Proto, lásko mého srdce, ušetři mi dnes laskavé: Ano! svých božských milostí. Oni potrhli milenci dostávají věneček. Proto musíš mi ušetřiti svou spanilou rukou, něžná božská Moudrosti, nějakou zvláštní milost k Novému roku, paprsek nového světla.« Tak prosil a nikdy s prázdnou neodešel.

IX. O SLOVECH »SURSUM CORDA«!

Kdysi byl služebník tázán, nač myslí, když zpívá Mši svatou a před Kánonem začíná prefaci slovy »Sursum corda!« Tato slova znamenají: Vzhůru srdce, všechna srdce k Bohu! Tato slova drala se mu tak vroucně z úst, že lidé, kteří je slyšeli, vždy bývali povzbuzeni k větší zbožnosti. Odpověděl hlubokým povzdechem tato jásavá slova. Při »Sursum corda« rozplývá se obyčejně srdce bož-

skou touhou a smutkem, jež je uchvacují v tu chvíli. Napadávají mi pak tři různé povznášející myšlenky. Někdy přijde jedna, někdy dvě, jindy všechny tři, jimiž se povznáším k Bohu a se mnou veškeré tvorstvo. Při první myšlence představím si sama sebe, se vším, co jsem, s tělem, duší a všemi mohutnostmi, a kolem rozestavím tvorstvo, jež Bůh stvořil na nebi, na zemi a ve čtyřech živlech. Každé zvlášť — ptáky vzdušné oblasti, lesní zvířata, ryby ve vodě, zeleň zemského okrsku a nesčetný písek v moři a veškeré částčky, jež planou ve slunci, veškeré kapky vody, jež padají v rose, sněhu nebo dešti. Pak přeji si, aby vše mělo svoji líbeznou strunnou hudbu, zladěnou a zjemnělou krůpějemi z nitra mého srdce a aby tak vše pělo od věků do věků nový unášející chvalozpěv dobrému, milovanému Bohu. Pak rozpínám v radosti a touze ramena své duše k nesčíslnému počtu tvorů. Tak rád bych sdělil všem svou lásku jako nadšený předzpěvující, jenž vybízí zpívající druhy, aby pěli a nabídlí Bohu svá srdce: *Sursum corda!*

Toto bývá druhou myšlenkou: Představím si své srdce a srdce všech lidí a přemýšlím, jakého potěšení a radosti, jaké lásky a pokoje požívají ti, kteří odevzdávají srdce jedině Bohu, jakou však škodu a utrpení, jaké soužení a nepokoje působí pomíjející láska těm, kteří se jí oddávají; i volám pak s velkou vroucností ke svému srdci a k srdci všech lidí, kdekoli se nacházejí na širém světě: Vzhůru, spoutaná srdce, z těsných pout pomíjející lásky! Vzhůru, spící srdce, ze smrti hříchů! Vzhůru, bujná srdce, z vlačnosti lenivého a zanedbávaného života! Povzneste se vzhůru s rozhodným obrácením se k Bohu. *Sursum corda!*

Třetí myšlenkou bývá přátelská výzva ke všem lidem

dobré vůle, ale dosud neumrtveným, kteří sami v sobě bloudí, takže se nepřidrží ani Boha, ani tvorů, poněvadž jejich srdce se zmítá sem a tam. Tyto a sebe vyzývám k smělé úvaze, odvrátiti se totiž od sebe a ode všeho tvorstva.«

A to bylo jeho úvahou při slovech: Sursum corda.

X. JAK OSLAVOVAL HROMNICE.

Na den Očišťování Panny Marie připravoval s modlitbou tři dny před tím nebeské šestinedělce svíci, a svíce byla ovázána třemi stuhami: první označovala její čistotu, panenskou cudnost, druhá její nevyzpytatelnou pokoru, třetí její mateřskou důstojnost, kteréžto tři vlastnosti měla ona jediná mezi všemi lidmi. Tuto duchovní svíci připravoval před svátkem každého dne s třemi Magnifikat.

Když nadešel den svěcení svíček, odešel časně zrána před hlavní oltář, dříve než někdo přišel do kostela, a očekával zde ve svém rozjímání šestinedělku, až přijde se svým nebeským pokladem.

Jakmile se přibližovala vnější městské bráně, předběhl všechny v toužebnosti svého srdce a běžel jí naproti za doprovodu všech Boha milujících srdcí. Padl před ní na cestě a prosil ji, aby se na chvíli zastavila se svým průvodem, že jí něco zazpívá. I začal a pěl duchovním tichým hlasem, takže se ústa pohybovala a přece nikdo neslyšel chvalozpěv: Inviolata etc., tak milostně, jak jen mohl, a klaněl se z hloubi, když zpíval toto: O benigna, o benigna, a prosil ji, aby prokázala svou laskavou dobrotivost na jednom ubohém hříšníku a pak povstal

a následoval ji se svou duchovní svící, žádaje, aby nedala v něm nikdy zhasnouti hořícím plamenům božského světla.

Potom, když přišel k hloučku všech milujících srdcí, počal nápěv: Adorna etc. a napomínal je, aby přijali láskyplně Spasitele a objali toužebně jeho šestinedělku; i vedli ji s chválami a zpěvem až k chrámu.

Nato přistoupil s toužebností srdce, dříve než šestinedělka vstoupila a dala panu Simeonovi svého Syna, klekl před ní a pozvedl své oči a ruce a prosil ji, aby mu ukázala děťátko a aby mu dovolila je políbiti. A když mu je dobrotivě nabídla, rozpřáhl své paže do nekonečných dílů širého světa a přijímal a objímal Miláčka v jedné hodině tisíckráte. Prohlížel si jeho hezká očka, díval se na jeho malé ručky, pozdravil jeho něžná ústečka a prohlédl všecky dětské údy nebeského pokladu a pak pozdvihl své oči a vykřikl v údivu ve svém srdci, že nositel nebes je tak veliký a tak malý, tak krásný v nebeském království a tak dětinný na zemi; oddával se pak jemu, jak mu to dovolil, se zpěvem a pláčem a duchovními cvičeními a dal ho potom rychle zase jeho matce a šel s ní dovnitř, až by bylo vše dokonáno.

XI. JAK OSLAVOVAL MASOPUST.

Když se blížila postní doba, večer, kdy se přestává zpívatí Aleluja a kdy pošetilí lidé tohoto světa stávají se rozpustilými, sestavoval si v srdci svém nebeský masopust takto:

Rozjímal nejprve o krátké, škodlivé radosti tohoto tělesného, pozemského masopustu a jak mnohým násle-

duje po krátkém potěšení dlouhé soužení, a odříkal Miserere dobrému Bohu za všechen hřích a zneuctění, jehož se mu dostává v tuto rozpustilou dobu. Tento masopust nazval masopustem sedláků, neboť neznají nic lepšího.

Druhým masopustem bylo rozjímání o předešlé věčnosti, jak si Bůh pohrává se svými vyvolenými přáteli nebeskou útěchou, i když ještě jsou v tomto smrtelném těle, a vzal si z toho s děkovnou chválou to, co mu bylo uštědřeno a těšival se s Bohem.

V této počáteční době se mu jednou dostalo od Boha i duchovního masopustu takto:

Šel v předvečer postu před kompletářem do teplé světničky, aby se ohřál, neboť mu bylo zima a měl hlad. Ale nic ho tak netrápilo jako žízeň. Když zde viděl jísti maso a pít dobré víno, zatím co on byl hladov a žízniv, byl v nitru pohnut a vyšel brzy ven a smíloval se sám nad sebou a zaúpěl vroucně z hloubi srdce svého.

V téže noci mu bylo ve snu, jako by byl v místnosti pro nemocné. Zde slyšel někoho mimo místnost zpívati nebeský nápěv a zpěv zněl tak sladounce, že nikdy tak sladce nepromluvila obyčejná harfa, a vypadalo to, jako by zpíval dvanáctiletý žáček sám.

Služebník zapomněl na všechen tělesný pokrm a naslouchal sladkému pění a řekl s toužebným srdcem: »Ach, co je to, co zde zpívá? Neslyšel jsem přece na celém světě nikdy tak sladkého pění!« Tu mu odpověděl vznešený mládenec, který zde stál a pravil: »Věz, že tento libě zpívající chlapec zpívá tobě a tebe myslí tímto zpěvem.« I řekl služebník: »Ó běda, požehnej mně Bůh! Ach, nebeský mládenče, poruč mu, aby ještě více zpíval!«

Opět zazpíval, že se to rozléhalo ve vzduchu a vyzpíval snad tři nebeské písně docela. Když bylo po zpěvu, přišel zpěváček, jak se mu zdálo, vzduchem k okénku světnice a dal mladíkovi pěkný košíček, který byl plný červeného ovoce, které se podobalo červeným časným jahodám a bylo velmi veliké.

Mládenec vzal od chlapce koš a nabídl je bratrovi s radostí a pravil: »Koukej, tovaryši a bratránku, toto červené ovoce ti posílá tvůj přítel a nebeský Pán, miloučký chlapec a Syn nebeského Otce, který ti také zpíval; ach, jak tě má ze srdce rád.«

Tu se roznítil bratr a jeho obličej zrůžověl radostí; přijal toužebně košíček a řekl: »Nuže, dobře mému srdci! To je mně milá nabídka od milostného nebeského chlapce; z toho se bude mé srdce a má duše stále radovati!«

I promluvil k mladíkovi a k jinému nebeskému občanu:

»Ach, drazí přátelé, není-li slušno, abych tohoto nebeského milostiplného chlapce miloval? Ano, vskutku, mám jej, jak se sluší, míti rád a co bych poznal jako jeho nejmilejší vůli, to bych chtěl vždy činiti!«

A obrátil se k dříve jmenovanému mladíkovi a pravil:

»Řekni mi, drahý mládenče, nemám pravdu?«

Mládenec se dobrotivě usmál a řekl:

»Ano, máš pravdu! Máš jej míti rád, jak se sluší; neboť on na tebe více myslel a více tě ctil než mnohé jiné lidi. Proto jej měj moc rád. A pravím tobě: Musíš trpěti a musíš také daleko víc trpěti než mnozí jiní lidé. Proto se na to připrav!«

Služebník řekl:

»Ach, to chci z celého srdce učinit a prosím tě, abys

mi pomohl, abych jej viděl a jemu poděkoval za jeho krásný dar.«

Tu pravil:

»Jdi tedy zde k tomuto okénku a pohleď!«

Otevřel okno — a uviděl před oknem státi nejnežnějšího, nejmilejšího žáka, který byl kdy očima spatřen. A když se chtěl dostatí oknem k němu, tu se k němu laskavě obrátil a poklonil se mu dobrotivě s přátelským požehnáním a zmizel před jeho očima.

A tak se rozplynulo vidění. Když přišel opět k sobě, děkoval Bohu za jeho pěkný masopustní předvečer, kterého mu bylo dopřáno.

XII. JAK OSLAVOVAL MÁJ.

V noci, na počátku máje, obyčejně začínal; postavil duchovní máj a uctíval jej dosti dlouho každého dne jednou. Mezi všemi krásnými větvemi, které kdy rostly, nemohl najíti, co by se podobalo krásnému máji než rozkošnou ratolest svatého kříže, který je květnatější milostmi a ctnostmi a vší krásnou ozdobou, než kdy byly všecky máje.

Pod tímto májem učinil šest veníí a každá venie uzavírala v sobě touhu zdobiti duchovní máj nejkrásnějšími věcmi, jež mohlo přinéstí léto. I mluvil a zpíval ve své vroucnosti před májem s chvalozpěvem »Salve Crux Sancta« takto:

»Buď pozdraven, nebeský máji věčné Moudrosti, na němž vyrostl plod věčné blaženosti!

Za prvé: věnuji ti dnes k věčné ozdobě za všechny červené růže srdečnou lásku.

Za druhé: za všechny malé fialky pokornou poklonu.

Za třetí: za všechny něžné lilie čisté objetí.

Za čtvrté: za všechny pestrobarevné a zářivé květiny, jež pláň neb luhy, les neb pažit, stromy nebo údolí vydaly v tomto krásném květnu, a za všechny, jež byly nebo ještě budou, dává ti mé srdce duchovní polibek.

Za páté: za líbezný zpěv všech ptáčků, již volně pěj na májových stromech, chválí tě nekonečně má duše.

A za šesté: místo všech ozdob, jimiž kdy byl májový strom ozdoben, vynáší tě dnes mé srdce duchovním zpěvem. A prosím tě, abys ty, požehnaný májový strome, pomohl mi, bych tě v tomto krátkém čase tak chválil, abych mohl tebe, živý plode, věčně požívatí.« Tak začal máj.

XIII. O BOLESTNÉ KŘÍŽOVÉ CESTĚ, JIŽ KONAL S KRISTEM, VEDENÝM NA SMRT.

Bůh hýčkal ho ze začátku dlouhý čas nebeskou útěchou a on byl tak dychtivý po všem, co se božství týkalo, neboť bylo mu to lahodné. Ale když měl rozjímati o utrpení našeho Pána a následovati ho, připadalo mu to těžkým a hořkým. Za to byl jednou od Boha přísně pokárán a takto k němu Bůh děl: »Nevíš, že jsem branou, již musí vniknouti všichni opravdoví Boží přátelé, kteří chtějí dojíti pravé blaženosti? Musíš proniknouti mým trpícím člověčenstvím, chceš-li se opravdu dostat k čirému božství.«

Služebník se zhrozil a sotva mluvil: leč počal si to vštěpovati v paměť, jakkoliv mu to bylo protivné. Počal se učit, o čem dříve neměl potuchy a dal se klidně do

toho odevzdán do vůle boží. Od té chvíle oddával se každé noci po jitřních hodinkách na svém obyčejném místě v kapitolním sále křesťanskému soucitu se vším tím, co jeho Pán a Bůh, Kristus vytrpěl. Povstal a chodil z kouta do kouta, aby s něho spadla veškerá ospalost a aby zůstal svěží, statečný v pocítování utrpení. Započal je poslední večerí a kráčel všude s Kristem, až ho doprovodil k Pilátovi. Na konec šel s ním před soud a když byl Pán odsouzen, konal s ním bolestnou křížovou cestu od soudního domu až pod kříž. Takto začal křížovou cestu. Když přišel ke kapitolním dveřím, poklekl a políbil prvé kročeje, jež Pán učinil, když po svém odsouzení se obrátil a chtěl jíti na smrt; a pěl žalm našeho Pána, Trpitele: Deus, Deus meus, respice in me, quare me dereliquisti?⁶⁾ a vyšel dveřmi křížové chodby. Představil si čtvero ulic, jimiž se s ním ubíral. Šel s ním první ulicí na smrt, žádaje si odtrhnouti se od přátel i od všeho časného dobra a snášeti k jeho chvále bezútesné utrpení a dobrovolnou chudobu. Při druhé ulici předsevzal si odmítnouti veškeru pomíjející čest a důstojnost, pohrdnouti vším, co jest z tohoto světa, v úvaze, jak Pán se stal červem a vyvrhelem lidstva. Na místě, kde počínala třetí cesta, opět poklekl a políbil zemi. Svobodně se zřekl všeho zbytečného pohodlí a tělesné zchoulostivosti pro bolesti jeho útlého těla. Představil si před očima, co je psáno, že zvadla veškerá jeho síla a jak byla ubita jeho přirozenost. Když ho tak nemilosrdně hnali vpřed, myslil na to, že by vskutku všechny oči měly toho okoušeti a veškerá srdce vzdychati. Pak přišel ke čtvrté ulici. Poklekl uprostřed cesty, tak jako by klečel před branou, jíž bylo Pánu vyjíti, a klekl před ním a políbil zemi. Zvolal na něho a prosil, aby nešel bez něho na

smrt, aby mu dovolil jíti s sebou. Představil si, že Pán musí těsně vedle něho jíti, a říkal modlitbu: Ave rex noster, fili David etc. Pak ho nechal přejíti. Nato ještě jednou poklekl, obrácen ke bráně a přijal kříž s veršem: O crux ave, spes unica . . .') Potom poklekl před spanilou Matkou, kterou před ním vedli, plnou bezmezného žalu v srdci. Pozoroval, jak žalostně vypadala, její horké slzy, bolestné vzdechy a její smutné vzezření, a uctil ji jedním Zdrávas Královno a zlíbal její stopy. Na to rychle povstal, spěchal k svému Pánu a stanul po jeho boku. Chvílemi vžil se tak do obrazu, že se mu zdálo, jako by skutečně vedle něho krácel. Uvažoval o tom, kterak kráčeli nejvěrnější rytíři krále Davida po jeho boku, když musil prchatí a jak mu byli přátelsky nápomocni. Tu odevzdal se zcela do vůle Boží a rozhodnul se býti pevný ve všem, co s ním Bůh učiní. Posléze vyňal epištolu, jež se čte o Velkém týdnu z proroka Isaiáše: Domine, quis credidit auditui nostro . . . Pane, kdo uvěřil tomu, co jsme slyšeli . . .«, která tak velice vystihuje jeho vyvedení na smrt. S ní šel ke dveřím chóru a vystoupil po schodech na kazatelnu. Když přišel pod kříž, kdež se mu dostalo zjevení oněch sto rozjímání o Jeho utrpení,*) poklekl a patřil na svlékání Páně ze šatů a na ukrutné přibíjení na kříž. Nato se ještě jednou zbičoval a pak přibil se vroucí touhou ke svému Pánu na jeho Kříž. A prosil ho, aby ani život ani smrt, láska neb žal nemohly více odloučiti služebníka od Něho.

Měl ještě jiný způsob duchovní křížové cesty. Když zpíval po kompletáři Salve Regina, rozjímal v srdci, jak čistá Matka dlí ještě u hrobu svého milého dítěte v mateřském smutku nad pohřbeným synem. Rozjímal, že jest již čas, aby byla domu odvedena, a že on má ji odvésti.

Učinil tři venie ve svém srdci, jimiž ji v svém rozjímání vedl k domovu. První učinil u hrobu, když bylo zapěno *Salve Regina*. Tu sklonil svoji duši a vzal ji duchovním způsobem mezi svá ramena a politoval její něžné srdce, jež bylo v tu chvíli plno hořkosti, potup a smrtelného zármutku. Těšil ji a domlouval, že jest jen proto Královnou velebnosti, naší nadějí a sladkostí, jak pěje antifona. Když ji doprovodil k Jeruzalemské bráně, šel před ní po cestě a opět se podíval na ni, jak bolem ztížena, vstupuje, krvácejíc horkou krví, jež na ni skanula z otevřených ran přemilého Syna, a jak jest opuštěna a oloupena o veškerou svoji útěchu. Uvítal ji opět vnitřní upřímnou veníí se slovy: »Eja ergo, advocata nostra,« a prosil ji, aby netruchlila, neboť jest důstojnou Přímělkyní nás všech. Prosil ji, aby v lásce onoho smutného pohledu obrátila k němu své milosrdné oči a po těchto strastech dala mu laskavě pohlédnouti na svého drahého Syna, jak prosí volání modlitby.

A třetí vnitřní venii učinil před dveřmi domu sv. Anny, její matky,“) kamž byla ve svém žalu dovedena. Děkoval jí a doporučil se do její dobroty a mateřské sladkosti vroucími slovy: »O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria. — O milostivá, o přívětivá, o přesladká Panno Maria!«. Prosil ji, aby přijala jeho ubohou duši na její poslední cestě a aby byla jí průvodkyní a ochránkyní před zlými nepřáteli, nebeskou branou do věčné blaženosti.

XIV. O UŽITEČNÉ CTNOSTI, JEŽ SLUJE MLČENÍ.

Služebník toužil v nitru, aby mohl dosáhnouti pravého míru svého srdce. Zdálo se mu, že jest k tomu zapotřebí

mlčení. Proto tak pečlivě střežil ústa, že za 30 let nikdy neporušil u stolu mlčení, výjma jednoho případu, když plul s mnoha bratřími a když jedli na lodi: tehdy je nezachovával.

Aby mohl všude lépe ovládati jazyk a aby se nedal hned strhnouti k řeči, vybral si v rozjímání tři mistry, bez jejichž zvláštního dovolení nikdy nechtěl mluvit. Byli to milí svatí: Sv. otec Dominik, sv. Arsenius a sv. Bernard. Když chtěl mluvit, šel v duchu od jednoho ke druhému a pravil: »Jube domne benedicere! — Pane, rač požehnati!«¹⁰⁾) Mohl-li mluvit v pravý čas a na pravém místě, dostal dovolení od prvního mistra. Když mu mluvení nepůsobilo vnějšího neklidu, měl od druhého vzoru dovolení, a když mu nepřinášelo vnitřní roztržitosti, myslil, že má dovolení všech tří, a pak mluvil. Nebylo-li toho, domníval se, že má mlčeti. Když ho volali ku bráně, bedlivě zachovával čtyři pravidla: každého laskavě přijmouti, krátce vše vyřídit, každého potěšeného propustiti a klidně zase v sebranosti odejiti.

XV. O TRESTÁNÍ TĚLA.

Ve svém mládí měl velmi živou povahu. Když se mu počala dávat cítěti a když pozoroval, že jest sám sebou přetížen, bylo mu to velmi trpkým a těžkým. Hledal mnohé úskoky a kající skutky, jimiž by podrobil tělo duchu. Dosti dlouho nosil žíněnou košili a železný řetěz, až z něho krev počala téci, takže to musil odložit. Dal si tajně zhotoviti žíněný spodní šat a k tomu přidělati řemen. Do řemene bylo vbito 150 měděných, ostře zahrocených hřebů. Hřebíky byly obráceny ostny k tělu.

Učinil šat hodně úzký a zpředu skládaný, aby ještě těsněji přilehl na tělo. Aby ostré hřeby vnikly do těla, dal jej tak vysoko, že mu sahal až po pás. V tom spával v noci. V létě, když bylo horko, a když byl znaven chůzí, a když onemocněl, anebo když byl lektorem¹⁾) a v pracích byl takřka ponořen, a když ho k tomu ještě hmyz mučil, lehl si občas a lkal a sténal u sebe a v bolestech obracel se sem a tam jako červ, když ho někdo bodá ostrou jehlou. Měl strach před hmyzem a často mu bylo, jako by ležel v mraveništi, neboť kdykoliv chtěl usnouti a nebo když usnul, kousalo ho to o závod. Občas pravil k Bohu: »Ó, dobrý Bože, jaké jest umírání! Zabíjejí-li vrahové neb dravá zvíř, jest brzo konec. Ale já tu ležím mezi nepříjemným hmyzem, umírám, a přece nemohu umřítí.« A přece nikdy nebylo pro něho tak dlouhých zimních nocí ani tak horkého léta, aby upustil od tohoto trýznění. Aby si v těchto mukách ještě méně pohodlí popřál, ještě jedno si vymyslíl. Kolem krku ovinul si pásek a učinil na něm obratně dva kožené kruhy. Do nich strčil své ruce a uzamkl ramena dvěma zámky. Klíče položil před postel. Zde ležely, dokud nevstal k Jitřním a sám se neosvobodil. Jeho rámě byla spiata v poutech po obou stranách krku. A tak měl zajištěna pouta, by si nemohl pomoci, i kdyby cella hořela. Tak dlouho to prováděl, až se mu napětím paže silně třásly. Nato vymyslíl něco jiného.

Dal si zhotoviti kožené rukavice, jaké nosí dělníci při trhání trní, a dal si do nich od klempíře kolem dokola nasázeti mosazných jehel. Na noc si rukavice navlékl. Učinil tak proto, aby se mu zarazily jehly do těla, kdyby chtěl ve spánku odhoditi zíněný spodní šat nebo jinak si pomoci od bodání hmyzu. Tak se i stalo, když si chtěl

rukama pomoci, zajel ostrými hroty do prsou a podrásal se. Způsobil si tak veliké rány, jako by ho byl medvěd drápy poškrábal, takže mu oteklo maso na prsou i na rameni. A když po mnoha nedělích zase se pozdravil, znovu si rány zase zhoršil a znovu se zranil. Toto bolestné cvičení konal po 16 let. Když pak již ztuhly jeho žíly a celé tělo bylo zpustošeno, ukázal se mu na Hod Boží Svatodušní ve vidění nebeský duch a sdělil mu, že si toho Bůh dále od něho nepřeje. Upustil od toho a hodil vše do řeky.

XVI. O BOLESTNÉM KŘÍŽI, JEJŽ NOSIL NA RAMENOU.

Přede všemi cvičeními snažně si žádal, nositi na těle opravdu citelné zakoušení potupného utrpení ukřižovaného Pána. Zhotovil si dřevěný kříž, dlouhý asi jako mužská píd' a též přiměřeně široký. Do něho zatloukl třicet železných hřebíků ke cti jeho ran s jeho pěti znameními lásky. Tento kříž rozepial mezi rameny na tělo, na holá záda a nosil jej ustavičně po osm let dnem i nocí ke cti ukřižovaného Pána. V posledním roce vetknul veň též sedm jehel, jež daleko pronikly křížem a zůstaly v něm pevně státi: druhý konec ulomil. Rány těchto ostrých jehel nosil ke chvále nesmírného žalu, jež pocítilo srdce čisté Bohorodičky, žal, který tolik zranil její srdce i duši v hodině Jeho žalostné smrti. Když si připíal po prvé na holá ramena tento kříž, zhrozila se toho jeho lidská přirozenost a myslila, že toho nesnese. Sňal jej a ohnul poněkud o kámen ostré hřeby. Brzy však litoval této nemůžné bázlivosti a všechny hroty znovu přiostrčil,

nabrousiv je pilníkem a znovu vzal kříž na sebe. Kříž ho drásal na zádech, hlavně při kostech a celého ho zranil a krví zalil. Ať seděl nebo stál, zdálo se mu, že na něm sedí ježek. Když se ho někdo neopatrně dotknul nebo zavadil o jeho šat, vždy ho kříž zranil. Aby si učinil bolestný kříž poněkud snesitelnější, vydlabal dole sladké jméno Ježíš. S tímto křížem na zádech denně takto se dvakrát bičoval: Pěstí udeřil vezpod kříže, takže hřeby vnikly do těla a zarazily se v ně, až je musel šatem vytahovati. Rány na kříž činil tak potajmu, aby toho nemohl nikdo ani pozorovati. První bičování vykonával na sobě, když došel v rozjímání ke sloupu, u něhož něžný Pán tak ukrutně byl zbičován, a prosil ho, aby svými ranami uzdravil jeho rány. Po druhé zbičoval se, když se přiblížil ke kříži, na němž byl Pán přibit, a když se přibil k němu, aby se od něho více neodloučil. Třetí bičování nebyvalo každodenně, užíval ho, když si popřál příliš něžnosti, nebo když povolil nezřízené žádostivosti po jídle a pití a podobných příležitostech.

Kdysi byl tak neopatrný, že uchopil za ruce, ovšem bez špatného úmyslu, dvě panny, jež ve společnosti vedle něho seděly. Ihned litoval této neostražitosti a domníval se, že musí odčinit tuto smyslnost. Když odešel od dívek a přišel na své tajné místo do kaple, vrhl sebou pro tento přečin na kříž, až se mu hřeby vrazily do zad. Pro tento hřích ustanovil si též jiný trest. Nedovolil si jíti po jitřních hodinkách na obvyklé místo svých modliteb k čistému nebeskému duchu, jenž byl s ním na témže místě přítomen v rozjímání; potom, ježto se chtěl úplně smířiti pro tento přestupek, zastyděl se hluboce. Padl na kolena před Soudcem. Vykonal před ním na sobě bičování s křížem na zádech a šel pak kolem před svaté a třicetkrátě

se zbičoval, až mu krev stékala s beder. Tak trpce odpýkával si svoji neumrtvenou smyslnost.

Když dozpívali jitřní, šel do kapitolní síně na své skryté místo a učinil zde sto veníí a sto prostrací: každou spojil zvláštním rozjímáním. Působily mu nesmírnou bolest pro kříž, neboť když přitáhl silněji k sobě kříž a občas blíže přisunul k tělu, jako když se přitahuje obruč, vrhl se na zem a ještě stokrát potom. Při pádu vrazily se do něj hroty. Když povstal, vytáhl je ven. Při opětném vrhnutí na zem způsobily mu nové rány. To působilo mu velké bolesti. A když se zabodly jen na jednom místě, již to bylo velmi bolestné.

Před tímto cvičením měl ještě jiné. Zhotovil si důtky z řemene, jež si dal pobíti mosaznými ostrými bodci. Byly ostré jako rydlo a každý vystupoval dvěma hroty z řemene a každý hrot měl tři ostny, takže ať dopadl řemen kteroukoliv stranou na tělo, vždy je zranil. A z toho si učinil důtky. Vždy před jitřními vstal, šel do kůru před svatostánek a zde se silně zbičoval. Činil tak dlouho, až se o tom bratři dověděli. Potom od toho upustil.

V den sv. Klementa na začátku zimy složil životní sv. zpověď. Když se setmělo, zavřel se v cele a svlékl se až na žíněný spodní šat. Pak vyňal důtky s ostrými ostny a mrskal jimi tělo, ramena a nohy, až krev stékala, jako by mu někdo sedřel kůži. Na důtkách byl osten zakřivený jako háček. Když uchopil maso, vytrhnul je. Tím se tak silně bičoval, že se nástroj rozbil ve tři kusy. Jeden zůstal mu v ruce a bodce rozletěly se po stěnách.

Když tak tu stál zakrvácen a pohlédl na sebe, byl to žalostný pohled. Chvillemi zdálo se mu, že je to něco podobného, jako když ukrutně zbičovali milovaného Pána. Pohnut jsa lítostí nad sebou samým, zaplakal a po-

klekl takto obnažen a zbrocen krví ve mrazu a prosil Boha, aby smazal před svýma laskavýma očima jeho hříchy.

V masopustní neděli, t. j. Quinquagesima, šel opět jako předešle, zatím co byl konvent u stolu, do své cely a zde obnažil se a tak silně se bičoval, až krev s něho stékala. Když chtěl ještě prudčeji bít, přišel bratr, jenž slyšel hřmot, a tak musil toho nechat. Vzal však ocet a sůl a třel jimi své rány, aby si rozmnožil bolesti.

V den sv. Benedikta, kdy přišel na tento bídny svět, šel za jídla do kaple. Zavřel za sebou a svlékl se. Poté vyňal důtky a počal se bičovati. Dopadla rána na levé rameno a zasáhla žílu, jež sluje mediana — anebo snad jinou sousední. Tak ji zranil, že krev vystříkla a její proud tekł přes nohy na zem. Rámě mu povážlivě oteklo a zmodralo. Ulekl se toho a neodvážil se více udeřiti. V týž čas a v tutéž hodinu, kdy se bičoval, dlela svatá panna, jménem Anna, v jiném městě na svém hradě na modlitbách. Ve vidění byla uvedena na místo, kde se bičoval. Když slyšela pádné rány, bylo jí ho tolik líto, že k němu přistoupila, a když pozvedl ruku k úderu, zachytila ránu, jež dopadla na její rámě, jak se jí ve vidění zdálo. Když se zase probrala, nalezla ránu s modřinou na ruce, jako by ji zasáhly důtky. Po dlouhý čas nosila za velkých bolestí toto viditelné znamení.

XVII. O JEHO LOŽI.

Tehdy nalezl kdesi staré pohozené dvěře. Položil je do postele ve své cele. Na nich pak ležel, na nich spával bez jakýchkoliv přikrývek. Pro pohodlí zhotovil si pouze

teničkou rohožku z rákosí a položil ji na dveře. Sahala mu však jen po kolena. Pod hlavu si podložil místo podušky pytel, naplněný hrachovinou a na to dal malou poduštičku. Neměl ložního prádla ani přikrývek. Tak jak ve dne chodil, spával v noci, jenom sezul boty a oblékl si tlustý plášť. Tak si připravil bolestné lože. Tvrdý pytel hrachoviny tlačil ho do hlavy, i kříž zabodnul se mu ostrými hřeby do beder. Na ramenou měl uzamčená pouta a kolem kyčlí žíněnou košili. Mimo to plášť byl velmi těžký a dveře tvrdé... Ležel tak zbědován, že se nemohl ani pohnouti — jako kus dřeva. Když se chtěl obrátiti, zabořilo ho, a když z ospalosti poněkud tížeji ulehl na kříž, vnikly mu jehly do kostí. Pak vyslal mnoho povzdechů k Bohu. Mnoho bolestí zakusil v zimě mrazem, neboť když chtěl ve spánku natáhnouti dle zvyku nohy, přišly na holé dveře a namrzly. Když je pak zase stáhl a takto napiaty držel, proudila krev rychle v nohách, což velmi bolelo. Jeho nohy byly plné bolavin. Otekly mu jako vodnatelnému, kolena byla zkrvavěna a zraněna, kyčle plné jizev od žíněné košile, záda byla zraněna křížem. Tělo bylo zesláblé nesmírnou přísností, ústa byla vyprahlá palčivou žízň, ruce chvěly se vysílením. V tomto bolestném stavu trávil dni i noci.

Potom změnil své cvičení, jež mu poskytovaly dveře. Odstěhoval se do malé cely, v níž si upravil židli za lože. Byla úzká a krátká, že se nemohl v ní narovnat. V této židli a oněch dveřích spával po osm let, i s obvyklými pouty. Měl též zvyk, že byl-li v klášteře, nikdy nešel v zimě po kompletáři do nějaké světnice, ani ke konventním kamnům se ohřát. Tak činil asi po 25 let, ať bylo jakkoliv chladno, jestliže jiné příčiny nevyžadovaly

opak. Téhož roku přestal si též dopřávat lázně, jak vodní, tak potní k nepohodlí svého těla, stále rozněžnělost hledajícího.

Dlouhý čas, v zimě i v létě, jen jednou denně jídal a postil se nejen od masa, ale i od ryb a vajec. Dlouho se cvičil též v takové chudobě, že nechtěl ani s dovolením, ani bez dovolení přijmouti neb i dotknouti se jediného halče. Rovněž dlouhý čas se snažil po takové čistotě, že se nikde jinde nechtěl těla dotknouti nebo je drásati, než na nohou a na rukou.

XVIII. O ODŘÍKÁNÍ SE NÁPOJE.

Kdysi začal bolestné cvičení. Uložil si velmi maličko píti. A aby se proti tomu ani doma ani venku nemohl proviniti, opatřil si nádobku takové míry a nosil ji s sebou, když vycházel z domu. V palčivé žízni bylo mu to však pouze ochlazením úst, jako když se ovlaží ústa nemocného v jeho horečce. Dlouho též nepil vína: pouze na Hod Boží velikonoční; učinil tak ke cti velikého dne. Když tak časem žíznil a z přísnosti nechtěl ani vodou ani vínem utišiti žízeň, patřil velmi žalostně k Bohu. Kdysi odpověděl mu Bůh v jeho nitru: »Hleď, jak já jsem trpěl žízní ve smrtelných úzkostech, obdržev jen trochu octa a žluči. A přece byly mými veškeré chladivé studně celého zemského okršku!«

Před vánocemi se odřekl všeho tělesného pohodlí a podjal se třem cvičením — obvyklé v to nepočítaje — jež dlouho vykonával. Nejprve po matutinu zůstával až do rána státi před oltářem na holých kamenech, a to v čase, kdy byly nejdelší noci a kdy se hodně brzy zvo-

nilo na jitřní. Jiné cvičení záleželo v tom, že ve dne ani v noci nešel na teplé místo a ani nechtěl si ohřátí rukou u oltáře.¹²⁾ Ruce mu silně naběhly, poněvadž byla tehdy právě nejkrutější zima. Po kompletáři šel pak skřehlý spát do své stolice a po matutinu stál až do svítání před oltářem na kameni. Při třetím cvičení zřeknul se nápoje po celý den, ať cítil jakoukoliv žízeň. Jen ráno při stole nežíznil. Ale jak se počalo šeriti, jímala ho tak silná žízeň, že celá jeho přirozenost toužila po nápoji. To vše působilo mu mnoho těžkého utrpení. Ústa vyprahla vně i uvnitř jako chorému, jenž úpí horečkou. Jazyk mu popraskal a do roka se nezahojil. Tak žízniv modlil se kompletář; a když dle zvyku kropilo se svěcenou vodou, otvíral toužebně svá ústa a obracel je proti kropáči, doufaje, že aspoň nepatrná kapka vody zasáhne jeho jazyk, aby se trochu ochladil. Večer pak při občerstvení¹³⁾ postavil před sebe víno, pozdvihl chvílemi oči a pravil: »Ach, nebeský Otče, přijmi za oběť mého srdce tento chladivý nápoj a napoj jím svého Syna v žízni, již trpěl, vise na kříži ve smrtelných bolestech!«

Časem šel ve veliké žízni okolo studně a patřil na šumící vodu v přeplněném vědru a s vroucím pohledem pohlédl k Bohu. Někdy, když byl nadmíru utrmácen, pravil opravdu z hloubi nitra: »Ach, věčný Bože, jak tajemné jsou tvé soudy! Tak blízko jest širošířé jezero Bodamské a čistý Rýn kolem mne teče a mně je každá krůpěj vody tak vzácná. Jak je to bolestné!«

Tak trpěl až dotud, kdy se četlo evangelium, jak Pán proměnil vodu ve víno. V tuto neděli seděl večer smutně u stolu, neboť mu nechutnalo jídlo pro velkou žízeň. Když vzdali Bohu díky za pokrmy, spěchal rychle do své kaple. Nemohl se již zdržeti pro zmáhající ho muka

a vypukl v pláč. Lkal hořce: »Ach, Bože, jen ty znáš bolest a muka mého srdce! Ó, jak nešťastně přišel jsem na tento svět, že musím v takové míře trpěti tak veliké utrpení!« Když si tak stěžoval, zdálo se mu, jak někdo pravil uvnitř k jeho duši: »Buď jen dobré mysli! Bůh tě brzy potěší a rozraduje. Neplač, chrabrý rytíři, buď zmužilý!« Tato slova občerstvila poněkud jeho srdce, takže přestal a nemohl již býti úplně smuten, ale rovněž nemohl pro bolesti nerušeně se radovati. Zatím co slzy kanuly, nutilo jej cosi uvnitř k úsměvu, v očekávání nějakého božského činu, jehož se mu má brzy od Boha dostat. Tak šel ke kompletáři.¹⁴⁾ Ústa pěla s úsměvem a s chvějícím se srdcem a zdálo se mu při tom, že mu Bůh vše vynahradí. To se též brzy poté stalo. Částečně počalo to již oné noci.

Ve vidění přišla k němu naše Paní s milým dětátkem, Ježíškem. Ježíšek měl podobu sedmiletého dítky. Nesl v ručce džbánček čerstvé vody. Džbánček se jasně třpytil a byl poněkud větší než konventní pohár. Naše Paní vzala džbánek do své ruky a podala mu jej, aby pil. Vzal a pil s velkou dychtivostí a úplně utišil svoji žízeň.

Kdysi šel po polích a na úzké cestě potkal chudou hodnou ženu. Když se k němu blížila, vyhnul se jí ze suché cesty do bláta a nechal jí přejíti. Žena obrátila se k němu se slovy: »Milý pane, co to má znamenati, že vy, ctihodný pán a kněz, tak pokorně uhýbáte mně, ubohé ženě, ačkoliv bych se měla já vám spíše vyhnouti.« Pravil: »Milá paní, navykl jsem si rád prokazovati úctu a zdvořilost všem ženám k vůli líbezné Královně nebes!« Ona žena pozdvihla k nebi své oči i ruce a pravila: »Nuže, prosím tuto nebeskou Paní, abyste dříve neodešel s tohoto světa, dokud se vám nedostane od ní

obzvláštní milosti za to, že ji v nás všech ženách ctíte!« Nato odpověděl: »K tomu mi dopomoz čistá Paní nebeského království!«

Brzy odešel zase podle svého zvyku se žíznivými ústy od stolu plného různých nápojů. Když se v noci uložil, ukázal se mu ve vidění nebeský rozkošný zjev, jenž k němu pravil: »Já to jsem, tvá Matka, jež tě napojila minulé noci ze džbánu. Poněvadž opět tolik žízníš, zase ti dám píti.« Pravil k ní velmi ostýchavě: »Ó čistá děvo, vždyť nemáš ničeho v ruce, čím bys mne mohla napojiti.« Odpověděla mu řkouc: »Napojím tě léčivým nápojem, jenž prýští z mých prsou.« Zhrozil se a nemohl ani odpověděti, poněvadž se pokládal za nehodna. Na to pravila k němu velmi dobrotivě: »Poněvadž nebeský klenot tak rád ponořil se do tvého srdce, a poněvadž si to trpce zasloužila tvá vyprahlá ústa, prokáži ti to, abych tě potěšila.« A dodala: »Nepodávám ti tělesný nápoj, ale hojivý nápoj duševní, pravé čistoty.« Přivolil tedy a myslil si: »Nyní musíš se hojně napíti, abys mohl schladiti svou velkou žízeň.« A když se napil nebeského nápoje, zůstalo mu v ústech cosi jako malinkého, měkkého a bílého, jako nebeská manna. Podržel to dlouho v ústech na znamení pravdy. Potom propukl v srdečný pláč a děkoval Bohu a jeho milé Matce za velkou milost, kterou mu prokázali.

Téže noci zjevila se naše Paní velmi svaté osobě, jež žila v jiném městě, a sdělila jí, jak ho napojila: »Jdi a řekni služebníku mého Syna místo mne to, co stojí psáno o vznešeném učiteli Janu Zlatoústém. Když byl školákem a klečel před oltářem s dřevěnou sochou nebeské Matky, jež kojila své dítě, opustil dřevěný obraz na chvíli synáčka a dal též onomu školáčkovi píti. Téže

milosti dostalo se nyní také jemu ve vidění. A na znamení pravdy věz, že slova, jež vycházejí z jeho úst, budou nyní toužebněji a dychtivěji poslouchána než dříve.« Když to uslyšel, pozdvihl ruce, srdce i oči a pravil: »Buď pozdravena tepno tryskajícího božství a nade všechno pozdravena budiž sladká Matko všech milostí ode mne nehodného za tento nebeský dar.« Podobný případ možno nalézt v knize, jež sluje »Speculum Vincentii«.¹⁵⁾ Tato svatá osoba však pravila dále k němu: »Ještě jedno musím vám říci. Naše Paní zjevila se mi dnes v noci se svým dětátkem a držela v ruce krásný pohár s vodou. Naše Paní podala dítěti nádobu s vodou a prosila, aby ji požehnálo. Dítěti požehnálo ji a hned proměnila se voda ve víno. Na to pravilo: „Již jest dosti; nechci, aby se dále bratr cvičil v tom, že nepije vína, ať je nyní pije, když jest nemocný.“ Když Bůh dovolil, pil zase víno jako dříve.

Tehdy onemocněl těžce vysílením po různých cvičeních, jež tak dlouho prováděl. Jedné svaté boží přítelkyni zjevil se Bůh, maje v ruce nádobku.¹⁶⁾ Pravila k němu: »Pane, co s tou nádobkou?« — »Chci jí uzdraviti mého služebníka: leží nemocen.« Odešel ke služebníkovu a otevřel nádobku. Byla v ní čerstvá krev. Vzal krev a pomazal jí srdce služebnickovo, až se krví rdělo, potřel též jeho ruce a nohy a všechny údy. Tu pravila mu: »Ach, Pane, proč ho tak znamenáš? Chceš mu snad vtisknouti pět svatých ran?« Pravil: »Ano, chci jeho srdce a celou jeho přirozenost láskyplně poznamenati. Chci ho uzdraviti a vyhojiti a učiniti z něho člověka podle svého srdce.« Poněvadž se služebník v takovém životě cvičil

od 18. až do 40. svého roku a celá jeho přirozenost byla otřesena, takže mu nezbývalo, nežli zemřítí anebo zanechatí takových cvičení, upustil od nich. Bůh ukázal mu, že tato veškerá přísnost jest pouze začátkem a potlačením neumrtveného člověka a že musí býti ještě více stížen, ovšem jiným způsobem, přeje-li si dosáhnouti svého cíle.

XIX. JAK BYL POSLÁN DO DUCHOVNÍ ŠKOLY, ABY SE NAUČIL UMĚNÍ PRAVÉ ODEVZDANOSTI.

Kdysi seděl služebník po Jitřní ve své stoličce ponořen v myšlenky. Opustily ho smysly a ve vidění se mu zdálo, že s výše sestoupil spanilý jinoch. Stanul před ním a děl k němu: »Již dlouho jsi byl v nižších školách a dosti jsi se v nich cvičil, a již jsi vyrostl. Nuže, pojď, dovedu tě do nejvyšší školy, jež jest v tomto životě. Zde se pilně uč nejvyššímu umění, jež tě přivede k božskému míru a tvůj svatý začátek dovrší svatým ukončením.« Rozradoval se nad tím a povstal. Mladík pojal ho za ruku a vedl, jak se mu zdálo, do nadsmyslných končin. Zde byl krásný dům. Byl to asi příbytek duchovních lidí. Bydlili v něm ti, kteří pěstovali toto umění. Když vešel, byl velmi vlídně přijat a laskavě od nich pozdraven. Spěchali k nejvyššímu mistru a sdělili mu, že přišel zase jeden, jenž by též chtěl býti jeho učedníkem a rád by se naučil umění. Pán Ježíš řekl: »Chci jej na vlastní oči viděti, jak se mi bude líbiti.« Když naň pohlédl, usmál se naň velmi dobrotivě a pravil: »Nuže vezte, že tento host rád by se stal důkladným učencem v této vznešené vědě a chce se trpělivě oddati tvrdé kázni, v níž se musí osvědčiti.«

Tehdáž služebník ještě nerozuměl tajemným slovům. Obrátil se proto k jinochovi, jenž ho přivedl, a otázal se: »Milý průvodče, řekni mi, jaká je to vysoká škola a její umění, o němž jsi se mi zmínil?« Mladík odpověděl: »Vysoká škola a její umění, jemuž se zde učí, není nic jiného než dokonalá odevzdanost, v níž člověk tak sobě odumře, že ať se mu Bůh ukazuje sám či jeho bližními, ve štěstí neb hoří, vždy jen o to se snaží, aby zapíral sebe sama, pokud to ovšem možno lidské slabosti. Dále aby měl stále na zřeteli pouze Boží čest a chválu podle příkladu našeho milého Pána Ježíše.« Když to uslyšel služebník, velmi se mu to líbilo. Privil, že chce žítí tomu umění. Mínil, že není asi na tom nic tak těžkého, co by ho od toho odvedlo. Chtěl tu ihned stavěti a všestranně se zaměstnávat. Jinoch tomu bránil řka: »Toto umění vyžaduje naprosté nečinnosti: čím méně se zde činí, tím více se vpravdě učinilo.« Mínil tím takové konání, v němž je člověk cílem a nemyslí jen na pouhou chválu Boží. Po této řeči vzpamatoval se brzy služebník a tiše si sedl. Počal hloubati o této řeči a seznal, že jest čistou pravdou, již Kristus sám učil. Rozpředl sám se sebou rozhovor a prvil: »Nahlédni opravdu do sebe a najdeš ještě sebe vlastně a poznáš, že po všech svých zevnějších úkonech, jež jsi sám z vlastního popudu vykonával, dosud jsi neschopen přijímati cizí protivenství. Podobáš se ještě vystrašenému zajíčku, jenž leží ukryt v křoví a děsí se každého šustotu listí. Tak je to s tebou, stále se děšíš přicházejících utrpení. Spatříš-li něco protivného, ihned zbledneš. Když máš něco podstoupiti, utíkáš, když se máš prostě oddati, skrýváš se. Usmíváš se však, když tě chválí, a rmoutíš se, jsi-li haněn. Ach, ano, potřebuješ vyšší školy.« — S vroucím povzdechem pohlédl k Bohu

řka: »Ó Bože, opravdu řekl jsi mi čirou pravdu!« Pak dodal: »Ó žel, kdypak se asi stanu opravdu odevzdaným člověkem?«

XX. O BOLESTNÉM ZMÍRÁNÍ.

Poněvadž byla služebníkovi zakázána cvičení, jež ohrožovala jeho život, tak se nad tím zaradovala jeho vysílená přirozenost, že radostí plakal, když si vzpomněl na přísná pouta a na všechno, co vytrpěl a zakusil. Tu pravil k sobě: »Nuže dobře, milý Pane, nyní chci volně a klidně žít a dobře se mít. Chci tišiti vodou i vínem svoji žízeň, nespoután spát na slamníku, oč jsem často úpěnlivě Boha žádal, aby mi ještě před smrtí popřál toho pohodlí. Již jsem dosti dlouho sebe ničil, jest na čas, abych si za to odpočinul.« Takové a podobné nápady a myšlenky letěly mu myslí, ale nevěděl, co o něm Bůh ustanovil. Když se po jistý čas zabýval těmito blahými myšlenkami sedě ve své spací židli, dal se strhnouti v rozjímání o slovech trpícího Joba: »Militia est . . .« Bojem jest život člověka na zemi.¹⁷⁾ V tomto rozjímání opustily ho smysly. Zdálo se mu, že přišel k němu spanilý jinoch mužné postavy a přinesl mu pěkné rytířské škorně a ostatní rytířskou výstroj. Přistoupil ke služebníkovi, oblékl ho do rytířských šatů a pravil: »Buď rytířem! Až dosaváde byl jsi jen zbrojnošem. Bůh však chce, aby ses stal rytířem!« Pohlédl na sebe v rytířských škorních a řekl velmi se divě v srdci: »Ach, Bože, co se to se mnou stalo, copak je to ze mne? Mám býti rytířem. Vždyť mám raději svůj klid!« A k mladíkovi pravil: »Nuže, chce-li Bůh, abych byl rytířem, tím milejší mi to bude.

Snad se též proslavím jako rytíř v boji.« Jínoch se odvrátil, usmál se a pravil: »Bud' bez starosti, ještě tě čeká dosti zápasů! Kdo chce vésti chrabře duchovní Boží boj, toho musí mnohem více velkých strádání potkat, než kdy zakusili slavní hrdinové starých časů, o jejichž smělých bojích pěje a vypráví si celý svět. Myslíš si, že Bůh sňal s tebe břímě a odhodil tvá pouta, a že se máš nyní oddati pohodlí? Toť ještě nemožné! Bůh nechce odstraniti tvá pouta, chce je jen změnit, zaměnit za mnohem těžší pouta dřívějších.« Služebník se toho ulekl a pravil: »Ó Bože, co chceš zase se mnou dělati? Domníval jsem se, že již jest konec; a teprve nyní prý to začíná; jak se mi zdá, teprve nyní dolehnou na mne útrapy. Ach, Pane nebes, co zamýšlíš se mnou? Jsem já jediný hříšník a jsou všichni ostatní spravedliví, abys se mne tolik dotýkal svojí holí a jiných šetřil? Již od dětství tak se mnou zacházíš, v němž jsi ukřižoval moje mladičké tělo dlouhými a těžkými nemocemi.« Odpověděl: »Nikoliv, ještě není dosti, až do krajností musíš býti ve všech věcech zkoušen — přeješ-li si státi se dokonalým.« Služebník pravil: »Pane, ukaž mi, jak mnoho ještě utrpení mne čeká!« A i odpověď obdržel: »Pohleď k nebi, můžeš-li spočítati nescíslné množství hvězd, můžeš sečísti i svá budoucí utrpení. A jako hvězdy zdají se býti malými a přece jsou tak veliké, tak budou se i tvé svízele zdáti nezkušeným nepatrnými, a přece, jak ty jich zakusíš, budou velmi veliké.« Služebník prosil: »Pane, ukaž mi již napřed utrpení, abych je znal!« — »Nikoliv, to je lepší pro tebe, abys je neznal, bys napřed nezmalomyslněl. Leč, mezi nespočtelným příštím utrpením tři ti vyjmenuji. Za prvé: Dosud jsi se trestal vlastníma rukama a přestals, kdy ti bylo libo a měl jsi soucit se sebou. Odejmu tě

sobě a vydám tě bez výhrady v cizí ruce. Různí zaslepení lidé úplně zničí tvou vážnost. Toto utrpení bude bolestnější než ono, jež ti působil ostrý kříž na tvých zraněných zádech. Ve svých dřívějších cvičeních byl jsi u lidí ve veliké úctě, ale nyní budeš k zemi sražen a skoro zničen státi. Dále: Ačkoliv jsi se mnoho a bolestně umrtvoval, přece ti z Božího dopuštění zůstala aspoň něžná, lásku hledající povaha. Avšak tam, kde bys hledal zvláštní lásku a věrnost, nalezneš nevěru a velké utrpení a protivenství. A tak četné a různé bude tvé utrpení, že ti, kdož tě s obzvláštní věrností milovali, budou mimo to musiti ještě trpěti pro svou útrpnost s tebou. A toto bude třetí bolestí: Dosud byls kojencem a zpovynaným mazlíčkem a plul jsi v božské sladkosti jako ryba v moři. To ti nyní odejmu a nechám tě schnouti a trpěti, takže budeš opuštěn od Boha i od lidí. Od přátel i nepřátel musíš býti nyní veřejně pronásledován. Zkrátka, vše, co podnikáš ke své útěše neb lásce, musí zaniknouti, a naopak zdařiti se vše, co je ti protivné a bolestné.«

Služebník se toho ulekl, že se celá jeho přirozenost zachvěla. Povstal jako šílenec a zase rozprostřen klesl k zemi a volal k Bohu s křičícím srdcem a pronikavým hlasem: Prosil Boha, aby ho pro svoji otcovskou dobrotu zbavil těžkého utrpení; nemůže-li to však býti, pak aby vykonal na něm nebeskou vůli svých věčných ustanovení. Když tak ležel dlouhou chvíli v úzkostech, pravil mu vnitřní jakýsi hlas: »Vzmuž se přec! Budu s tebou a pomohu ti šťastně vykonal tento zázrak.« Nato povstal a odevzdal se v ruce Boží. Když seděl ráno po mši sv. smutně ve své cele a přemýšlel o těchto věcech, slyšel vnitřní hlas: »Otevř okno své cely, hled' a uč se!« Ote-

vřel a vyhlédl ven. Spatřil psa, jenž pobíhal křížovou chodbou a držel v zubech roztrhanou ovínku na nohy a měl s ní nesmírné vyražení. Tahal jí sem a tam a důkladně ji roztrhal. Služebník pohlédl vzhůru a upřímně povzdechl. Tu bylo mu řečeno: »Právě tak budeš pohazován a trhán v ústech svých bratří.« Myslil si ve svém nitru: »Když nemožno jinak, dej se do toho. Hleď, jak ovínka mlčelivě nechá sebou tak nakládati. Tak čiň i ty.« Seběhl dolů a uschovával po mnohá leta onen cár jako drahý poklad. A když chtěl propuknouti netrpělivostí, vyňal jej, aby se v něm poznal a dále ke všemu mlčel. Jestliže odvrátil někdy poněkud pohrdavě obličej od těch, kteří ho sužovali, byl ihned za to pokárán ve svém nitru a cosi mu pravilo: »Rozpomeň se, že já, tvůj Pán, neodvrátil jsem své krásné tváře od těch, kteří na mne plivali.« Mrzelo ho to a zase se laskavě obrátil.

S počátku, když ho potkalo utrpení, mysli si: »Ó Bože, kdyby již byl konec těmto útrapám, kéž bych jim unikl!« V den Očišťování Panny Marie zjevilo se mu dítě Ježíš, plísnilo ho řkouc: »Opravdu, ještě neumíš trpěti; naučím tě tomu. Hleď, trpíš-li, neohlížej se, kdy bude konec utrpení, — a nemysli si, že pak budeš míti pokoj. Zatím co jednu prožíváš strast, připravuj se již na druhou: tak se to sluší! Chovej se jako panna trhající růže. Nestačí jí, utrhne-li jeden květ s růžového keře, ale umiňuje si, ještě více jich získati. I ty tak čiň a když již utrpení končí, chystej se na to, že tě brzy zase jiné potká.«

Mezi jinými božími přáteli, kteří mu předpověděli utrpení, přišla k němu vznešená, svatá osoba a sdělila mu, že po jitřních hodinkách o svátku sv. Andělů velmi vroucně Boha zaň prosila. Zdálo se jí ve vidění, že byla uvedena na místo, kde byl služebník. Spatřila, jak vy-

růstá nad ním růžový keř. Byl rozsáhlý a široký. Šlechtit ho krásný vzrůst a byl plný libých, červených růží. Pohlédla vzhůru k nebi a zdálo se jí, že již vychází slunce bez mráčku a s velkým leskem. Ve sluneční záři stálo krásné pacholátko s rozpjatýma rukama. Spatřila, jak vyšel ze slunce paprsek k služebníkovu srdci. Byl tak silný, že všechny jeho údy a čivy byly rozníceny. Leč zatím naklonil se růžový keř a chtěl svými tlustými větvemi zabrániti slunečnímu paprsku cestu k jeho srdci. Ale nedokázal toho, poněvadž tryskající paprsky byly tak silné, že pronikly všemi větvemi a zářily jimi do srdce. Potom spatřila, jak dítko vyšlo ze slunce. Pravila k němu: »Kam chceš, milé dítě?« — »Chci jíti ke svému milému služebníku,« odvětil. — »Něžné děťátko, co znamená sluneční žár v srdci tvého miláčka?« — »Proto jsem prosvítit jeho láskyplné srdce, poněvadž má z jeho srdce prouditi odlesk jasu, jenž by vábil ke mně jiná lidská srdce. A silný růžový keř, jenž značí různá jeho utrpení, jež ho čekají, nemůže tomu zabrániti: vznešeným způsobem musí býti na něm vše vykonáno.« — Poněvadž začínajícímu člověku jest velmi prospěšná odloučenost, rozhodl se, že ve svém klášteře více než po deset let zůstane odloučen od světa. Když odešel od stolu, uzavřel se ve své kapli a zůstal zde. Nechtěl ani s muži ani s ženami dlouho hovořiti; nechtěl na ně ani pohlédnouti. Určil svým očím krátký obzor — přes nějž neměly hleděti, a tento obzor měl asi pět stop. Vždy meškal doma a nechtěl jíti ani do města ani na venkov. Chtěl se pouze sebou obírat. Leč všechna tato ostražitost nepomohla mu, aby naň nedolehla téhož roku utrpení, jež ho citelně zkrušila, takže byl sobě i jiným k politování. — Na deset let se takto bez želez uzavřel ve své

kapli. Aby mu bylo lehčím vězení, vyjednal si s malířem, že mu nakreslí v kapli staré Otce a jejich výroky a podobné zbožné věci, jež vyzývají strádajícího člověka k trpělivosti v protivenství. Leč toho mu Bůh nechtěl tak snadno dovoliti, neboť když malíř načrtnul úhlem staré Otce, onemocněl na oči a neviděl na malbu. Požádal o dovolenou a pravil, že obraz musí tak zůstat, dokud se neuzdraví. Obrátil se k malíři a zeptal se ho, jak to bude asi dlouho trvati, než se uzdraví. Pravil: »Dvanáct neděl.« Služebník kázal mu, aby znovu přistavil k načrtnutým Otcům stržené žebříky, vylezl na ně, dotkl se rukou obrazů, potřel jimi bolavé malířovy oči řka: »Mocí Boží a svatostí těchto Otců nařizuji vám, mistře, abyste příštího dne zase přišel a byl úplně uzdraven na svých očích!« Když nastalo jitro, přišel k němu malíř vesel a zdráv a děkoval Bohu i jemu, že jest uzdraven. Ale služebník připisoval to Otcům, jejichž obrazů se rukou dotknul. Toto prokázal mu Pán právě tehdy, kdy mohli všichni zlí duchové i lidé ho sužovati. Nesmírně tehdy vytrpěl od zlých duchů, kteří mu v různých ohavných postavách a s divou zpupností tolik zla a hoře působili ve dne i v noci, ať spal nebo bděl, že mu to mnoho bolestí působilo.

Kdysi upadl v pokušení. Zachtělo se mu jísti masa, poněvadž již dlouhá leta byl bez něho. Sotva snědl maso a utišil svoji choutku, zjevila se mu ve vidění ohavná pekelná postava a pronesla verš: »Adhuc escae eorum erant . . .«¹⁸⁾ a se řvoucím hlasem pronesla k okolostojícím: »Tento mnich zasloužil smrti. Vykonám ji na něm.« Poněvadž jí toho nechtěli dovoliti, vyňala příšerný nebozez a pravila k němu: »Když ti nesmím nic jiného učiniti, aspoň tě potrázním tímto nebozezem a ústy ti

ho provrtám, poněvadž musíš zakusití tolik bolestí, kolik záliby měl jsi při požívání masa.« A zajela nebozezem do úst. A ihned otekly mu čelisti a zuby i ústa, takže je nemohl ani otevřítí a po tři dny ani masa ani cokoliv jiného jísti a musil jen skrze zuby ssátí.

XXI. O VNITŘNÍM UTRPENÍ.

Mezi jinými strastmi měl i trojí velmi bolestná utrpení. Jedním z nich byly pochybnosti o víře. Napadlo mu v myšlenkách: Jak se Bůh mohl státí člověkem a mnoho podobných. A čím více jim odpíral, tím více byl rozrušen. V tomto boji nechal ho Bůh po devět let, ačkoliv volal v srdci a zdvihal s pláčem o pomoc oči k Bohu a všem svatým. Konečně, když se Bohu zdálo, že jest již čas, pomohl mu dokonale ode všeho. Na to dostalo se služebníkú od Boha pevné a osvícené víry.

Jinou vnitřní trýzeň působil mu nesmírný smutek. Bez ustání bylo mu tak těžko v mysli, jako by hory ležely na jeho srdci. Částečně zavinilo to jeho příliš náhlé obrácení, jež učinilo velké násilí jeho živé povaze. Tato úzkost trvala po osm let.

Leč třetí utrpení! Přepadla ho pokušení, že není již pomoci jeho duši, a že musí býti věčně zavržena, ať činí co chce. A ať se cvičí jakkoliv, že mu to pranic neprospěje, aby měl podílu spravedlivých: že jest již napřed všechno marno. Dnem i nocí na to myslil. Měl-li jíti do chóru neb něco dobrého vykonati, vždy ho napadlo pokušení a s obžalobou pravil: »Co platno sloužití Bohu? Ty jsi již proklet; pro tebe není již rady. Zanech toho včas; jsi ztracen, i když to neb ono podnikneš.« — Pak

přemýšlel: »Ach, jak jsem nešťasten, kam se mám obrátiti? Vystoupím-li z řádu, bude peklo mým podílem; zůstanu-li však, ani tak nebude mi zpomoženo. Ach, Pane Bože, bylo kdy trapněji nějakému člověku? Tak stával občas ponořen v sebe a mnohý sten dral se z jeho nitra. Při tom proléval hořké slzy. Bil se v prsa a volal: »Ó běda, Bože, což mi nikdy nebude spomoženo? Jak smutný to úděl! Zde i tam musím trpěti. Ach, že jsem se kdy narodil!« — Toto pokušení dolehlo naň pro nemírnou úzkostlivost. Bylo mu řečeno, že jeho vstoupení do řádu bylo provázeno podstrčením časných statků, tím že byl spáchán hřích simonie, již se časnými věcmi duchovní kupují.

Když již deset let trvala tato příšerná muka, takže sám na sebe pohlížel jako na zavržence, přišel k mistru Eckhartovi a stěžoval si mu na svou trýzeň. Pomohl mu od ní a tak ho vysvobodil z tohoto pekla, v němž se tak dlouho mučil.

XXII. JAK SE ODDAL ÚČINNÉ LÁSCE K BLIŽNÍMU.

Když již dlouhý čas pěstoval své nitro, vybídnul ho Bůh různými zjeveními ku práci na spáse bližního, aby i zde učinil svou povinnost. Co však hoře stihlo ho v tomto díle! Bez počtu a bez míry! Jedné vyvolené přítelkyni Boží, jež slula Anna a byla též jeho duchovní dcerou, ukázal Pán, jak mnohé duši pomohl. Kdysi byla u vytržení při své pobožnosti. Spatřila služebníka sloužiti na vysoké hoře Mši sv. a viděla, jak se na něm i kol něho kupí nesčíslné množství dítek, každé jiné:

čím více božského každé v sobě mělo, tím blíže bylo u něho a úžeji se k němu vinulo, tím blíže skláněl se k němu též Bůh. Spatřila, jak za ně všechny z hloubi srdce prosil Boha, jež držel ve svých kněžských rukou. Žádala od Boha, aby jí vysvětlil toto vidění. Na to jí Bůh odpověděl: »Nesčíslný počet dítek k němu se tulících jsou ti, kteří k němu chodí ke zpovědi nebo pro poučení, anebo při nejmenším aspoň obzvláštní věrností ho milují. Ty všechny mi doporučil, abych řídil ke šťastnému konci jejich život a abych nedopustil, aby byli kdy odloučení od mého jasného obličeje. A za všechnen žal, jež pro to zakusí, dostane ode mne dokonalé náhrady.« Dříve než poznal tento šlechetný tvor služebníka věčné Moudrosti, dostalo se jí od Boha velké touhy spatřiti ho. Když byla jednou u vytržení, sdělil jí Bůh ve vidění, aby přistoupila blíže, že jest tam služebník, a aby se naň podívala. Pravila: »Nerozeznám ho mezi množstvím bratří.« Dostalo se jí odpovědi: »Lze ho velmi snadno mezi ostatními poznati. Kolem hlavy má zelený věnec, propletený bílými a červenými růžemi, jako růžový věnec. Bílé růže značí čistotu, a červené jeho trpělivost v mnohých utrpeních. A jako se maluje kolem hlav svatých zlatý kruh na znamení blaženosti, jíž nyní v Bohu požívají, tak znamená růžový věnec množství bolestí, jež musí snášeti Boží přátelé, kteří rytířskými úkony slouží Bohu ještě v tomto světě.« Potom vedl ji Anděl ve vidění na místo, kde služebník prodléval. Poznala ho hned podle koruny z růží, již měl kol své hlavy.

V tomto bolestiplném období byla jeho největší oporou vydatná pomoc nebeských Andělů. Kdysi opustily ho smysly a tu zdálo se mu ve vidění, že byl doveden na místo, kde dlelo mnoho andělských druhů. Z nich

jeden, který mu byl nejbližší, pravil: »Rozevři ruce a po-
patř na ně!« Rozevřel ruce a spatřil, jak na každé vy-
pučela krásná červená růže s pěkně zeleným listím. Růže
byla tak veliká, že pokrývala dlaň až po prsty, a byla tak
rozkošná a zářivá, že působila velké potěšení jeho očím.
Obrátil ruku sem a tam a na obou stranách byl takový
nádherný pohled. Tu promluvil s nevýslovným údivem:
»Ach, milý příteli, co znamená toto vidění?« Jinoch od-
pověděl: »Znamená utrpení a zase utrpení a ještě více
utrpení, a opět a ještě více utrpení, jež na tebe chce Bůh
seslati. To značí ony čtyři růže na rukou i na nohou.«
Služebník povzdechl a řekl: »Ó milý Pane, to jest oprav-
du podivné zařízení Boží, že utrpení lidí tolik bolí
a přece je tak krásně duchovně zdobí!«

XXIII. O RŮZNÉM UTRPENÍ.

Kdysi šel do jakéhosi městečka. Blíže města stál dře-
věný obraz Ukřižovaného, jež obklopovala kaplička, jak
to bývá tu a tam zvykem. Lidé věřili, že se zde stalo
mnoho divů. Proto přinášeli voskové obrazy a mnoho
jiného vosku a kladli to zde ke cti Boží. Když došel slu-
žebník ke kříži, přistoupil blíže a poklekl před ním.
Když se modlili nějakou chvíli, povstal a šel do hostince
se svým průvodčím. Jakési sedmileté děvčátko vidělo ho
tu klečeti a modliti se. V noci nato přišli zloději, vypáchili
dveře a ukradli všecken vosk, jež našli. Když se rozc-
dnilo, donesla se zpráva do města a k měšťanu, jenž se
staral o tento obraz. Ihned pátral, kdo spáchal tento zlo-
čin. Tu pravilo ono dítě, že ví, kdo to asi učinil. Když
na ně doléhali, aby řeklo a označilo zlosyna, pravilo:

»Nikdo nemůže míti viny na tom zločinu, než onen bratr;« tím myslila služebníka — »neboť viděla jsem včera, jak pozdě večer klečel před křížem a pak šel do města.« Tuto řeč dítěte přijal občan za pravdu a roznesl dále, takže se ošklivá pomluva o bratru rozšířila po celém městě a všude byl uznán vinným oné ohavnosti. Padlo o něm mnoho zlých úsudků, jak by měl býti zahuben a jako zločinec bolestně sprovozen se světa. — Když uslyšel služebník toto obvinění, velmi se ulekl, ačkoliv si byl zcela vědom své nevin, a s upřímným povzdechem zvolal k Bohu: »Ach, Pane, když již musím a mám trpěti, dej mi přece obyčejná utrpení, jež mne nepřipraví o čest. Ta chci radostně snášeti. Teď ale, Pane, saháš mi na srdce, když mi béřeš čest. Netrestej mne věcmi, jež jsou mi nejbolestnější.« Zůstal v tomto městečku, dokud se na to nezapomnělo.

V jiném městě se zase zdvihla nad jeho hlavou taková bouře, že se tím celé okolí zabývalo. V onom městě byl klášter, jenž choval kamenný obraz Ukřižovaného. Podle vypravování byl prý v životní velikosti Kristově. Kdysi v postě našli pod místem, kde bylo označeno probodění boku, čerstvou krev. Služebník přispěchal sem i s jinými, aby spatřil zázrak. Když uviděl krev, přistoupil a sejmul krev prstem, takže to viděli všichni kolemstojící. V celém městě nastal veliký shon; a všichni ho nutili, aby veřejně před světem prohlásil, co viděl a čeho se dotekl. Učinil tak a řekl, čeho si přáli, leč dodal, že nechce pronášeti úsudku, zdali to pochází od Boha nebo od lidí. To přenechal jiným. Pověst o tom roznesla se daleko do kraje a každý přidal k tomu ještě, co chtěl. Předhazovali mu, že prý se píchnul do prstu a potřel krví obraz Ukřižovaného, aby se zdálo, že krev teče

sama od sebe. Sběh lidí způsobil prý lačné touhy po majetku. I na jiných místech kolovali o něm takové ohavné řeči. — Když nabyli obyvatelé tohoto města přesvědčení, že se jedná o podvod, musil odtud v noci zmizeti. Spěchali za ním a byli by ho zabili, kdyby jim neunikl. Vypsali na něj velkou cenu každému, kdo by jej přivedl živého nebo mrtvého. Mnoho a mnoho bylo těchto a podobných utrhačných řečí. Kam se donesla tato pomluva, všude přijali ji za pravdu a jeho jménu bylo velmi spíláno a klnuto. I mnohé ukvapené úsudky byly o něm pronášeny. Někteří lidé, kteří ho znali, pravili, že jest nevinen. Bylo jim však odpověděno tak rozezleným odporem, že musili umlknouti a nechati ho snižovati.

Vážená paní toho města, jež slyšela všechno o jeho strastiplném soužení, jež ubožák nevinně trpěl, přišla k němu plna útrpnosti a poradila mu, aby si dal od města napsati listinu s pečeti o své nevině pro onen kraj, že jest zde větší částí vše přesvědčeno o jeho nevině. Odpověděl jí: »Milá paní, kdyby to bylo jediným utrpením, psal bych, ale nyní zasypalo mne tolik utrpení a podobných, jež mne denně stihají, že to již musím jen Bohu odporučiti a nečinně se na to dívati.«

Kdysi odjížděl do Holandska ke kapitole.¹⁰⁾ Již napřed bylo způsobeno mnoho žalu tím, že tam jeli dva šlechtici, kteří se horlivě snažili co nejvíce ho zarmoutiti. S třesoucím se srdcem stanul před soudem. Bylo na něj mnoho věcí žalováno. Mezi jiným pravili, že píše knihy, v nichž jsou špatné nauky a jimiž prý znečišťuje zemi kacířským bludem. Proto ho přísně a ostře vyslychali. Pohrozili mu též přísnými tresty, ačkoliv Bůh i svět věděl o jeho nevinnosti.

Leč Bůh nespokojil se touto těžkou ranou a ještě zvět-

šil hromadu bolestí. Na zpáteční cestě dopustil naň nemoci a silnou horečku. Mimo to utvořil se uvnitř blízko srdce nebezpečný vřed, a tak blížil se jak vnitřním žalem, tak zevnějším břemenem bolestí stížený — k smrti. Nikdo mu již nesliboval života. Jeho průvodčí často se na něho díval, kdy již vypustí duši. Když ležel tak zbědován v cizím konventě a nemohl ani ve dne ani v noci spáti pro palčivé bolesti, začal účtovat s Bohem. Pravil k němu: »Spravedlivý Bože, proč jsi tak přetížil moji slabou přirozenost hořkými strastmi, proč jsi zranil mé srdce velkým zneuctěním a potupou, kterou mně způsobili, a proč jsem uvnitř i zevně obklopen hořkými strastmi? Kdy mne přestaneš trestati, laskavý Otče, anebo kdy se to již bude zdát dosti?« Nato rozjímal o smrtelné úzkosti Pána Ježíše na hoře Olivetské. Při tomto rozjímání odplazil se se svého loka na židli před postelí a usedl, protože nemohl již pro vřed ani ležeti. — Když tak seděl v bolestech, spatřil ve vidění, jak přichází nesčíslný zástup nebeských duchů, kteří vstupovali do jeho světničky, aby ho potěšili. Andělský zástup počal pěti nebeský věneček. Zněl tak sladce jeho sluchu, že proměnil celou jeho přirozenost. Když tak libě pěli a nemocný služebník smutně seděl, přistoupil k němu jinoch a řekl mu dobrotivě: »Proč mlčíš? Proč nezpíváš s námi? Znáš přece nebeský zpěv!« Služebník odpověděl mu s povzdechem svého truchlícího srdce: »Ach, nevidíš, jak trpím? Kdy-pak se radoval umírající člověk? Mám zpívat? Ach, zpívám, ale tesklivou píseň bolu. A jestliže jsem někdy vesele zpíval, pak je teď již konec, neboť očekávám hodinu smrti!« Nato pravil mu jinoch radostně: »Viriliter agite! Drž se statečně, buď veselý, nic takového teď se ti nestane, ještě za živa budeš pěti takový hymnus, jímž

je Pán chválen ve své věčnosti a jímž bývá mnohý trpící člověk potěšen.« Mezitím zvlhly mu oči a on propukl v pláč. V téže chvíli praskl vřed a zmizel. Byl okamžitě zdráv.

Když se vrátil domů, přišel k němu ctihodný přítel Boží a pravil mu: »Milý pane, ač jste byl za své cesty na sto mil ode mne vzdálen, přece byl jsem přítomen vašemu utrpení. Jednoho dne viděl jsem duchovním zrakem seděti božského soudce na svém trůnu. Jeho dopuštěním vyšli dva zlí duchové, aby vás trýznili pomocí oněch dvou šlechticů, kteří vám způsobili tolik utrpení. Zvolal jsem k Bohu: »Dobrý Bože, jak můžeš dopustiti tak velké a trpké utrpení na svého přítele?« Bůh odpověděl mi slovy: »Vyvolil jsem si ho, aby byl utrpením připodobněn mému Synu. Leč přece, poněvadž jsem spravedliv, odpykají tito šlechtici náhlou smrtí své bezpráví.« Tak se též opravdu stalo. Mnoho lidí o tom zvědělo.

XXIV. O VELKÉ BOLESTI, JIŽ MU ZPŮSOBILA JEHO VLASTNÍ SESTRA.

Služebník měl vlastní sestru, jež žila v poslušnosti duchovního života. (Nebyla tedy v klášteře s klauсурou.) Zatím co byl bratr vzdálen, začala vycházeti a připojovati se ke špatné společnosti. Kdysi vyjela se společností a stalo se jí neštěstí, že upadla do hříchu. Zdrcená žalem a hořem, jež na ni dolehlo, vystoupila z kláštera a uchýlila se pryč, aby bratr nevěděl. Když se bratr vrátil, proskochovala již bolestná pověst. Přišla též jedna osoba a řekla mu, jak se to stalo. Zkameněl bolestí, srdce se zastavovalo a chodil jako smyslů zbavený. Tázał se, kde asi je.

Nikdo mu však nemohl říci. Pomyslel: Zase nové utrpení! Leč, nezoufej! Jen hled, jak bys mohl pomoci ubohé zničené duši, a obětuj Bohu svoji pozemskou čest. Odvrz lidský stud, skoč za ní třeba do hlubin špíny a pozvedni ji . . .

Když byli bratři v kůru a on musil jíti středem všech, zbledl vždy jako by krev ztratil. Zdálo se mu, že mu vlasy hrůzou vstávají na hlavě. Neodvážil se již k někomu ani přistoupiti, neboť se ho každý štítil, a ti, kdož byli dříve jeho přáteli, utekli od něho. Hledal-li rady u svých přátel, odvraceli se od něho s pohrdáním své tváře. Vzpomněl si na trpícího Joba a řekl si: Teď musí mne milosrdný Bůh potěšiti, když jsem od celého světa opuštěn. — Ptal se i tam, kam se má obrátiti, aby našel ztracenou duši. Konečně udali mu jisté místo, i šel tam. Bylo to v den sv. Anežky, a proto zima. V noci spustil se prudký lijavec a potoky nesmírně vzrostly. Chtěl přeskočiti kterýsi potok, upadl však slabostí do něho. A tolik byl zahrnut duševními strastmi, že vnějších velmi málo dbal. Když došel na určené místo, ukázali mu, v kterém domku bydlí. Učinil několik trapných kroků a vstoupil dovnitř. Nalezl ji zde. Spatřiv ji, klesl na lavici, na níž seděla, a dvakráte omdlel. Pokaždé, kdykoliv se vzpamatoval, počal chroptivě volati, ruce nad hlavou spínati a lkáti: »Ó běda, můj Bože, jak jsi mne opustil!« Oči se mu obrátily v sloup, ústa se otevřela a ruce ztuhly. Tak zde ležel opuštěn drahnou chvíli ve mdlobě. Když přišel zase k sobě, vzal pod paží svojí sestru a řekl jí: »Ó, milé dítě, ach, sestřičko, čeho jsem se na tobě dožil!« — »Milá panno, svatá Anežko, jak je mi hořký dnes tvůj den!« — A zase klesnul a opustily ho smysly.

Jeho chorá sestra povstala a klesla k jeho nohám.

Roníc hořké slzy pravila k němu: »Ach, Pane a Otče, jak nešťastný to byl den, jenž mne přinesl na svět! Ztratila jsem Boha a vám způsobila takové hoře. Proto hanba a běda a žal stále a stále mému bídnému srdci! Ach, věrný smiřiteli mé zničené duše, nejsem sice hodna vaší řeči ani vašeho pohledu, ale přece vezměte mne zas do svého věrného srdce. Vězte, že nemůžete dokázati Bohu lépe svoji lásku, nežli prokážete-li ji zavržené hříšnici a obtíženému srdci. Bůh učinil vás milosrdným vůči všemu bědnému, jak byste mohl odřici milosrdenství mně, svedené hříšnici, té, jež se stala v své hodině politování hodnou před Bohem i před lidmi, když mne můj těžký hřích tak neočekávaně brzo bezectnou učinil u lidí. Vše, co lidé zatracují a odstrkují s odporem, vyhledávejte: zatím co se mi lidé právem vyhýbají, jdete vy na oči neřesti, jež vám tolik strasti skýtá a — hledáte mne. Pane, schýlena a rozpiata u vašich nohou, prosím vás, s věčnou bolestí v srdci, abyste uctil Boha na mně, padlé hříšnici, a opravdu odpustil mi hřích i zlo, jehož jsem se proti vám a proti své ubohé duši dopustila. A jestliže jsem poškodila vaši čest, nebo uškodila vašemu zdraví neb životu, zvláštní čest a věčnou útěchu za to obdržíte. Proto smilujte se, neboť jsem ubohá nešťastnice, jež zabředla do léček a teď i věčně bude to míti za podíl duše i srdce a musím sobě i ostatním býti na obtíž. Popřejte mi zde i jinde býti vaší ubohou žebračkou! Po ničem jiném a vyšším netouží mé srdce, než abych dle práva nikdy již nebyla a neslula vaší sestrou, ale vším právem vaší zachráněnou žebračkou. A tato žádost tak hluboko pramení ze srdce, že chtěl-li by mne někdo zváti vaší sestrou aneb vydávati mne za takovou, bude to obzvláštním hořem pro mé srdce. Ach, často cítím soustrast s vámi,

že mne tak nyní vidíte, a proto se trápíte, poněvadž vím, že kde se srdce přirozeně stydí, ani vy se nemůžete téhož pocitu ubrániti. Nechtě též není mi dopřáno více jiného poměru k vám, neboť vždycky se musí vaše oči a uši za mé styděti. Všecku tuto bolest chci trpěti a obětovati Bohu za svůj potupyhodný hřích, abyste měl pro Boha laskavé smilování a odpuštění pro mne, ubohou hříšnici, a zase dopomohl ke cti mé ubohé duši.«

Když se bratr vzpamatoval, odpověděl na její žalostnou řeč: »Ach, žhavé slzy, vytryskněte z plna srdce, jež se již nemůže bolestí zdržeti! Ach, mé dítě, běda, jediná radosti srdce i duše od dětských dnů, na níž jsem doufal dožítí se útěchy! Pojď sem a dej se přitisknouti na chladnoucí srdce svého nešťastného bratra! Nech, ať skropím tvář své sestřičky hořkými slzami svých očí. Ó, tisíckrát milená smrti — nepatrná strasti! Ó, záhubo cti a duše, bolesti velká, nesmírná! Ó žal a utrpení mého krvácejícího srdce! Chci již zanechat nářku a pláče, když jsem již našel své dítě a chci tě dnes přijmouti se slitováním a milostí, aby mne hříšného milosrdný Bůh též přijal na poslední pouti. Rád a upřímně ti odpustím nesmírný bol a muka, jež mám pro tebe a jež až do smrti musím cítiti. Chci se káti za tvůj přečin a pomoci ti k nápravě před Bohem i před lidmi.« — Všichni, kteří uslyšeli tento vzájemný stesk, tak byli hnuti lítostí, že se nikdo nemohl zdržeti slz. Tak se mu podařilo obměkčiti ji nářkem a laskavou útěchou, že opět nabyla dobré vůle zase brzy vrátiti se pod poslušnost.

Když přivedl s nevýslovnou hanbou a námahou ztracenou ovečku zase do laskavého Božího náručí, způsobil milosrdný Bůh, že byla přijata na lepším místě než byla prve. Nyní pojala ji taková bázeň Boží a tak stálý byl

její ctnostný a svatý život, že bratrovi dostalo se na ní úplného zadostiučinění před Bohem i před světem, za všechen žal i bolesti, jichž se na ní dříve dočkal.

Když viděl věrný bratr, že tak šťastně dopadlo jeho utrpení, měl z toho velkou radost a slast. Přemýšlel o tajemném řádu, jímž dobrým vše k dobru přispívá.²⁰⁾ Pak vzhlédl k Bohu s velkou vděčností a jeho srdce rozplývalo se boží chválou.

XXV. O TĚŽKÉM UTRPENÍ, JEŽ MU KDYSI ZPŮSOBIL JEHO SPOLEČNÍK.

Kdysi chtěl někam jeti a za společníka byl mu dán bratr laik, jenž s ním právě dobře nesmýšlel. Neraď bral ho s sebou, poněvadž si vzpomněl, co již zažil nepříjemností se společníky; konečně však přece svolil k tomu a vzal ho s sebou.

Na cestě přišli do jakési vesnice. Bylo před snídání. V tentýž den konal se zde trh a zevšad přišlo sem množství lidu. Průvodčí byl celý promočen deštěm. Šel tedy do domu k ohni a pravil, že se mu nemůže ztratit a proto aby si sám bez něho vypravil, co potřebuje, že bude zde na něho čekati. Jakmile však bratr odešel z domu, povstal ihned jeho společník a zasedl ke stolu k hrubé chásce a kupcům, kteří přišli na tento trh. Když viděli, jak mu jde víno k duhu a jak povstal a stál u dveří a zevloval, chytili ho a útočili naň, že jim ukradl sýra. A když s ním tito zlí lidé tak drze zacházeli, přišli sem asi čtyři pověstní žoldnéři, obořili se naň se slovy: »Tento bídný mnich roznáší jed.« Byloť to v čas, kdy bylo mnoho hluku natropeno s otravováním.²¹⁾ Chopili se ho a ztropili notný hřmot, takže se lidé v zástupech sbíhali. Když

viděl, co se děje a že jest zajat, obrátil se k nim a pravil: »Ustaňte na chvíli, chci se přiznati a říci vám, jak se vše stalo, neboť bylo, bohužel, opravdu zlo spácháno!« Ztichli a zástupy nachýlily se blíže. Řekl: »Hleďte, pozorujete jistě sami na mně, že jsem blázen a hlupák a že nevzbuzuji úcty. Ale můj společník jest moudrý a učený muž. Jemu dal řád pytlík plný jedu, ten má nasypati do studní, odtud až po Elsasko. Proto chce nyní jíti dále a vše chce pokaziti oním zhoubným jedem, kam jen přijde. Vězte, že se tak brzy stane; neboť rozšiřuje nemoc, již nelze uzdraviti. Právě nyní vyňal pytlík a rozmetal jeho obsah do studní této vesnice, aby zemřeli všichni, kdož sem přišli na trh a budou píti ze studně. Proto jsem zde zůstal a nechtěl jsem s ním jíti, neboť je mi toho všeho líto. A na znamení, že mluvím pravdu, vězte, že má velkou torbu na knihy; ta je plná sáčeků s jedem a zlata, jež obdržel on a řád od Židů, aby spáchal toto vraždění.«

Když to uslyšela divá lůza a všichni, kteří okolo stáli a tlačili se, zasoptili a vzkřikli silným hlasem: »Honem hned za vrahem, ať nám neuteče!« Jeden uchopil kopí, druhý sekeru; každý popadl, co mohl, a s divokými výkřiky a posuňky hnali se za ním. Vrazili do domů i pastoušek, kde doufali ho najíti, a obnaženým mečem bodali do postelí a slámy. Za krátko se seběhl celý trh.

Přišli i cizí, vážení lidé, kteří jej dobře znali, a když slyšeli o jeho jménu, vystoupili a domlouvali lidem, že mu křivdí, že jest velmi zbožným mužem, jenž by se sotva dopustil takové vraždy. Když ho nenalezli, ustali od pronásledování a přivedli jeho průvodce před vesnického soudce, jenž ho dal zavřít do vězení.

Služebník nevěděl o této nehodě. Proto, když se mu

zdálo, že jest již čas k jídlu, a že jeho soudruh se již asi osušil u ohně, šel do hostince a chtěl jísti. Jakmile vkročil pod přístřeší, sdělili mu ošklivou pomluvu, a jak se vše událo. S ustrašeným srdcem běžel ihned do domu, kde byl jeho společník uvězněn a kde bydlil též soudce. Prosil ho, aby mu propustil spolubratra. Soudce pravil, že tak nemůže učiniti, a že ho ještě k tomu pro jeho zločin vsadí do věže. To se mu zdálo býti krutým a nesnesitelným. Prosil tu i tam o pomoc. A když tak dlouho s trpkostí a hanbou obcházel, přece — leč ku své škodě — dosáhl konečně, že ho propustili.

Domníval se, že jest již konec útrapám — leč tyto teprve začaly. S námahou podařilo se mu prve uniknouti násilníkům, ale teprve nyní šlo mu vážně o život. Když šel večer k soudci, rozneslo se mezi prostý lid, pomocí rozkřikujících kluků, že roznáší jed. Pokřikovali na něho jako na vraha, takže se více neodvážil vyjít na náves. Ukazovali naň pravice: »Hleďte, roznašeč jedu! Přes celý den nám zmizel; nyní musí být usmrcen! Už mu není ani za zlámanou grešli pomoci, ani u nás, ani u rychtáře. A když jim chtěl utéci a vrátiti se, ještě více naň hulákali. Část z nich pravila: »Měli bychom ho utopiti v Rýnu« (tekl kolem vesnice). Druzí volali: »Nikoliv, nečistý vrah znešvaří všechnu vodu; spálíme ho.«

Obrovitý, hranatý sedlák uchopil kopí a s vlajícím kabátem prodral se všemi a vzkřikl: »Slyšte mne, všichni shromáždění pánové! Nemůžeme způsobiti potupnější smrti tomuto ničemnému kacíři, než když ho probodnu tímto dlouhým kopím jako jedovatou ropuchu. Nechte, ať nabodnu tohoto roznašeče jedu a potom napíchnu na tento ostrý plot. Buďte jisti, že nespadne. A potom nechte jeho mrtvé tělo na větru ležeti, aby ho měl každý,

kdo vchází neb vychází, na očích a ještě po hanebné smrti ho proklel, aby tak byl zde i na onom světě v neblahé paměti, neboť si toho vpravdě zloduch zasloužil!«

S hrůzou a tajnými povzdechy naslouchal služebník této řeči a strachem kanuly mu velké slzy s obličeje.

Všichni lidé, kteří stáli kolem a hleděli naň, hořce lkali a někteří lítostí bili se v prsa a spínali ruce kolem hlavy. Ale nikdo neodvážil se něco říci rozlícené chátře, poněvadž se každý bál, aby se ho též nechopili.

Když se blížila noc, obcházel a prosil se slzami v očích, aby se nad ním někdo pro Boha smiloval a popřál mu přístřeší. Odevšad ho tvrdě zahnali. Některé dobrosrdečné paní rády by ho ukryly, ale neodvážily se toho. Když tak byl ubohý trpitel ve smrtelných úzkostech, a když ho opustila veškerá lidská pomoc, takže jen čekal, kdy se ho uchopí a zabijí, sklesl u plotu zchvácen bolestí a strachem. Pozdvihl zkalené, naběhlé oči k nebeskému Otci a pravil: »Ó, Otče slitování, kdy mi chceš dnes pomoci v mých velkých nesnázích? Ach, laskavé Srdce, jak jsi zapomnělo dnes vůči mně na svou laskavost! Ach, ach, věrný, dobrý Otče, pomoz mně ubohému v tak velké tísní! Ve mém ztrnulém srdci není mi již jasno, co je pro mne bolestnější, zda býti utopen nebo spálen, nebo zemřít na kopí. Jedno z toho mne nemine. Proto odevzdávám ti dnes svého ubohého ducha. Smiluj se nad mou žalostnou smrtí, neboť, hle, již se zase blíží ti, kdož mne chtějí zabít.«

O celém obvinění dověděl se nějaký kněz. Běžel ihned na místo s ozbrojenou mocí a vyrval služebníka z jejich rukou. Dovedl jej do svého domu a přechoval přes noc, aby se mu nic nestalo. Ráno pak pomohl mu z jeho nepříjemnosti.

XXVI. O VRAHU.

Kdysi vracel se z Nizozemí a chtěl jít nahoru podél Rýnu. Měl s sebou mladého průvodčího, jenž znal dobře choditi. Jsa znaven a churav, nemohl jednou následovati svého rychlého druha. Společník předešel ho asi o půl míle. Služebník ohlížel se, uží-li někoho, jenž by s ním šel lesem, k němuž pozdě večer přišel. Les byl hluboký a obávaný, protože v něm bylo mnoho lidí zavražděno. Stanul tiše před lesem a vyčkával, zda někdo přijde. Blížili se dva lidé. Šli velmi spěšně. Mladá, pěkná paní a vytáhlý muž s kyjem a dlouhým nožem. Byl oblečen v černou kazajku. Ulekl se příšerného vzhledu obrovitého člověka a ohlédl se, zda někoho spatří na blízku. Neuzřel nikoho. Přemýšlel: »Ach, Pane Bože, co je to za člověka? Jak projdu tímto lesem; nebo co se mi zase dnes přihodí?« Pak poznamenal se křížem a dodal si myslí.

Když přišli do lesa, hluboko do jeho temna, přistoupila k němu paní a ptala se ho, kdo je a jak se jmenuje. Řekl jí. Tu pravila: »Milý pane, znám vás dobře dle jména; prosím vás, vyzpovídejte mne.«

Začala se zpovídati a pravila: »Ach, ctihodný pane, musím si vám postěžovati, jak velké neštěstí se mi přihodilo. Podívejte se na muže, jenž jde za námi! To je opravdový vrah a utrácí lidi zde i jinde a odnímá jim peníze a šaty a nikoho na světě by neušetřil. Obelstil mne, odvedl od mých milovaných a vážených přátel, a nyní musím býti jeho ženou.«

Zhrozil se této řeči, takže skoro omdlel a velmi sklíčeně ohlížel se kolem, zda by někoho nespatriil anebo neuslyšel, aby mohl uniknouti. Ale neviděl ani neslyšel

nikoho v temném lese — jen vrah za ním kráčet. Přemýšlel: Jestliže takto znaven utečeš, brzy tě dohoní a usmrtí, a budeš-li křičeti, nikdo tě neuslyší v této pustině a zase máš jistou smrt. Nato pohlédl velmi smutně vzhůru a pravil: »Ach, Bože, co se mi dnes stane! Ó, smrti, ó, žel, jak jsi mi blízko!«

Když se paní vyzpovídala a vrátila se k lupiči, prosila ho tajně řkouc: »Ó, můj milý druhu, jdi a vyzpovídej se též. Lidé v jeho kraji mají k němu velkou důvěru. Kdo se mu vyzpovídal, ať je třeba sebe větším hříšníkem, nikdy prý ho Bůh neopustí. Proto i ty tak učiň, aby i tobě přispěl Bůh ku pomoci v tvém posledním vzdechu.«

Zatím co spolu takto šeptali, ulekl se služebník nesmírně a myslil si: Jsi zrazen! — Loupežník umkl a šel blíže. Když spatřil ubohý muž, jak vrah jde s kopím k němu, zachvěl se a celá jeho přirozenost se zděsila před ním. Napadlo mu: Teď jsi ztracen, neboť nevěděl, co spolu mluvili. Dole podél lesa pádil kolem něho Rýn, na jehož břehu vedla úzká stezka. Vrah zařídil to tak, že bratr musel jíti po břehu, sám pak šel po lesní straně. Když služebník kráčet s třesoucím se srdcem, počal se vrah zpovídati. Zjevil mu všechny smrtelné rány, jež zasadil, všechny vraždy, jež vykonal. Sdělil mu též obzvláště příšernou vraždu, nad níž se zděsilo služebníkovo srdce. Vrah pravil: »Přišel jsem kdysi, právě jako nyní, pro vraždu do tohoto lesa. Přišel ke mně ctihodný kněz, jemuž jsem se zpovídal. Šel vedle mne jako vy, a když jsem se vyzpovídal, vytáhl jsem tento nůž, jež nosím u sebe, vrazil jsem jej do něho a pak shodil ho s břehu do Rýna.«

Zbledl nad touto řečí a nad vzezřením vrahovým. Pojal

ho takový strach, že mu na líci a na prsou vyvstal studený smrtelný pot. Zmalomyslněl a oněměl, až ho smysly opouštěly, a stále se ohlížel stranou, kdy do něj vrazí týž nůž, aby ho pak shodil dolů. Když již málem klesl úzkostí a nemohl již dále jíti, ohlédl se velmi truchlivě dozadu, jako člověk, jenž by rád unikl smrti. Paní uzřela jeho žalostný vzhled. Běžela ihned k nim, a když klesl, podchytila ho svýma rukama a pravila: »Dobrý Pane, nebojte se!« Vrah řekl: »Dostalo se mi od vás mnoho dobrého, proto mějte to dnes ode mne, že vás nechám na živu. Proste Boha, aby ráčil na vaši prosbu přispěti mně, ubohému vrahovi na poslední cestě.«

Mezitím vyšli již z lesa. Jeho druh seděl před lesem pod stromem a čekal naň. Vrah a jeho manželka šli dále. Dovlekl se k svému společníku a klesl na zem. Jeho srdce i celé tělo dlouho se trásl, jako by jím lomcovala horečka. Když se vzpamatoval, povstal a dokončil cestu. Opravdově a s vroucími vzdechy prosil pak Boha, aby splnil vrahovu důvěru, již k němu projevil a aby ho v posledním vzdechu nenechal propadnouti záhubě. Na to dostalo se mu od Pána odpovědi, že bude spasen a že nebude navždy odloučen od Boha.

XXVII. NEBEZPEČÍ UTONUTÍ.

Kdysi jel podle svého zvyku do Štrasburku a když se vracel domů, spadl do velkého ramene Rýnského a s ním i nová knížka,²²⁾ již zlý nepřítel velmi nenáviděl. Byl v nebezpečí života. Nemohl si pomoci, jsa proudem unášen. Ale Bůh to tak zařídil, že v tutéž dobu jel kolem mladý, nový rytíř z Pruska. Tento skočil odvážně za ním a zachránil jej i jeho druha od nepříjemné smrti.

Jindy v zimě musil z poslušnosti kamsi jeti. Celý den jel ve voze bez jídla, ve studeném větru a třeskuté nepohodě. Dojeli k rozbouřené vodě, jež byla hluboká a dravá, jak bývá po lijácích. Vozka, jenž ho vezl, přehlédł, že se blíží k břehu, a vůz se převrátil. Služebník sletěl s něho a spadl naznak do vody. Nato zřítíl se i vůz, a to přímo na něho. Nemohl se ve vodě hnouti, ani sem, ani tam, ani si pomoci. Tak plul on i vůz hezky daleko a blížil se k mlýnu. Vozka běžel hned sem a s ním i jiní lidé. Skočili do vody a uchopili se ho. Rádi by mu byli pomohli, ale těžký vůž ležel na něm a tlačil ho doú. Když se jim s velkou námahou podařilo vysvoboditi ho zpod vozu, vytáhli ho na zem. Když byl venku, zmrznul na něm velkým mrazem jeho šat. Třásl se zimou, až mu zuby drkotaly. Chvíli stál tiše, pak pohlédł k Bohu a pravil: »Ach, běda, Bože, co mám činiti, čeho se uchopiti? Jest již pozdě, noc již nastává. Kol dokola není městečka ani vísky, kde bych se mohl ohřáti neb ukrýti. Musím zde takto zemříti. To je bolestná smrt!« Obracel se sem i tam, až spatřil v dáli na kopci malou osadu. Sem doplazil se mokrý a zmrzlý. Zatím snesla se již noc. Obcházel všude a prosil pro Boha za přístřeší. Byl však odevšad odmrštěn. Nikdo nechtěl se nad ním smilovati. Počal se strachovati a z jeho úst vydral se hlasitě povzdech k Bohu: »Pane, ó, Pane, bylo by mi lépe, kdybys mne nechal utopiti, neboť zdá se mi, že jsem proto ušel té smrti, abych zmrzl na cestě.« Tu smutnou řeč slyšel sedlák, jenž ho před tím zapudil. Zželelo se mu ho, vzal ho pod paždí a vedl do svého domu. Zde ztrávil onu smutnou noc.

XXVIII. O KRÁTKÉM POKOJI, JEHOŽ MU KDYSI BŮH POPŘÁL.

Bůh navykl již služebníka, že když jedna bolest zmizela, byla hned jiná. Jen jednou nechal ho Pán klidně žíti; ale tehdy netrvalo to dlouho.

V tomto odpočívavém životě přišel do ženského kláštera. Když se jej ptaly duchovní dítky, jak se mu daří, pravil: »Bojím se, že nyní asi špatně. Neboť jsou to již čtyři týdny, co jsem proti obyčeji ani na těle, ani na cti nebyl napaden. Proto se domnívám, že na mne Bůh zapomněl.«

Chvilku s nimi seděl u okna. Poté přišel bratr téhož řádu. Zavolal služebníka a sdělil mu: »Byl jsem nyní krátký čas na jistém hradě. Jeho pán se usilovně po vás ptal a tázal se, kde prý jste. Pozdvihl též ruku a před zástupem přísahal, že kdekoliv vás najde, probodne vás mečem. I jiní zpupní válečníci, jeho přátelé, totéž přísahali a hledali vás v různých klášteřích, aby mohli vyplniti své nešlechetné úmysly. Proto varujte se a chraňte, je-li vám život milým.« Zhrozil se této řeči a pravil k bratrovi: »Rád bych věděl, čím jsem zasloužil smrti.« Bratr odpověděl: »Pánu tomu bylo řečeno, že jste jeho dceru a ještě mnoho jiných lidí svedl k zvláštnímu životu, jenž sluje »duchovní život«, a ti, kdo žijí tímto způsobem, nazývají se duchovními lidmi.²³⁾ Bylo mu pak sděleno, že tito lidé jsou pak nejzpuštějšími lidmi, jací kdy žili na zemi. A ještě více! Jiný zkažený člověk, jenž tu byl přítomen, pravil o vás: »Odloudil mi moji milou paní. Zastírá se závojem a nechce se již na mne podívat, stále jen do země hledí. Za to musí pykati!«

Když uslyšel o této pomluvě, zvolal: »Budiž Pán po-

chválen!« Brzy nato pospíšil zase dovnitř a pravil svým dcerám: »Radujte se, mé dítky! Bůh ještě na mne nezapomněl a zase si na mne vzpomněl.« Sdělil jim onu zvěst, jak se mu chtějí šeredně odměniti za jeho dobrodiní.

XXIX. O SVÉM LÁSKYPLNÉM SÚČTOVÁNÍ S BOHEM.

V těchto strastiplných časech chodíval občas ve svém klášteře do jizby pro nemocné, aby dopřál nepatrného přilepšení chorému tělu. Když zde mlčky dle svého zvyku seděl, byl trápen posměšnými řečmi a přezdívkami, což ho velmi bolelo. Často bylo mu sebe sama tak líto, že se mu řinuly po líci horké slzy a draly se mu s pokrmem a nápojem do úst. V takových chvílích vzhlédl mlčky k Bohu a pravil s vroucím povzdechem: »Ach, Pane, nestačí ti mé strasti, jež snáším ve dne v noci? Musí mi býti i to jídlo při stole smíšeno s takovým protiventstvím?« Toto se mu velmi často stávalo.

Když kdysi vstával od stolu, nemohl se již zdržeti. Šel na své tajné místo a pravil k Bohu: »Ach, milý Pane a Bože celého světa, buď laskav a milostiv mně ubohému! Musím s tebou účtovat. Nemohu se toho vzdáti. Ačkoliv nejsi pro svoji svrchovanost nikomu ničím vázán neb povinen, přece se patří, abys občerstvil svými milostmi sebou jen naplněné srdce, srdce, jež nikoho jiného nemá, jemuž by si postěžovalo, nebo s kým by se potěšilo. Pane, беру tě za svědka, tebe, jenž vše víš a vše znáš, že jsem zdědil po své matce vždy laskavé srdce. Nikdy jsem neviděl člověka v zármutku neb hoři, abych

s ním nepocítil srdečné soustrasti. Nikdy jsem neslyšel rád ani za zády, ani otevřeně mluvit něco, co by mohlo bližního bolet. Totéž musí spolubratři doznati, že sotva kdy o mně slyšeli, že bych očerňoval spolubratra nebo bližního. Ani před představenými ani jinak jsem tak ne učinil, ale vždy jsem omlouval skutky všech, pokud mi bylo možno. A nemohl-li jsem tak učiniti, mlčel jsem anebo utekl, abych toho neslyšel. Tak jsem se staral soucitně o lidi, jichž čest byla poškozena, až zase nabyli bývalé cti. Nazývali mne pečlivým otcem chudých; byl jsem zvláštním přítelem všech přátel Božích. Všichni lidé, kteří sklíčení neb zarmoucení ke mně přišli, vždy našli u mne rady, takže se plni radosti a útěchy vraceli. Lkal jsem s lkajícími a truchlil se smutnými, až jsem je zase mateřsky uklidnil. Nikdo mně nezpůsobil velký zármutek, jestliže se na mne potom jen poněkud laskavě posmál. Pak bylo vše již zapomenuto, jako by se nic nebylo přihodilo. Leč chci již pomlčeti o lidech. Vždyť i když jsem viděl nedostatky a bolesti zvířátek a ptáčků a jiných stvoření Božích, vždy bolelo mne u srdce, a když jsem jim nemohl pomoci, vzdychal jsem a prosil nejvýš laskavé Srdce, aby jim pomohlo. Vše, co žije na zemi, našlo u mne lásky a milosti. A ty — milý Pane, dovoluješ jistým lidem, jež sv. Pavel nazývá falešnými bratry²⁴⁾ — ach, stěžuji si tobě na to — aby mi ukazovali takovou nelaskavost. — Leč ty, Pane, sám o tom dobře víš a jest ti to dosti zřejmo. Milený Pane, pohleď na to a dej mi sebou samým za to náhradu!«

Když tak osvěžoval Bohem nějakou chvíli své srdce, dosáhl tichounkého klidu. Nato se mu dostalo od Boha vysvětlení. »Tvé dětinské súčtování, jež jsi přede mnou nyní přednesl, pochází od toho, že nemáš stále na mysli

slova a jednání trpícího Krista. Věz, že Bohu nepostačí dobré srdce, jež snad máš; ještě více chce od tebe. Bude-li kdo s tebou slovem neb skutkem špatně nakládati, snášej to trpělivě. Ale mimo to vždy též se poniž a nejdi dříve spat, dokud bys nešel ke svým protivníkům a ne-
utišil pokud možno pokornými a sladkými slovy a cho-
váním jejich rozbouřená srdce. Neboť takovou tichou
pokorou vytrhneš jim meč i nůž z ruky a odzbrojíš jejich
zlomyslnost. Viz, to jest stará cesta dokonalosti, jíž učil
Kristus své učedníky, řka: »Posílám vás jako ovce mezi
vlky.«²⁰⁾)

Když se služebník probral, zdála se mu tato dokonalá
rada příliš obtížnou. Bylo mu těžkým o tom jen rozjí-
mati, mnohem však těžším podle toho se řídit. Leč přece
pustil se do toho a počal se učit.

Bratr laik, jenž byl klášterním obuvníkem, velmi drze
s ním mluvil a veřejně mu přezdíval. Mlčel trpělivě
a chtěl se tím spokojiti. Tu byl v nitru vybídnut, že musí
ještě více učiniti. Když nastal večer a onen bratr seděl
v infirmáři,²⁰⁾ šel bratr k němu, a čekal, až pojí a půjde.
Když vyšel, učinil služebník před ním venii a pravil po-
korně: »Ó, milý, ctnostný otče, uctěte Boha na mne bíd-
ném a ze srdce mi pro Boha odpusťte, jestli jsem vás za-
rmoutil.« Bratr zůstal mlčky státi a s údivem naň pohlédl.
Pak pravil třesoucím se hlasem: »Co to děláte? Vy jste
mě právě tak málo zarmoutil jako ostatní; ale já jsem
vás veřejně urazil svými ostrými slovy. Vy mně pro Boha
odpusťte; o to vás snažně prosím.« — Tak se utišilo jeho
srdce a nabylo zase pokoje.

Jindy, když seděl u stolu v hospici, napadl ho kterýsi
bratr pichlavou řečí. Obrátil se velmi přátelsky k němu
a usmál se naň, jako by mu byl uštědřil bůhví jaký po-

klad. Tím byl bratr okamžitě sražen, takže ihned zmlknul a zase se naň laskavě díval. Po jídle řekl to bratr v městě. Pravil: »Dnes byl jsem při stole zahanben jako nikdy dosud; když jsem se služebníkově veřejně vysmíval, obrátil ke mně tak přátelsky obličej, že jsem studem zčervenal. Tento výjev si budu vždy pamatovati, aby mi sloužil k dobrému.«

XXX. JAK HO BOLESTI UVRHLY NA POKRAJ SMRTI.

Po nějaký čas, když se probudil v noci ze sna, vždy v něm něco začalo žalm božského Trpitele: »Deus, Deus meus, respice in me . . . Bože, Bože můj, vzhlédni na mne . . . !«²⁷), jež se modlil na dřevě kříže, když byl opuštěn od nebeského Otce i od lidí. Když se probudil, ulekl a zhrozil se tohoto stálého našeptávání. S hořkými slzami zvolal ke Kristu na kříži: »Ach, Pane a Bože můj, musím-li zase vytrpěti nové ukřižování, pocti na mně ubohém svou nevinnou smrt a buď se mnou, abys mi pomohl překonati všechna utrpení.« Když naň dolehl předpověděný kříž, počaly den ode dne růsti a množiti se strašné bolesti, o nichž nemožno zde se zmiňovati. Na konec byly tak velké a tak trýznily nemocného služebníka, že ho přivedly až na pokraj smrti. Když šel kteréhosi večera, jsa mimo konvent, na lože, přepadla ho veliká slabost. Zdálo se mu, že musí mdlobou klesnouti a všeho zanechat. Ležel tak tiše, že se zdálo, jako by se ani žilka nechvěla v jeho těle. Když se dověděl dobrosrdečný člověk, jenž ho ošetřoval, jehož byl služebník přivedl k Bohu a pracně zachránil, přiběhl ihned

pln hoře a bolesti a sáhl mu na srdce, aby se přesvědčil, zda je ještě živ. Bylo tak tiché a tak málo pracovalo, skoro jako u umírajícího. Ubožák klesl zdrcen velkým žalem a dal se do pláče a bědování: »Ó škoda, Bože, tak šlechetného srdce, jež tebe, milený Pane, tak láskyplně nosilo v sobě, jež tě tak radostně hlásalo slovem i písmem k útěše ztraceného člověka! Ach, jak dobilo dnešní noci! Jak trudná to zvěst, že tak dobré srdce nemá již tlouci tobě ke cti a mnohým lidem k útěše.« A s tímto truchlivým nářkem a se slzícíma očima naklonil se k němu a opět mu sáhl na srdce, k ústům, na rameno, zdali je živ či mrtev. Leč služebník ani se nepohnul. Jeho obličej byl bledý, ústa zmodralá a veškeren život zmizel jako u mrtvoly, ležící na marách. Tento stav trval asi tak dlouho, co by mohl míli ujíti. Co takto nehybně ležel, zabýval se jeho duch Bohem a božstvím, pravdivým a pravdou, a věčně vytryskující Jednotou.

Dříve než počal slábnouti a ztráceti vědomí, počal v nitru rozmlouvati s Bohem. Privil: »Ó, věčná Moudrosti, jejíž hluboká nekonečnost jest skryta všem tvorům, já ubohý tvůj služebník nahlížím, že se blíží můj konec, jak mi naznačují prchající síly. Proto mluvím k tobě na této své poslední cestě, k tobě, mocný Pane, jehož nikdo nemůže oklamati neb obelhati, protože je ti vše známo. Ty víš, jak to stojí mezi tebou a mnou. Proto ucházím se o tvou milost, milý nebeský Otče. Jestliže jsem se někdy odchýlil od nejvyšší Pravdy, opravdu toho, ó, Bože, lituji a z celého srdce želím. Prosím tě, abys to smazal svou drahocennou krví podle své milosti a mé bídy. Rozpomeň se, že jsem po všechny dny chválou a uctivostí tak vysoko vynášel svatou, neposkvrněnou Krev, jak jsem jen mohl. Ona musí smýti mé hříchy při

mé smrti. Prosím, pohlédněte všichni svatí a zvláště ty, milostivý, laskavý svatý Mikuláši. Zdvihněte své ruce a pomozte mi se mnou prositi Pána za šťastný konec. Ó čistá, něžná, laskavá Matko Maria, podej mi dnes svoji ruku, svoji milostnou ruku a vezmi v poslední chvíli v ochranu a útěchu moji duši, neboť tys jediná útěcha a radost mého srdce. Ó paní má a Matko má: In manus tuas commendo spiritum meum. V ruce tvé poroučím svého ducha!²⁶⁾ Do tvých rukou, do tvých milostiplných rukou poroučím dnes svého ducha! Milí andělé, vzpomeňte si, že vždy plesalo mé srdce, když jsem vás slyšel jen jmenovati, a jak jste mi často způsobili nebeskou radost v mém strádání a chránili mne před nepřáteli. Hle, dobří duchové, nyní nastává můj poslední zápas a potřebuji pomoci. Nuže, pomozte mi a braňte mne před hrozným pohledem na mé nepřátele, zlé duchy. Ó králi nebes, velebím tě za to, žeš mi dopřál umřítí při jasném a plném vědomí a že odcházím v čisté křesťanské víře, bez pochybnosti a bez bázně. Ó odpusť všem, kdo mi ublížili, jako jsi odpustil na kříži svým katům. Pane, Pane, tvé božské tělo, jež jsem dnes, ač churav, přijal při mši sv., budiž mi ochranou a průvodcem až ke tvé božské tváři. A poslední má prosba, již nyní ke konci vysílám, lká k tobě, dobrý nebes králi, za všechny mé milé duchovní dítky, jež se ke mně s obzvláštní důvěrou nebo ve zpovědi obrátily. Milosrdný Kriste, jako tys věrně odporučoval v posledním okamžiku nebeskému Otci své učedníky, v téže lásce i já ti odporoučím své dítky, abys jim též dopřál šťastného konce. Nyní odvracím se navždy ode všech tvorů a vracím se k čirému Božství, ke zdroji věčné blaženosti.«

Když tak sám se sebou, nevím jak dlouho hovořil,

přemohla ho slabost, o níž byla řeč, a pozbyl vědomí. Ačkoliv se onen člověk a jiní domnívali, že musí zemřít, přece se brzy vzpamatoval a chladnoucí srdce opět oživilo. Choré údy se zase uzdravily a služebník se tak zotavil, že mohl dále žít.

XXXI. JAK MÁ ČLOVĚK S CHVALOZPĚVEM OBĚTOVATI BOHU SVÉ UTRPENÍ.

Když se zamyslel trpící služebník v hlubokém rozjímání nad tímto zdoluhavým bojem a viděl v tom též skrytý div Boží, obrátil se kdysi k Bohu s upřímným povzdechem a pravil: »Ach, milý Pane, tato utrpení lze přirovnati k ostrým trnům, jež pronikly masem i kostmi. Proto dej, ať možno vytlačiti z těchto ostrých trnů bolesti sladké ovoce spasitelné nauky, abychom pak mohli my strádající trpělivěji snášeti bol a abychom mohli lépe přinášeti naše strasti Bohu ke chvále.«

Když za to dosti dlouho vroucně Boha prosil, dostalo se mu vytržení mysli. Opustily ho smysly a sladký hlas mu pravil: »Ukáži ti dnes nesmírnou vznešenost svého utrpení a jak má trpící člověk obětovati s chválou své hoře milovanému Bohu.«

Jeho duše se rozplývala v lásce nad sladkostí těchto slov. V bezvědomí smyslů rozpjala se pro náplň, již oplývalo jeho srdce, ramena duše. Rozpjala se v širé končiny světa — země i nebe. Děkoval Bohu a chválil jej s nevýslovným žářem, řka: »Pane, chválil jsem tě dosud svými smysly a skutky, vším, co bylo pěkného a milého v tvorech. Ale nyní musím začít nový způsob a zvláštní chválu, které jsem dosud neznal a již jsem

poznal teprve nyní — v utrpení. Dychtivě žádám od bezedné propasti svého srdce, aby byly k věčné chvále Tobě, nebeský Otče, a od věků do věků věčnou ctí tvému jednorozenému Synu, jenž poznal utrpení, veškeré bolesti, jež jsem kdy vytrpěl, k tomu všechna mučivá trýzeň veškerých srdcí, bolesti všech zraněných lidí, úpění všech nemocných, vzdechy všech zarmoucených, slzy všech plačících očí, potupy všech utlačovaných, veškerá nouze vdov a sirotek, velké nedostatky všech žíznících a lačnících, prolitá krev všech mučedníků, všechna násilí, učiněná veselé kvetoucí mládeži, bolestná cvičení všech božích přátel a veškerá známá i neznámá utrpení a boly, jež jsem kdy já, neb jiný trpící člověk zakusil na těle, majetku, cti, radosti, a vše, co má ještě člověk až do posledního dne vytrpěti. A já, tvůj ubohý služebník, toužím po tom, abych byl věrným zástupcem všech trpících, kteří nemohou snad vytrpěti svůj žal s úctyplnou vděčnou chválou. Rád bych místo nich s chválou ti jej předložil, ať již jakkoliv jsem trpěl, a místo nich ti jej obětoval tak, jako bych onen bol dle přání svého srdce vytrpěl na svém těle i v srdci a místo nich nabídl je tvému jednorozenému Synu, Trpiteli. Aby tím byl věčně chválen a aby byli tím potěšeni trpící, kteří dlí v tomto slzavém údolí, i ti, kteří jsou na onom světě, v tvé moci.

Ó, vy všichni se mnou trpící lidé, pohleďte na mne a slyšte, co vám řeknu! My, ubozí údové, máme se těšiti a radovati z naší důstojné hlavy, to jest, z milého jednorozeného božího Syna, jenž byl za nás trpěl a ani jednoho dobrého dne na světě nezažil. Hleďte, kdyby v nějakém chudém rodu jen jeden boháč byl, celý rod měl by z toho radost. Ó, velebná hlavo všech údů, buď nám milostiva, a když nám dochází trpělivost pro lid-

skou slabost, naprav to před nebeským Otcem. Rozpo-
meň se, jak jsi přispěl ku pomoci jednomu ze svých slu-
žebníků, když již chtěl v utrpení malomyslněti. Tehdy
jsi mu řekl: »Buď statečný a pohleď na mne! Byl jsem
vznešený, a přece chudý, něžný, a přec tak zbědován.
S radostí přišel jsem na svět a byl jsem pln bolestí.«
Proto neváhejme, věrní rytíři císařského Pána, vznešení
následovníci důstojného předchůdce, držme se statečně
a netrpme neradi, neboť i kdyby nebylo jiného dobra
a užitku na utrpení, než že se proto stáváme podobnějšími
krásnému, jasnému zrcadlu — Kristu, stálo by to oprav-
du za to. A zdá se mi, že i kdyby chtěl Bůh dáti po
tomto životě stejnou odměnu trpícím i netrpícím, že by-
chom vpravdě přece měli přijmouti podíl trpících, a to
jen proto, abychom se připodobnili Pánu. Neboť láska
připodobňuje a zasvěcuje se lásce, jak jen zná a může.
Leč, jak se toho můžeme odvážiti, vznešený Pane, aby-
chom ti byli rovni v utrpení? Ó žel, utrpení a utrpení,
jak jste rozdílná! Pane, Pane, ty samojediný trpíš, ač jsi
nezasloužil utrpení. Ó, běda, kdo se však může chlubit,
že nezavinil své strasti? Neboť i když nezavinil přímo
utrpení, přece měl na sobě, co zasluhovalo trestu. Proto,
seskupme se všichni trpitelé, kteří jsme kdy trpěli, k vel-
kému širému kruhu kol a kol. A posadme si doprostřed
milého, upřímného, nevinného Miláčka a rozevřme vel-
kou touhou své žíly k němu, milostiplné, překypující
studni. Vizte div! Vyprahlá země, suchem rozpukaná,
přijímá nejlépe vláhu dešťových přívalů. Čím více jsme ti
dlužni my sklíčení lidé, tím pevněji uzavíráme tě ve svá
vzhůru vyzdvižená srdce a žádáme si dle slov tvých bož-
ských úst, aby nás obmyly tvé bolestné, krvácející rány.
Kéž nás osvobodí ode všech hříchů, abys měl za to od

nás věčnou čest a chválu a abychom mohli od tebe přijmouti milosti, neboť v tvém mocném bohatství mizí veškeré nedostatky.«

Když tak služebník dosti dlouhou chvíli tiše seděl, a když bylo to vše i nejhlubším záhybům jeho duše zjeveno, povstal radostně a děkoval Bohu za jeho milosti.

XXXII. JAK ODMĚŇUJE BŮH V TOMTO ŽIVOTĚ TRPÍCÍHO ČLOVĚKA.

V radostný den božího Hodu velikonočního byl služebník velmi veselý mysli a seděl dle svého zvyku na místě svého odpočinku. Zatoužil dovědět se od Boha, jak budou zde na světě od Boha odměněni lidé, kteří pro něho mnoho trpěli. Ve vytržení dostalo se mu poučení: »Těšte se a buďte dobré mysli, všichni trpící, odevzdaní lidé, neboť vaše trpělivost bude skvěle oceněna a jako nyní mnoho lidí mělo s vámi soucit, tak vždy leckdo potěší se vaší chválou a věčnou ctí. Se mnou zemřeli, se mnou též vstanou z mrtvých. Udělím jim tré zvláštních darů, jež jsou tak vzácné, že jich nikdo nemůže dosti oceniti. Dám jim moc přání na nebi i na zemi, aby se stalo vše, čeho si budou přát. Za druhé: Poskytnu jim svůj božský mír, jehož jim nebudou moci odejmouti ani andělé, ani ďáblové, ani lidé, ani žádný tvor. Konečně chci je tak upřímně zlíbat a láskyplně obejmouti, abych já jimi a oni mnou se stali a abychom navždy již jedno zůstali.

A poněvadž mnohému neklidnému srdci působí čekání velká muka, nebudu šetřiti pro několik okamžiků přítomné hodinky této lásky. Již nyní jim ji začnu poskyto-

vati a po smrti ji budou věčně požívat. Poskytnu jim jí více nebo méně, dle schopnosti jednotlivcovy a pokud toho může snést smrtelná lidská přirozenost.«

Služebník zaradoval se nad touto radostnou zprávou a když přišel k sobě, vyskočil a tak upřímně se smál, že se to hlasitě rozléhalo v kapli, v níž odpočíval. Pak řekl si radostně: »Kdo trpěl, vystup a žaluj! Opravdu zdá se mi, že jsem nikdy netrpěl! Nevím, co je to utrpení. Vím jen, co je slast a radost: Bůh dává nám milosti přání, již mnohé bludné srdce postrádá. Co bych chtěl ještě více?« Potom obrátil se v duchu k Věčné Moudrosti a pravil: »Ó, věčná Pravdo, pouč mne o tomto záhadném tajemství, pokud ovšem to lze vysloviti, neboť tato pravda jest mnohému slepému člověku úplně neznáma.«

Na to dostalo se mu tohoto poučení: »Viz, jak myslí i smysly lidí, kteří si správně počínají v průlomu, jež musí každý napřed podniknouti — odřeknutí se sebe i věcí. — Ovšem není jich mnoho takovýchto lidí, kteří tak dokonale v Boha přešli, že často ani o sobě nevědí a sebe i vše ve svém stavu běrou. Proto mají tak velké zalíbení a líbeznost, ve všem, co Bůh činí, jako by Bůh ničeho nečinil, ale vše dal jim vykonati. Takto získávají sílu a moc svých přání. Neb jim pak slouží nebe i země a všichni tvorové poslouchají jich, a vše koná, co on koná, a nechává toho, čeho on nechává. Takoví lidé nad ničím nepocítují v srdci bolest, neboť to nazývám bolestí a utrpením srdce, čeho chce býti vůle po zralé úvaze zbavena. Neboť dle zevnějšku cítili ovšem žal i slast jako jiní, a někdy je snad tísnil více nežli jiné, pro jejich nezhrublý cit. Leč utrpení nezůstalo v nitru a ani na venek neprojevovali svou bolest smutnou tváří. A tak se zde přemění, pokud je to možno — tímto zřeknutím se sama

sebe, že nalézají vždy a ke všemu úplnou radost. Ale poněvadž tě tvá slabost strhuje, že hřešíš, proto spravedlivě přichází strast a utrpení, a to na jednoho každého, jenž hřeší, a právě tolik škodí tobě i tvé blaženosti. Když se však uvaruješ hříchu a sám sobě uprchneš a tam se uchýlíš, zde nemůžeš míti ani obtíží, ani bolestí, takže nebude ti bolest bolestí, ale vše bude ti jen pouhým pokojem, vpravdě na dobré jsi cestě. To však děje se ztrátou vlastní vůle. Neboť jsou tito lidé hnáni palčivou žízni k věčné vůli Boží a jeho spravedlnosti; a vůle Boží jest jim tak příjemná, že je jim sladké vše, co na ně Bůh sešle, a po ničem jiném již nebaží. Tomu však nesmí se tak rozuměti, že se člověk musí vzdáti prosby a modlitby k Bohu, neboť je to vůle Boží, abychom se k němu modlili. Třeba tomu rozuměti jako úplnému přechodu bytosti ve vůli vznešeného božství.

Ale tato tajná překážka mnohého zaráží. Praví: »Kdož ví, je-li to neb ono vůlí Boží?« Hleď, Bůh jest prapodstatnou příčinou, jež jest podstatněji a vnitřněji v každé věci, než jest věc v sobě, a proti jeho vůli nic se nestane a ani na okamžik státi nemůže. Proto musí přirozeně cítiti bolest ti, kteří se snaží proti vůli Boží a kteří by rádi vedli vůli, kam by chtěli. Mají »pokoj« jako v pekle, neboť je ustavičně zahrnuje zármutek a trápení. Ale myslí všemu odumřelé odpovídá Bůh svou radostnou přítomností v protivenství i ve štěstí; neboť jest přítomen ten, jenž všechno činí, jenž jest vším. Jak by jim pak mohl býti těžký pohled na bolest, v němž patří na Boha a v němž ho nalézají, v němž požívají jeho vůle a pranic nevědí o vůli své.

Pomlčím o vší jasné útěše a nebeské slasti, již Pán tajně často podporuje své trpící přátele. Tito lidé jsou

jako v nebi. Co se jim přihodí nebo nepřihodí, co Bůh učiní ve všech svých tvorech nebo neučiní, vše jim prospívá.

Tak bývá již nyní odměněn za své strasti člověk, jenž umí trpěti. Dostává se mu míru a radosti ve všem a po smrti následuje ho věčný život. Amen.«

DÍL II.

XXXIII. O DUCHOVNÍ DCEŘI SLUŽEBNÍKOVĚ.

Confide filia! V téže době služebníka, o němž je řeč, žila duchovní dcera řádu kazatelského v uzavřeném klášteře v Töss, jménem Alžběta Staglinová, která vedla velice svatý život zevně, a uvnitř měla andělskou mysl.

Vznešené obrácení k Bohu, jemuž se oddala srdcem i duší, bylo tak silné, že s ní spadly všecky marné věci, jimiž leckdo promrhá svou věčnou blaženost. Všechna její píle směřovala k duchovnímu poučení, jímž si přála býti uvedena k blaženému, dokonalému životu, o nějž bojovala celým úsilím.

Napsala vše, co by jí nebo jiným mohlo pomáhati k božským ctnostem. Jednala jako pracovitě včelky, které přinášejí sladký med z různých květin.

V klášteře, kde žila mezi sestrami jako zrcadlo všech ctností, sepsala svou slabou rukou velmi dobrou knihu; v ní stojí mezi jinými o zemřelých svatých sestrách, jak blaženě žily a jak podivuhodné věci konal Bůh s nimi,

což je dobrosrdečným lidem velikou pohnutkou k zbožnosti.

Tato blažená dcera se seznámila se služebníkem Věčné Moudrosti; k jeho životu a učení byla od Boha puzena s velikou zbožností. Vymámila na něm tajně způsob jeho obrácení k Bohu a napsala to tak, jak to je napsáno vpředu a pak dále.

Při jejím počátku byly jí od někoho vnuknuty vznešené a nadpřirozené myšlenky, které byly velkolepé: o čirém Božství, o nicotě všech věcí, o přetvoření sebe sama v nicotu, o beztvárnosti všech výtvorů a o takových myšlenkách, které byly oděny krásnými slovy a přinášely lidem potěšení.

Byla však za tím skrytá škoda pro prosté a začínající lidi, neboť jí často chybělo nutné rozlišování, takže se mohla slova vztahovati na ducha i na věci hmotné, jak už to bývá v lidské mysli. Učení bylo samo o sobě dobré a přece jí nemohlo postačiti.

Psala služebníkově, aby jí v tom pomáhal a přivedl ji na pravou cestu. Byla však žádostivá dřívějšího potěšení v této nauce a proto myslila, že ponechá stranou strohou nauku a že jí napíše něco z předešlých vznešených myšlenek.

Služebník jí však napsal takto:

»Dobrá dcero, ptáš-li se po vznešených věcech z podivení, aby ti to bylo známo a abys mohla mluvit moudře o duchovních věcech, tak tě o tom krátce poučím. Nepociťuj však v tom přílišné slasti, neboť bys mohla snadno sejít na scestí. Pravá blaženost nezáleží v krásných slovech, ale v dobrých skutcích. Ptáš-li se však na ty věci, abys mohla dle nich zařídit svůj život, pravím ti, nestarej se prozatím o tyto hluboké otázky a vybeř si ta-

kové otázky, jež jsou tobě přiměřené. Zdá se mi, že jsi ještě mladá, nezkušená sestra, a proto jest užitečnější tobě i tobě podobným znáti věci potřebné pro začátek, jak třeba začít, o činném životě a o svatých příkladech. Též jak ten neb onen boží přítel, který též měl blažený začátek, zaměstnával se nejprve životem a utrpením Ježíše Krista, co vše vytrpěli takoví lidé a jak se chovali vně i uvnitř, ať je Bůh přitahoval k sobě láskou nebo přísností a kdy a jak zbavili se smyslnosti. Hleď, tak se povzbudí a zavede začátečník na cestu, po níž by dostoupil vrcholu, ačkoliv jest pravdou, že by to vše mohl Bůh v okamžiku lidem dáti. Pravidelně však tak nečinívá. Obyčejně musíme si to vyzískati a vybojovati.

Dcera odeslala mu tento dopis: »Má touha nenes se za třpytnými slovy, ale týká se svatého života. Mám dosti odvahy opravdu a poctivě po něm kráčet, byť by to i bylo mnohdy bolestné. A nechť je to strast, neb nedostatek, smrt, neb cokoliv, co mne má dovésti k dokonalosti, vše ráda vytrpím. A nelekejte se mé slabé přirozenosti: S pomocí božské síly odvážím se vyplniti vše, co mně řeknete trpkého pro tělo. Začněte od nejnižšího a ved'te mne dále, jak byste učil malou školačku tomu, co patří dětskému věku. Pokračujte však dál a dále, až bude z ní mistr umění. Mám jen jednu jedinou prosbu, kterou mi pro Boha vyplňte. Kéž nejsem od vás pouze poučena, ale též posílena proti všem protivenstvím, jež mne potkají.« Tázal se, co znamená tato prosba. Pravila: »Slyšela jsem vypravovati o pelikánu,²⁹⁾ že se sám rozklove a z otcovské lásky krmí svou krví mláďata ve hnízdě. A tak mi, pane, napadá, zdaž byste i vy tak neučinil žízlivému dítěti a nasytil je duchovním pokrmem spasitelného poučení. Nehledejte je příliš daleko, ale

sáhněte blízko sebe, neboť čím je vám to bližším, protože jste toho sám zakusil, tím jest pro to způsobilejší má toužící duše.«

Služebník jí odpověděl: »Ukazuješ mi několik velkolepých myšlenek, jež jsi vyčetla ze sladkého mistra Eckharta, s nímž, což lze jen schváliti, opatrně sis počínala. Velmi se však divím, že po tak vznešeném nápoji velkého mistra tolik dychtíš po obyčejném nápoji služebníkově. Ale pokud ovšem mohu usuzovati správně, mám radost z tvého rozhledu v této záležitosti, že si tak hledíš otázek, jak bys začala vznešený, bezpečný život a jakými cvičeními ho může člověk dosíci.«³¹⁾)

XXXIV. O POČÁTCÍCH ZAČÁTEČNÍKOVÝCH.

»Jest různý začátek svatého života, dcero! Jeden takový, druhý jiný. Leč chci ti něco sděliti o začátku, na nějž ty se tážeš. Znáám v Kristu člověka,³¹⁾ který když začal, očistil nejprve své svědomí celoživotní zpovědí. Dal si velmi na tom záležeti, aby řádně vykonal zpověď a zjevil veškeré své hříchy opravdu zkušenému zpovědníkovi, aby čist a bez poskvrny odešel od kněze sedícího na místě božím a aby mu byly odpuštěny veškeré hříchy jako Máří Magdaleně, jež smáčela Kristu kajícím srdcem a lkajícíma očima jeho božské nohy a již Bůh odpustil všechny její hříchy. Takový byl u tohoto člověka začátek jeho obrácení k Bohu.«

Tento příklad přijala dcera pečlivě do svého srdce a chtěla se dle něho ihned řídit. Ihned se s velkou touhou rozhodla, že tento služebník je pro ni nejvhodnější a že se mu vyzpovídá. Myslila též na to, aby se stala

jeho zpovědním dítkem a tím aby se mu mohla lépe v boží důvěře svěřiti. Za současných však poměrů nemohla se zpověď díti ústně.³²⁾ Vypsala celý svůj život, jenž byl opravdu čistý a nepotřísněný. Do navoskované tabulky³³⁾ vyryla vše, co považovala za hřích. Zavřela ji a poslala mu ji s prosbou, aby ji rozhřešil. Když dočetl zpověď, našel na konci ještě poznámku: »Milostivý pane, já hříšnice padám k vašim nohám a prosím vás, abyste mne pro své láskyplné srdce vrátil božskému Srdci a abych slula nyní i navždy vaší dcerou!«

Služebníka dojala srdečně její upřímná důvěrnost. Obrátil se k Bohu se slovy: »Milosrdný Bože, co jí má říci tvůj služebník? Mám ji od sebe odmrštiti? Pane, ani psíčkovi bych to nedovedl učiniti. A kdybych tak učinil, sotva by se ti to líbilo. Hledá bohatství Páně u jeho služebníka. Proto, milý Pane, s ní padám k tvým všemohoucím nohám, prosím tě, milý Bože, abys ji vyslyšel. Dej, ať požívá ovoce své víry, své důvěry, neboť hlasitě za námi volá.³⁴⁾ Pane, co jsi učinil pohance? Ach, drahé srdce! Hleď, tvá nesmírná laskavost jest nám tolik známa! A kdyby toho ještě více bylo, měl bys to dáti. Nuže, dobrotivá lásko, obrať k ní své laskavé oči a promluv k ní jen jedno potěšující slovíčko, řekni k ní: »Confide, filia, fides tua te salvam fecit. — Doufej, dcero, tvá pevná víra tě spasila,« a doplň to místo mne. Já jsem učinil své poslání a poslal jsem jí žádané odpuštění všech jejích hříchů.«³⁵⁾

Po témže poslu napsal jí odpověď: »Stalo se, čeho si žádáš od Boha pomocí jeho služebníka. Vše mu Bůh prve zjevil. Časně zrána téhož dne usedl po obvyklé modlitbě, aby si trochu odpočinul. Opustily ho smysly a bylo mu zjeveno mnoho věcí z božích tajemství. Mezi jiným zjevil

mu Bůh, jak jsou andělské přirozenosti skutečně od sebe odlišny a jak má každý z nich s naprostou růzností druhovou zvláštnost, což nelze blíže slovy označiti. Zatím co požíval s andělskými jinochy nebeské zábavy a zatím co se radovala jeho mysl nad přehojným divem, jenž se stal jeho duši, spatřil ve vidění, jak jsi přišla a stoupla jsi si k služebníku, jenž seděl mezi nebeskými druhy. Poklekla jsi uctivě před ním a sklonila svou tvář na jeho srdce. Tak klečela jsi chvíli s lící, spočívající na jeho hrudi. Okolostojící andílci dívali se na to. Bratr užasl nad tvou smělostí, leč přece chovala jsi se tak svatě, že ti to dovolil. Víš sama, jaké milosti poskytl ti nebeský Otec, když jsi odpočívala na tom ubohém srdci. Bylo to též na tobě viděti. Neboť po dlouhé chvíli jsi se vzchopila a tvůj obličej byl tak vesel a pln milosti, že se mohl každý zjevně přesvědčiti, že ti Bůh udělil oním srdcem nějakou zvláštní milost a že k Boží slávě a tvouj útěše ještě více ti chce učiniti.«

Něco podobného stalo se i jiné bohabojné osobě. Byla to panna šlechtična na zámku a slula Anna. I její celý život byl ustavičným utrpením. Bůh činil jí divy od mládí až do smrti. Když byla kdysi, dříve než poznala služebníka a než o něm něco slyšela, pohřížena ve své pobožnosti, uzřela, jak na nebeském dvoře patří svatí na Boha a jak ho chválí. Žádala od svého milého apoštola sv. Jana, jehož velmi uctívala, aby ji zpovídal. Tu pravil k ní velmi vlídně: »Dám ti dobrého zpovědníka místo sebe. Jemu předal Bůh veškerou moc nad tebou. Ten tě potěší ve tvých strastech.« Ptala se ho, kdo to je a kde je a jak se jmenuje. Bůh ji o všem poučil. Poděkovala Bohu a příštího jitra časně vstala, přišla do kláštera, jenž jí byl Bohem označen, a tázala se na služebníka. Přišel k ní

ku bráně a tázal se, co si přeje. Dala se s ním do řeči, rozmlouvala s ním a na konec se mu vyzpovídala. Když uslyšel Boží posláni, přivolil a staral se o ni.

Tatáž svatá dcera sdělila mu, že uzřela kdysi v duchu krásný růžový keř. Na keři ukázal se Ježíšek s červeným růžovým věnečkem. Pod růžovým keřem seděl služebník. Děťátko natrhlo mnoho růží a házelo je na služebníka, takže byl konečně růžemi obsypán. Když se otázala děťátka, co znamenají růže, řeklo: »Množství růží jsou různá utrpení, jež chce na něho Pán Bůh poslati a jež má od něho radostně přijmouti a trpělivě snášeti.«

XXXV. O PRVNÍCH PŘÍKLADECH A NAUČENÍCH ZAČÁTEČNÍKOVÝCH. JAK MAJÍ BÝTI JEHO CVIČENÍ SPOJENA S ROZVÁŽLIVOSTÍ.

Když služebník začal a dostatečně se očistil zpovědí, učinil za sebou v myšlenkách tři kruhy, ve které se v duchovní ostražitosti uzavřel. Prvním okruhem byla jeho cela, kaple a chór. Když byl v tomto prostředí, zdálo se mu, že jest v bezpečí. Druhým kruhem byl celý klášter, vyjímaje bránu. Třetí a poslední kruh byla brána. Zde bylo mu již třeba velké bdělosti. Když vyšel z těchto tří kruhů, zdálo se mu, že jest jako divoké zvířátko, jež jest mimo svůj úkryt a obklopeno lovci. Potřeboval vždy skutečné opatrnosti a musil se sám střežiti.

Při svém začátku vyvolil si též tajné místo, kapli, v níž mohl i pomocí obrazů věnovati se své pobožnosti. Mimo to, když byl ještě mlád, dal si vymalovati na pergamen Věčnou Moudrost, jež má ve své moci nebe i zemi a pře-

konává milostnou krásou a něhyplným vzhledem krásu všech tvorů, pročez si ji též v kvetoucím mládí vyvolil za svoji lásku. Tento milený obraz nosil s sebou, i když cestoval k vůli studiu; a postavil si ho tak před sebe na okno a díval se na něj se srdečnou touhou. Potom ho zase donesl domů a zbožně umístil v kapli.

Jaké jiné ještě vzory měl dle přání svého bratra, jež by se hodily pro něj a jiné začátečníky, možno viděti z namalovaných obrazů a užitečných průpovědí starých Otců. Jejich výroky jsou zde částečně podány tak, jak jsou na stěně naznačeny. Přeloženy z latiny, zní takto: Jeden ze starých Otců — svatý *Arsenius* tázal se anděla, co má činiti, aby byl spasen. Anděl pravil: »Prchej a mlč a prodlévej v klidu!« Ve vidění pak četl anděl služebníkovi z knihy Otců: »Počátek vši blaženosti jest v jednotě a v tichosti.«

Opat *Theodor*: »Čistota srdce poskytne více vědění nežli mnoho studia.«

Opat *Mojžíš*: »Sed ve své cele. Ta ať tě všemu naučí. Zachovávej v tichosti celého svého zevnějšího člověka a v čistotě vnitřního.«

Jan: »Mnich mimo klášter — ryby mimo vodu.«

Antonín: »Umrťování těla, zbožnost a útěk před lidmi zaručují čistotu. Nenos oděvu, na němž by bylo možno pozorovati marnivost. — První boj začátečníkův jest směle se postavit proti chtivosti v jídle.«

Pastor: »Nehněvej se na nikoho, i kdyby ti chtěl pravé oko vyraziti.«

Isidor: »Prchlivec nelíbí se Bohu, i kdyby činil velká znamení.«

Ipericius: »Jest menším hříchem jísti maso v zapovězené dny než pomlouvati bližního.«

Pyor: »Tot velká špatnost, vynášeti cizí poklesky a vlastních nedbati.«

Zachariáš: »Kdo chce dosáhnouti dokonalosti, musí mnoho potup vytrpěti.«

Nestor: »Musíš se nejdříve státí oslem, chceš-li obdržeti božskou moudrost.«

*Senex:*³⁶⁾ »Musíš nepohnutě trvati v lásce i bolesti jak mrtvé kosti.«

Eliáš: »Bledá barva, hubené tělo a pokorné chování velmi zdobí duchovního člověka.«

Hilarion: »Bujnému oři a nečistému tělu nutno zmenšiti dávku potravy!«

Senex: »Kterýsi Otec praví: Odstraň ode mne víno, neboť hubí duši.«

Pastor: »Nebyl nikdy duchovním člověkem, kdo si ještě na leccos stěžuje a nemůže zanechatí hněvu, netrpělivosti a mnohomluvnosti.«

Kasián: »Tak jak se choval Kristus na kříži, podle toho máme zařídit i své chování.«

Antonín pravil kterémusi bratrovi: »Člověče, pomoz si sám, nebo ti nepomohu já ani Bůh.«

Arsenius: »Kterási paní prosila Otce, aby na ni pamatoval před Bohem. Na to jí odpověděl: Budu prositi Boha, aby vymazal tvůj obraz z mého srdce!«

Makarius: »Činím svému tělu mnoho násilí, poněvadž mnoho bojů od něj zakusím.«

Jan: »Jistý Otec pravil: Nikdy jsem neposlouchal vlastní vůle a neučil jsem kdy něčemu, čeho jsem sám nekonal.«

Senex: »Mnoho krásných slov bez skutků nic neplatí právě tak jako strom, jenž nese mnoho listí, ale žádný plod.«

Nilus: »Kdo mnoho prodlévá ve světě, obdrží mnohá zranění.«

Senex: »Neumíš-li nic jiného, aspoň zůstaň pro Boha ve své cele!«

Ipericius: »Kdo čistě žije, zde bude ctěn a od Boha korunou ozdoben.«

Apollonius: »Odporuj již s počátku a hled' hada vždy do hlavy zasáhnouti.«

Agathon: »Nějaký otec pravil: Nosil jsem tři léta kamének v ústech, abych se naučil mlčeti.«

Arsenius: »Často litoval jsem, že jsem mluvil, mlčení však nikdy!«

Senex: »Mladík ptal se Otce, jak dlouho má mlčeti. Dostalo se mu v odpověď: Dokud se tě někdo neotáže.«

Sv. Synkletika: »Churavíš-li, raduj se nad tím, neboť si Bůh na tebe vzpomněl. Jsi-li nemocen, nepřipisuj to postu, neboť kteří se nepostí, jsou též nemocni. Jsi-li navštíven tělesným pokušením, raduj se, že se má státi z tebe druhý Pavel.«

Nestor: »Kterýsi dobromyslný bratr pravil: Nikdy mne slunce nespatrilo jísti.«³⁷)

Jan: »Jiný pravil: A mne hněvati se.«

Antonín: »Největší ctnost jest zachovávat ve všem míru.«

Pafnuc: »Nic nepomůže dobře začít: třeba též dobře skončit.«

Opat Mojžíš: »Co by tě mohlo zbaviti čisté mysli, odstraň, i kdyby se to zdálo býti dobrým.«

Kasián: »Všechna dokonalost ústí v tom, že se duše všemi svými silami snaží o jedno jediné, o Boha.«

Tyto příklady a naučení starých Otců poslal služebník své duchovní dceři. Přijala a pochopila to tak, že má

podle přísného způsobu Otců též cvičiti tělo trýzněním a počala to na sobě prováděti. Začala se umrtvovati žíněnou košilí a provazy a hroznými pouty, ostrými železnými hřeby a podobně. Když to bylo zjeveno služebníkovi, oznámil jí: »Milá dcero, i když chceš zaříditi svůj duchovní život podle mého, jak jsi po mně žádala, přece nebež na sebe tak velikou přísnost, poněvadž se nehodí pro tvoji ženskou slabost a jemnou přirozenost. Kristus Pán nepravil: »Vezměte na sebe můj kříž,« ale řekl: »Vezmi každý kříž *svůj*!« Nemáš se snažiti dosíci přísnosti starých Otců ani tvrdých cvičení svého duchovního otce. Ze všeho si vyber pouze část, již můžeš vyplniti svým slabým tělem, abys vyplela nectnost a přece dlouho mohla žíti se svým slabým tělem. Je to ovšem zdlouhavé — leč pro tebe asi nejlepší.«

Žádala dověděti se od něho, proč podnikl tak tvrdá cvičení a proč je nechce ani jí ani jiným raditi. Odkázal ji na Písmo sv. a připojil: »Čteme, že někteří ze starých Otců žili skoro nelidsky a neuvěřitelně přísný život, takže nahánějí hrůzu slabým lidem našich časů, když jen o tom slyší, neboť nevědí, co může upřímné zahoření k Bohu s jeho přispěním vytrpěti a vykonati. Takovému-to rozplameněnému člověku stanou se v Bohu nemožné věci možnými, jak praví David, že by pomocí Boží stekl třeba celou hradbu. Čteme též v knize starých Otců, že někteří z nich nečinili sobě takového násilí a přece chtěli obojí dosáhnouti téhož cíle. Svatý Petr a Jan nebyli stejně vychovávání. Kdo může vyložití všechny tyto podivné věci, ne-li Pán, jenž jest podivný ve svých přátelích, a jenž pro svoji velikou slávu chce býti různými způsoby chválen. Mimo to nejsme všichni téže přirozenosti. Co jest pro jednoho dobré, nehodí se jinému.

Proto nesmíme souditi, nepoužívá-li někdo takové přísnosti, že nebude proto moci dosáhnouti dokonalosti. Naopak nemají však takoví zženštilí lidé zavrhovati na jiných tuto přísnost ani ji nešetrně posuzovati. Nechtě jen si každý sebe všímá a dává pozor na to, co chce z něj Bůh míti, a o nic jiného ať se nestará. Všeobecně řečeno, jest lépe prováděti umírněnou přísnost než bezhlavou. Poněvadž však jest těžko naléztí střední cestu, jest radno spíše poněkud zpět se držeti, než se příliš daleko odvážiti, neboť se často stává, že se bez našeho práva podlamuje přirozenost, již potom nutno zase příliš polevovati.³⁸⁾ Avšak musíme připustiti, že mnohý velký svatý z horoucího zápalu zde přestřelil. Tak přísný život a příklady, o nichž jsme mluvili, nechtě prospějí těm, kteří se svým tělem příliš něžně zacházejí a bezstarostně používají své odbojné přirozenosti, ovšem k věčné škodě. Leč to se netýká tebe a tobě podobných. Bůh má více křížů, jimiž navštěvuje své přátele. Jsem jist, že ti položí Bůh na ramena mnohem bolestnější kříž, než je podobné trýznění. Přijmi trpělivě onen kříž, až na tě dolehne.«

Za krátký čas na to dotkl se Pán dcery dlouhou nemocí, již churavěla až do smrti. Zpravila ho o tom, že se jí přihodilo, jak jí byl předpověděl. Odepsal jí: »Milá dcero, Bůh nezranil jen tebe, ale i mne, neboť nyní nemám již nikoho, kdo by s takovou pílí a věrností mně byl nápomocen v zdokonalování mých knížek, jako tys činila, když jsi byla zdráva.³⁹⁾ Proto prosil služebník upřímně Boha za tebe, aby ti vrátil zdraví, je-li to jeho vůle. A když ho Bůh nechtěl brzy vyslyšeti, hněval se na Boha přátelským hněváním a nechtěl o milém Pánu Bohu více psáti knížky a chtěl opomíjeti i svůj denní pozdrav z nelibosti nad tím, že tě neuzdravil. Když pak

podle svého zvyku seděl v kapli, opustily ho jaksi smysly a zdálo se mu, že přišel k němu do kaple sbor andělských duchů. Pěli mu k útěše nebeský zpěv, poněvadž věděli, že ho právě tíží veliký žal. Ptali se ho, proč se tak smutně tváří a nezpívá s nimi. Zjevil jim své nesprávné rozhodnutí, jež učinil proti milému Bohu, za to že nevyslyšel jeho modlitbu za její zdraví. Andílci mínili, že má toho nechat a nečiniti tak, poněvadž Bůh seslal na tebe nemoci jen pro tvé dobro, a že má býti tvým křížem v tomto čase, aby sis zde získala velké milosti a v nebi bohatou odměnu. Pročež buď trpělivá, milá dcero, a přijmi vše jako přátelský dárek od milého Boha.«

XXXVI. O DĚTINNÉ ZBOŽNOSTI MLADÉHO ZAČÁTEČNÍKA.

Nemocná duchovní dcera prosila kdysi služebníka, aby k nim přišel a podíval se na ni v její nemoci a aby jí pověděl něco o božských věcech, jež nevyžadují velkého napětí a přece jsou příjemné zbožné mysli. Vyprávěl jí o svých dětinných pobožnostech. Když byl služebník ještě v rozpuku mladého života, měl ve zvyku, že pokaždé, když mu bylo pouštěno žilou, šel ke kříži, ukázal své zraněné rány a pravil s vroucím povzdechem: »Ach, můj upřímný příteli, rozpomeň se, že po pouštění žilou chodívá milý k milému pro zdravou krev. Ale dobře víš, že nemám jiné lásky, než tebe, a proto přicházím k tobě, abys mi požehnal rány a dal mi dobrou krev.« V témže čase svého mládí, když byl občas stříhán a když měl jeho obličej ještě pěknou růžovou barvu, zašel si ke krásnému Pánu a pravil: »Líbezný Pane, kdyby má tvář a mé rty

byly tak krásně červené jako rudé růže, i to vyhradil by ti služebník a nikomu jinému by toho nedal. A ačkoliv hledíš jen na srdce a nedbáš mnoho na zevnějšek, můj milý Pane, přece podává ti mé srdce důkaz lásky, že to věnuji jen tobě a nikomu jinému.« Když oblékal nový hábit nebo kapu, zašel si nejdříve na své obvyklé místo a prosil nebeského Pána, jenž ho opatřil šatem, aby mu v něm popřál štěstí a spásy a byl mu nápomocen a aby to uzavřel do své vůle. Ještě jiný zvyk měl ve svém dětinství. Když se usmálo krásné jaro a vypučela něžná kvítka, zdržel se a neutrl ani jedno, ba ani se nechtěl žádného dotknouti až do doby, kdy by pozdravil prvními kvítky svoji duchovní lásku, milostnou, rozkvetlou, překrásnou děvku, Matku Boží. Když myslil, že jest již čas, natrhal květin a s láskyplnými myšlenkami donesl je do své cely a uvil z nich věneček. Pak šel do chóru nebo do kaple Naší Paní, poklekl pokorně před milou Paní a pověsil na její obraz věneček lásky s prosbou, aby nepohrdla prvními kvítky od svého služebníka, ona, jež jest sama nejkrásnějším květem a krásou smavého jara pro jeho mladé srdce. Když jednou takto ozdobil Nejspanilejší, spatřil ve vidění, jak se otevřelo nebe. Uzřel jasné anděly světlem oděné vystupovati a sestupovati. A na nebeském dvoře slyšel od veselého sboru nejkrásnější zpěv, jaký kdy slyšel. Pěli zvláštní zpěv o naší Paní. Zněl tak sladce, že se duše blahem rozplývala. Podobal se onomu, jenž se pěje v sekvenci: *Illic regina virginum, transcendens culmen ordinum...*⁴⁰⁾ Smysl hymnu byl, že se čistá Královna ctí a důstojností vznáší nad veškerým nebeským vojskem. Začal zpívati s nebeským sborem. Jako na památku zbylo jeho duši mnoho nebeské lahody a stesku po Bohu.

Jindy pak zase, když nastával máj, pověsil podle svého zvyku s velkou zbožností růžový věnec na obraz své nebeské Paní. Téhož rána chtěl si popřáti dostatečného spánku, poněvadž odněkud přišel. Byl velmi unaven a nechtěl ve svou hodinu Pannu pozdraviti. V tentýž čas, kdy obyčejně vstával, zdálo se mu, že jest v nebeském chóru a zpívá Magnificat ke cti Matky Boží. Když jej dokončil, povystoupila Panna a pokynula mu, aby začal verš: O vernalis rosula, což znamená: Ó libá jarní růžičko!““) Přemýšlel, co tím myslí, ale přece chtěl býti poslušný a spustil jásavým hlasem: O vernalis rosula . . . A ihned počali s ním zpívati tři nebo čtyři jinoši, kteří stáli ve sboru, potom i ostatní zástup, závodíce spolu. Pěli tak cituplně, že to sladce zaznívalo, jako by se rozezvučely všechny strunové nástroje. Jeho smrtelná přirozenost nemohla déle snést tento mocný hlahol a tak přišel zase k sobě.

Den po svátku Nanebevzetí naší Paní viděl opět velkou slavnost na nebeském dvoře. Nechtěli k ní nikoho připustiti, kdo toho nebyl hoden. Služebník by se tam byl velmi rád dostal. Proto přišel k němu nebeský jinoch, pojal ho za ruku a pravil: »Příteli, nyní sem ještě nepatříš; zůstaň zde venku! Jsi ještě ve hříších a dříve si musíš odkáti své přečiny, než budeš moci naslouchati nebeskému zpěvu.« Křivolakou cestou vedl ho do podzemní prohlubiny. Byla tmavá, pustá a nepohodlná. Nemohl se hnouti sem ani tam jako vězeň a neviděl ani slunce ani měsíc. Bylo mu to bolestné a proto počal vzdychati a kysele se tvářiti pro své vězení. Brzy nato přišel k němu jinoch a tázal se ho, jak se mu vede. Odpověděl: »Ach, zle, zle!« Tu řekl mu jinoch: »Věz, že nejvyšší Kněžna hněvá se na tebe pro tvou vinu. Proto jsi též zde ve vě-

zení.« Služebník se nesmírně ulekl a pravil: »Ó běda mně ubohému, čeho jsem se proti ní dopustil?« Dostalo se mu v odpověď: »Proto se na tebe hněvá, že tak nerad o ní kážeš na její svátky a včera o její velké slavnosti odepřel jsi svému představenému o ní kázati.« — »Ó běda, průvodce a Pane můj, hled', domnívám se, že ona zaslouží tak velké slávy, že se zdám k tomu býti příliš malým a přenechávám to starým a hodným. Domnívám se, že mohou o ní důstojněji kázati, než já ubožák.« Nato pravil jinoch: »Věz, že to má ráda od tebe a že to považuje od tebe za příjemnou službu. Proto nečin již příště podobně!« Služebník se dal do pláče a pravil k jinochovi: »Ach, milý jinochu, pomoz mi, abych dosáhl zase milosti u čisté Matky, neboť slibuji ti na svou věrnost, že se toho více nedopustím.« Mladík se usmál a přívětivě ho těšil a řekl mu: »Poznal jsem z dobrotivého vzhledu nebes kněžny a z jejích slov, že není proti tomu a že chce zanechat svého hněvu a býti ti vždy věrnou Matkou.«

Měl též ve zvyku, že když šel nahoru do své cely nebo někam dolů, vždy šel chórem okolo Nejsvětější Svátosti. Myslil si při tom: Má-li někdo na cestě, jíž jest mu jíti, srdečně milovaného přítele, rád si prodlouží svoji cestu, aby se mohl potěšiti.

Jistý člověk prosil Boha za masopust, poněvadž jej nechtěl od žádného tvora. Ve vytržení mysli viděl, jak k němu kráčí Kristus jako třicetiletý muž. Řekl, že mu chce vyplniti jeho přání a uspořádati nebeský masopust. Vzal do ruky pohár vína a podal jej třem osobám, jež taktéž seděly za stolem, jedné po druhé. První klesla bez vlády nazpět, i druhá poněkud zeslábla, třetí však byla pevná. Nato ukázal mu Pán rozdíl mezi začátečníkem,

člověkem pokročilým a jak se různě chovají k božské sladkosti.

Za těchto a podobných řečí skončila se rozmluva. Duchovní dcera to vše tajně napsala a poslala jinam k uschování do zamčené truhly.

Když přišla hodná sestra k oné, jež to měla v uschování, pravila: »Ach, milá sestro, co to máš za skrytý božský div v této truhle? Mně se dnes v noci zdálo, že v té truhle byl mladý nebeský chlapec. V ruce držel strunový nástroj zvaný citera a hrál na něj božské melodie. Byly tak úchvatné, že jsem z toho měla velkou duševní radost a slast. Prosím tě, ukaž, co máš zavřeno, abychom to mohly i my čísti.« Sestra však mlčela a nechtěla ničeho říci, poněvadž jí to bylo zakázáno.

XXXVII. JAK PŘIVÁDĚL K BOHU LEHKOMYSLNĚ A JAK TĚŠIL TRPÍCÍ.

Kdysi nevzkázal služebník po dlouhý čas ničeho své duchovní dceři. Napsala mu dopis, že prý velmi potřebuje, aby jí něco napsal, co by povzbudilo její srdce. Pravila: »Nešťastný člověk nenalézá v tom pro sebe nějakou útěchu, vidí-li někoho ještě nešťastnějšího, když slyší, že jeho spolubližní byli ještě v těžších nesnázích, a že je Bůh z nich vysvobodil.« Odepsal jí: »Nuže, abys byla ještě trpělivější ve svém utrpení, promluvím ti ke cti Boží o utrpení. Znal jsem člověka, na nějž z božího dopuštění shrnulo se mnoho pomluv, jimiž velice trpěla jeho čest. Tento člověk opravdu toužil z celého srdce milovati Boha. Dychtil u všech lidí přivésti v oblibu tuto milenou lásku a odvrátiti je ode vší lásky pomíjející. Po-

dařilo se mu to u mnohých osob obojího pohlaví. Když tak vydíral ďáblovi jeho kořist a přiváděl ji k Bohu, velmi to mrzelo zlého ducha. Vícekrát zjevil se hodným lidem a hrozil služebníkovi, že se mu pomstí.

Zvláštní náhodou přišel kdysi služebník do kláštera takového řádu, v němž mužští členové mají zvláštní obydlí a vedle ctihodné paní téhož řádu.⁴²⁾

V tomto klášteře byly dvě duchovní a velmi vážené osoby, pán a paní, spjaty navzájem velkou láskou a nemístným tajnůstkářstvím. Dábel skryl jim to tak dovedně, že se na svůj hřích dívaly jako by to ani nebyl hřích ani přestupek a jakoby to bylo od Boha dovoleno. Když se na to služebníka potají tázali, zdali se to může vpravdě srovnati s vůlí Boží, pravil: »Ne, nikdy!« A sdělil jim, že jejich názor na tu věc byl nesprávný a že jest to nekřesťanský názor. Konečně docílil, že toho zanechali a potom přísněji čistotu zachovávali. Zatím co se toto dalo, vykonávala svatá osoba, jménem Anna, svou pobožnost. Dostalo se jí vytržení mysli. Spatřila, jak se ve vzduchu kolem služebníka shromáždila smečka ďábelských postav a jak dohromady řvala: »Smrt, zhouba bídnému mnichu!« Spílali mu a klnuli, že je svou radou vypudil z toho příjemného místa a s divokými posuňky mu všichni společně přísahali, že mu budou ustavičně ukládati, až ukojí na něm svoji pomstu. A poněvadž mu nemohli uškoditi ani na majetku ani na těle, chtěli aspoň zkaliti před světem jeho dobrou pověst. Chtěli naň svěsti nečisté věci a ať by se střežil příčin toho, jak chtěl, docílí prý lstí svých záměrů. Toho se zhrozila svatá osoba a prosila naši Paní, aby mu pomáhala v nastávajících bojích. Laskavá Matka odpověděla: »Ničeho nedokáží proti němu bez dopuštění mého Syna. A ať naň cokoliv přijde,

vždy to bude k jeho prospěchu. Proto buď jen dobré mysli!«

Když to sdělila bratrovi, počal se velice báti spojených nepřátel zlých duchů. A jako vždy, když byl v tísní, šel na vršek, kde stála kaplička zasvěcená ku počtě svatých andělů. Podle svého zvyku obešel ji devětkrát ke cti devíti andělských sborů. Prosil je z plna srdce, aby byli jeho pomocníky proti všem jeho nepřátelům. Časně z rána byl v duchovním vidění veden na krásné pole. Kolem sebe viděl velký zástup andělských jinochů, kteří mu chtěli pomáhati. Těšili ho a pravili mu: »Bůh jest s tebou a nikdy tě neopustí ve tvých potřebách, proto neustávej vábiti světská srdce k božské lásce.« Tím byl posílněn a dále se upřímně snažil vrátiti k Bohu vše, co krotké i divoké.

Laskavými slovy obrátil člověka, jenž se po 18 let již nezpovídal. Bůh vdechl mu takovou důvěru k služebníkovi a hříšník tak kajicně se zpovídal, že se oba rozplakali. Brzy na to zemřel blaženou smrtí.

Jindy obrátil 12 veřejných hříšnic od jejich neřestného života. Nedá se vysloviti, co vše od nich vystál. Na konec jen dvě z nich vytrvaly.

Tu a tam v kraji bylo více paní, duchovních i světských, jež byly slabší povahy a klesly do veřejných hříchů. Ubohé ženy neměly nikoho, komu by pro stud mohly zjeviti svůj bolestný žal, takže ve smrtelných úzkostech přišly v pokušení sprovoditi se se světa. Když se tyto paní dozvěděly, že jest služebník laskavého srdce ke všem trpícím, osmělily se a přišly k němu některé, když na ně zase přišly úzkosti, a stěžovaly si mu na svou strast a tíseň. Když spatřil v hrozném utrpení ona ubohá srdce, plakal s nimi a dobrotivě je těšil. Pomohl jim a čas-

to nasadil i svou pozemskou čest, aby jim přispěl na duši i na jejich cti, a nechal zlé jazyky hovořiti, co chtěly.

Mezi jinými přišla k němu jedna ze vznešeného rodu a sdělila mu ve zpovědnici, že když velmi litovala svého pádu, zjevila se jí naše Paní a pravila k ní: »Jdi k mému kaplanovi, ten ti pomůže.« Odpověděla na to: »Ach, paní, neznám ho.« Matka smilování jí řekla: »Pohlédni zde pod můj plášť; zde jej mám skrytého ve své ochraně. Podívej se dobře na jeho tvář, abys ho poznala; jest pomocníkem a těžitelem všech trpících, ten ať ti poskytne útěchu!« Přišla k němu až z dále a poznala jeho obličej, který prve spatřila ve zjevení, a prosila ho, aby ji laskavě vyslechl. Vyprávěla mu, jak se vše stalo. Přijal ji vlídně a pomohl jí podle všech svých schopností, jak mu Matka milosrdenství poručila.

XXXVIII. O VELMI BOLESTNÉM UTRPENÍ, JEŽ HO POTKALO.

Podobným způsobem pomáhal mnohým trpícím. Ale toto záslužné počínání musil draze zaplatiti mučivou bolestí, jež na něho nyní přikvačila. Bůh ukázal mu již napřed ve vidění toto budoucí utrpení. Kdysi přišel na večer do hostince. K ránu byl ve vidění veden na místo, kde měla býti zpívána Mše sv. Měl ji sám zpívati, poněvadž byl vylosován. Zpěváci začali Mši sv., jež bývá zpívána o svátku sv. mučedníků: *Multae tribulationes iustorum . . .*, jež mluví o mnohonásobných utrpeních přátel božích.⁴³⁾ Nerad to slyšel a rád by to byl změnil. Pravil jim: »Ach, proč matete svými mučedníky, proč zpíváte o mučednících, dnes neslavíme památku nějakého

mučedníka!« Zadívali se na něj, ukázali naň prstem a pravili: »Bůh najde si i dnes mučedníky, jako si i jindy našel. Jen se na to dobře připrav a zpívej za sebe.« Převracel listy misálu sem a tam a raději by zpíval o vyznavači, než o trpících mučednících. Ale ať listoval jak chtěl, vždycky přišel na Mši o mučednících. Přesvědčil se, že nemůže býti jinak, a proto zpíval s nimi. Truchlivě zněl jeho zpěv. Za chvíli se zase zarazil a pravil: »To je zvláštní, mělo by se spíše zpívat radostné: »Gaudeamus . . . než o smutných věcech mučedníků.« Na to odpověděli: »Milý druhu, ještě ničeho nevíš. Tento zpěv o mučednících předchází a až po čase přijde v budoucnosti radostný zpěv: Gaudeamus . . .«⁴⁴)

Když se zase vzpamatoval, zhrozil se v nitru nad tímto viděním a pravil: »Ach, Bože, zas musím trpěti?« Poněvadž se pak na cestě velmi smutně tvářil, zeptal se ho jeho společník: »Ach, otče, co se vám stalo, že jste tak smutný?« »Ó milý druhu, musím zde pěti mši mučedníků.« Myslíl tím, že musí trpěti, jak mu Bůh zjevil. Společník tomu neporozumněl, ale mlčel a zapamatoval si to. Když přišel do města, (bylo to v dobu temných dnů před vánocemi), byl jako obyčejně těžce stížen hořkými bolestmi. Po lidsku řečeno, zdálo se mu, že se musí srdce jistě bolestí rozskočiti, jestliže se to již někdy stalo trpícímu člověku. Utrpení ho tak zkrušilo, že mu nezbylo než naprosté, bolestné oloupení o vše, co bylo jeho záštitou, útěchou, neb ctí a všeho, co zde může člověka potěšiti. Takto došlo k tomuto utrpení:

Mezi jinými lidmi, jež by rád přivedl k Bohu, přišla k němu podvodná lstivá osoba. Měla v těle vlčí srdce zahalené rouškou pěkného chování. Tak dovedně vše skryla, že bratr nemohl dlouho ničeho poznati. S jistým

mužem dopustila se ohavných hříchů a svou vinu zvětšila tím, že své dítě přiřkla jinému než pravému vinníkovi, jenž se prohlašoval za nevinného.

Služebník se nedal odstrašiti přečinem této ženy a vyzpovídal ji. Nato sloužila mu různými potřebnými a čestnými službami, jsouc mu více než jiní sběratelé, kteří sluli jako klášterní sběratelé termináři.⁴⁵) Když jí to dovoloval po delší čas, dozvěděl se od jiných pravdymilových lidí, že tajně páše neřesti jako dříve. Mlčel o tom, nechtěje ji veřejně zostuditi. Přetrhl však s ní styky a poděkoval jí za její služby. Když se o tom dovéděla, vzkázala mu, ať toho nečiní. Jestliže prý jí odejme užitek, jež z toho měla, že se mu to zle vyplatí. Podvrhne mu dítě, jež má s nějakým světským člověkem. Musí prý býti otcem tohoto dítěte. Takovou hanbu prý mu dítětem způsobí, že přijde všude do pověsti.

Zhrozil se této řeči a zůstal jako přimrazen. Povzdechl si ze srdce a řekl si: »Se všech stran obchvátily mne úzkosti a tíseň a nevím, kam se obrátiti. Neb učiním-li tak, běda mi, a neučiním-li, zase běda. Jsem tak obklopen strastmi a nesnázemi, že již v nich tonu.« Očekával s vyděšeným srdcem, co připustí Bůh d'áblu proti němu vykonati. Radil se s Bohem i se sebou samým a rozhodl se, že mezi dvěma zly, mezi nimiž má nemilou volbu, lepší jest odloučiti se tělem i duší od zlé osoby, i kdyby to snad mělo státi jeho časnou čest. Tak též učinil.

Na to nesmírně se rozhořčilo její bezectné srdce. Ona osoba chodila sem a tam k duchovním i světským lidem a neváhala se sama v ohavnou hanbu přivést, jen aby způsobila ubohému muži nesnáze. Všude rozhlašovala, že má dítě, které patří bratrovi. Nesmírné rozladění povstalo u všech, kteří jí uvěřili, a tím větší bylo pohoršení,

čím více byla známa jeho svatost. Bolest nad tím pronikla nejvnitřnější útrobou srdce i duše. On sám pohřížil se do sebe, prožívaje nekonečné tmy a hrozné noci. I jeho krátký odpočinek byl promísen strachem.

V takových chvílích pohlížel žalostně k Bohu a se srdcelomnými vzdechy volal: »Ach, Bože, již přišla moje hodina bolesti. Jak jen mám neb mohu snést trýznivou bolest svého srdce? Ó Bože, kéž bych byl raději mrtev, abych neviděl toto hoře a nic o něm neslyšel. Pane, Pane, po všechny dni uctíval jsem tvé svaté jméno a daleko široko povzbuzoval lidi k jeho lásce a úctě, a Ty nyní vrháš mé jméno do takové hanby? Ó, hořce si na to, Pane, stěžuji! Hleď, úctyhodný řád kazatelský musí nyní býti mojí osobou tak ponížen. To mne mrzí dnes a bude mrzeti neustále. Ó muka mého srdce! Všichni čestní lidé, kteří mne měli dříve ve veliké úctě jako svatého člověka, což mi vždy dodalo dobré mysli, ach, ti všichni vidí nyní ve mně bezectného podvodníka. To zraňuje a rozdírá mé srdce i mou duši.«

Když tak dosti dlouho naříkal a vůčihledě ztrácelo se jeho tělo i jeho život, přišla k němu jakási žena a pravila k němu: »Dobrý pane, proč se tak trápíte? Buďte dobré mysli! Mám pro vás radu i pomoc. Jen mne poslechněte, chcete-li, aby vaše dobrá pověst nebyla poškozena. Jen dobrou mysl!« Pozdvihl oči a zeptal se: »Ach, jak to chceš provést?« — »Vezmu dítě tajně pod plášť a pak je v noci pohřbím. Nebo vbodnu mu jehlu do mozku, takže skoná. Tak odstraním dítě a zlé řeči přestanou samy sebou. Vaše čest bude zachráněna.« Tu zvolal na ni rozhorleným hlasem: »Ó běda, ošklivá vražednice! tvému krvelačnému srdci! Ty bys chtěla nevinné dítě zahubiti? Co pak může za to, že jeho matka jest zlá?

Ty bys je chtěla za živa pohřbíti? Nikdy, nikdy! Chraň Bůh, abych se kdy dopustil takové vraždy. V celé věci jest opravdu nejbolestnější, že jsem oloupen o časnou čest. Ale i kdyby čest celé země na mne spočívala, raději bych ji obětoval milému Bohu, než abych dopustil nevinnou krev prolíti.« Na to pravila: »Ale vždyť to dítě není vaše, proč se tak o ně bojíte?« Na to vytáhla ostrý, hrotitý nůž a pravila: »Dovolte mi, ať ho od vás stranou donesu, pak mu uříznu krček, nebo vrazím nůž do srdíčka a bude hned mrtvo a vy budete míti pokoj!« Služebník zvolal řka: »Umlkni, nečistý zlý ďáble! Ať je to či chce dítě, přece jest z vůle Boží stvořeno a přehořce vykoupeno nevinnou krví Ježíše Krista. Proto nechci, aby jeho mladičká krev byla prolita.« Na to pravila mu netrpělivě: »Když je nechcete nechat usmrtiti, dejte je aspoň zítra ráno donést do kostela, aby bylo o ně postaráno jako o ostatní odložené nalezence, jinak budete míti mnoho starostí a výdajů, než bude chlapeček vychován.« — »Důvěřuji,« pravil, »bohatému Pánu nebes, jenž mi až dosud radil, že se postará o mne i něj!« Pak pravil k ní: »Jdi a dones mi dítě, ovšem tajně, abych je viděl.« A když si posadil nemluvně na klín a podíval se na ně, usmálo se naň. Povzdychl hluboce a řekl: »Tohle hezké, na mne se usmívající dítě měl bych zabít? Ó ne, nikoliv! Raději chci vše možné trpěti, co z toho povstane.« Pak naklonil se něžně k dítěti a pravil: »Ó ubohé, nešťastné robátko! Jak jsi opuštěný, sirotečku! Vlastní otec tě zapřel a vražedná matka tě chtěla odložit jako nepohodlné štěňátko. Boží dopuštění dalo tě mně, a proto mám a musím býti tvým otcem. A rád tak učiním. Chci tě míti od Boha a od nikoho jiného. Ach, můj miláčku, nyní sedíš na mém klíně a tak důvěřivě na

mne hledíš, ač ještě ani mluvití nedovedeš. Dívám se na tebe se zraněným srdcem, plačícíma očima a líbajícími rty. Potokem hořkých slz skráním tvou dětskou tvářičku.« Když se dotkly slzy plačícího muže oček hezkého chlapčka, dal se i hošík do usedavého pláče. Plakali oba. Když viděl plakati dítko, přitiskl je láskyplně na srdce a promlouval k němu: »Utiš, utiš se, můj poklade! Ach, drahoušku, proto bych tě měl zabít, že nejsi mým dítětem a že tě musím tak draze získati? Ach, mé hezké, milé, něžné dítě, hleď, opravdu, nemohu ti ublížiti, poněvadž musíš býti dítkem božím a mým. A když mi Bůh poskytne nějaké sousto, rozdělím se o ně s tebou, ke cti milého Pána Boha. A cokoliv na mne přijde, milé dítě, chci vše trpělivě snášeti.«

Když to uslyšelo kruté srdce ženy, jež je prve chtěla usmrtiti, takový soucit ji pojal, že vypukla v pláč a nářek, takže ji musil tišiti, boje se, aby snad někdo nepřišel a nedověděl se o tom. Když se vyplakala, podal jí dítě, požehnal je a pravil: »Nuže, požehnej tě dobrotivý Bůh a svatí andělé ať tě chrání ode všeho zlého!« Dal ho potom zaopatřiti na vlastní útraty. Nato přišla zlá žena, matka tohoto dítěte, ještě jednou v onen kraj a jako dříve pomluvila bratra, tak neustávala dále mu škoditi. Mnohý člověk čistého ctnostného srdce byl nad ním jat soucitem a častěji přál oné ženě, aby ji spravedlivý Bůh shladil se země. Kdysi přišel k němu příbuzný a pravil mu: »Ach, pane, jak velkého zločinu dopustila se na vás bezbožná žena. Bůh mi svědkem, důkladně se na ní pomstím! Postavím se na dlouhý most, a až půjde přes něj, srazím ji do vody,⁴⁶⁾ hříšnici, a utopím, abych potrestal velké její provinění!« Na to odpověděl služebník: »Nikoliv, milý příteli, chraň Bůh, aby byl někdo k vůli

mně utracen! Bůh, jenž zná všechny skryté věci, ví, že se dopustila na mne bezpráví. Proto odporoučím celou záležitost do jeho rukou, aby ji podle své vůle buď usmrtil nebo nechal dále na živu. A pravím ti: I kdybych chtěl vydati v šanc spásu své duše a připustil její utopení, přece, raději vzdal bych na ní čest všem čistým ženám a nechal ji dále žíti.«

Na to odpověděl velmi podrážděně onen muž: »Mně by bylo docela lhostejno zabítí muže nebo ženu, když by mi někdo připravil takovou hanbu.« — »Nikoliv, to by byla nerozumná surovost a nepřístojná smělost. Zanech toho a nech, ať mne stihne, ať se na mne shrne všechno utrpení, jež mám podle vůle Boží trpěti!«

Když utrpení stále a stále rostlo, přemohla jej jednou slabá přirozenost a poněvadž se mu zdálo, že je již těch strastí trochu mnoho, rád by se ve svém hoři potěšil neb obveselil. Vyšel a hledal útěchy hlavně u dvou přátel, kteří se mu tehdy, když ještě seděl na vrcholu kola Štěstěnina, prohlašovali za jeho věrné druhy a přátele. U nich hledal útěchy pro své zmučené srdce. Pán mu dal na obou poznati, že není uspokojení ve tvorech. Od obou zažil horšího bezpráví, než jakého se mu dostalo od sprosté chátry. První přítel přijal bratra neobyčejně tvrdě a pohrdavě se od něho odvrátil. Tvářil se velmi posupně a tepal jej kousavými slovy. Mezi jinými urážkami prohlašoval, že s ním nechce již mítí důvěrností, poněvadž se již stydí za jeho společnost. Ach, to projelo celým srdcem a služebník řekl mu bolestně: »Milý příteli, kdybys byl z božího dopuštění uvržen do tak smutného postavení jako já, věz opravdu, že bych přiskočil, abych ti pomohl. Ó žel, ještě ti nestačí, že tu před tebou hluboko v kalu ležím? Ó žaluji to zraněnému srdci Je-

žíše Krista!« Přítel kázal mu mlčeti a řekl mu potupně: »S vámi jest již ode dneška konec a neměli by zavrhnouti jen vaše kázání, ale i knihy, jež jste napsal!« Na to pohlédl služebník k nebi a odpověděl mu velmi přívětivě: »Doufám v dobrého Boha na nebi, že až přijde čas, stanou se mé knihy oblíbenějšími a vzácnějšími než dosud.« Tak špatné útěchy dostalo se mu od jeho nejlepšího přítele.

Až do tohoto času dostával od dobrých na tomto místě vše, čeho potřeboval. Když se však k nim donesly tyto pomluvy, přerušili ti, kteří tomu uvěřili, ihned své dary i přátelství, až je božská pravda vyzvala, aby se mu zase upřímně naklonili. Kdysi dopřál si skrovného odpočinku a tu, nevím jak, opustily ho zevní smysly a zdálo se mu, že jest veden do nadsmyslné říše. Něco pravilo v hloubi jeho duše: »Slyš, slyš, slovo plné útěchy, jež ti chci čísti!« Nachýlil se a pozorně poslouchal. Začal latinsky čísti. Bylo to kapitulum k noně na vigilií Božího hodu vánočního: *Non vocaberis ultra derelicta . . .*⁴⁷⁾ t. j. nebudeš slouti více opuštěná před Bohem a území tvé nemá se více nazývati zpuštěné, ale budeš slouti: *Vůle moje v ní a území tvé obydlené, neboť našel Pán v tobě zalíbení.* — Když přečetl tato slova, počal je opět a opět čísti a tak po čtyřikráte. Služebník se tomu divil a pravil: »Můj milý, co tím zamýšlíš, že mi tolikrát předříkáváš tato slova?« — »Chci tě upevniti v důvěře v Boha, jenž se postará v potřebách o okruh svých přátel, totiž o jejich smrtelné tělo. Co ztrácejí ve svých potřebách, plnou měrou jim vynahradí. Pročež i o tebe se Bůh otcovsky postará.« Vše se opravdu vyplnilo. A to tak nápadně, že mnohé srdce nad tím radostí zaplesalo. Mnohé srdce nadchlo to k díkům Bohu, ačkoliv byly oči prve plny

soucitných slz. Ubohému trpiteli vedlo se jako zabitému, hnijícímu zvířeti, jež bylo od dravců rozsápáno a na němž ještě něco masa zůstalo. Celá spousta ovádů ihned se na to vrhne a ještě jednou obírají ohlodanou kost, a to, co vyssáli, odnášejí s sebou. Tak byl též on hanebně roznesen daleko po kraji od různých zdánlivě hodných lidí. Činili tak pěknými slovy a zastírali své žaloby předstírajíce, že to dobře myslí. Ale nebylo v tom upřímnosti. Často bodla ho u srdce myšlenka: »Ach, Pane, trpěti od Židů, pohanů, neb veřejných hříšníků, to se dá ještě nějak snést. Leč ti, co mne tak mučí, vydávají se za tvé dobré přátele, a proto mne to tím více bolí!«

Když se však vzpamatoval a vše si rozvážil, neobviňoval je, ale uznal, že Bůh jimi vykonává své úmysly a že má tedy trpěti. Rovněž uznal, že Bůh často přivádí své přátele jinými svými přáteli k jejich cíli. Kdysi pravilo mu cosi na jeho stížnosti: »Vzpomeň si, že Kristus Pán nechtěl míti ve své společnosti pouze miláčka Jana a věrného Petra, ale trpěl též u sebe podlého Jidáše. A ty chceš býti Kristovým následovníkem a nerad snášíš svého Jidáše?« Na to odpověděla myšlenka, jež se mu rychle mihla hlavou: »Ach, Pane, dalo by se to vytrpěti, kdyby měl člověk jen jediného Jidáše, ale nyní se všechny kouty jimi hemží, a když jeden zmizí, pět jich nastoupí na jeho místo.« Na ta slova mu odpověděl v nitru jakýs hlas: »Člověk, jenž vše správně pojímá, nemá nikoho pokládati za Jidáše. I onen Jidáš má mu býti spolupomocníkem Božím, jehož pomocí má se dopracovati spásy. Když Jidáš políbením Krista zradil, nazval ho Ježíš přítelem, řka: »Příteli . . .«

Dlouho, ani nevím jak, trpěl tento člověk — a přece těšil se nepatrnou útěchou, jež byla veškerou jeho opo-

rou, že se totiž tato tísnivá záležitost nedostala ještě před řádové soudce a představené. Leč i tuto útěchu mu brzy Pán odňal. Nejvyšší představený řádu a německé provincie přišel právě do toho města, kde zlá žena roztrousila o něm pomluvu. Když to uslyšel nešťastník, jenž tehdy jinde bydlel, zarazilo se mu srdce a napadla ho myšlenka: »Jakmile vyslechnou představení bezbožnou ženu, jsi hotov, tak tě sevrou pokáním, že by ti bylo lépe zemřít.« Dvanáct a dvanáct nocí trvaly tyto úzkosti. K tomu ke všemu čekal ještě trapné pokání, jestliže by tam představení vskutku přišli. Kteréhosi dne přemohly ho z lidské slabosti křeče. V úzkosti choval se jako šílenec. V žalostném vnitřním i vnějším stavu vzdálil se lidí a šel na tajné místo, kde ho nikdo neviděl a neslyšel, a chvílemi vysílal hluboké povzdechy. Do očí vskočily mu slzy, pak spustily se v dešti a stékaly mu po tváři. Pro velkou úzkost nemohl nikde klidně vydržeti. Posadil se rychle, ale hned zase vstal a pobíhal sem a tam po pokoji jako člověk, jehož obklopuje strach a tíseň. Pak bleskla mu srdcem myšlenka, již pronesl chvějícím se hlasem: »Ach, Bože, co zamýšlíš se mnou?« Zatím co byl takto ponořen v tomto žalostném stavu, pravilo v něm něco Božím řízením: »Kde jest tvoje odevzdanost? Kde jest tvá rovnováha v lásce i utrpení, kterou jsi u mnohých v takovou oblibu přivedl, jak se třeba Bohu úplně odevzdati a na ničem nelpěti?«

Odpověděl s velkým nářkem: »Ptáš se mne, kde je má odevzdanost? Nuže, řekni mi, kde je nekonečné milosrdenství boží k jeho přátelům? Já tu očekávám napolo zničen, jako člověk odsouzený ke ztrátě cti, majetku i života. Myslil jsem, že je Bůh laskavý, myslil jsem, že je milostivým, dobrotivým Pánem všech, kteří v něj důvě-

řují a zcela se mu oddají. Ó běda mi, Bůh zatvrdil se ke mně! Ó běda, blahodárná studně, jež nikdy nevyschla smilováním, vyschla jsi pro mne ubohého. Ach, laskavé srdce, jehož vlídnost celý svět hlásá, jak žalostně jsi mne opustilo! Odvrátil jsi ode mne své krásné oči a láskyplnou tvář. Ó dobrotivý obličej, ó laskavé srdce, nikdy bych nebyl o tobě uvěřil, že bys mne úplně zavrhl! Ach, bezedná propasti, přijď mi ku pomoci, nebo zhynu! Víš, že jen v tobě jest veškerá má útěcha i naděje a na nikom jiném z celého světa. Proto, slyšte mne, pro Boha, všechna trpící srdce! Hleděte, nikdo se nesmí pohoršiti mým špatným chováním. Neboť pouze když byla odevzdanost v mých ústech, když jsem o ní mluvil, bylo mi sladko o ní hovořiti. Leč, ach, nyní vše to zranilo mé srdce a proniklo to až v hloubi mých žil a mozku, takže není na mém těle údu, jenž by nebyl zraněn a zmučen. Jak mohu býti odevzdán?»

Když tak ztrávil půl dne v těchto útrapách a když byl zbičován jeho mozek, usedl ztišen a odvrátil se od sebe k Bohu. Odevzdal se do jeho vůle a pravil: »Když nelze jinak — fiat voluntas tua!« (Staň se vůle tvá!) A jak tak seděl, zdálo se mu ve vidění u vytržení mysli, že přistoupila k němu kterási z jeho svatých dcer, jež mu za svého života častěji řekla, že musí mnoho trpěti, ale že mu Bůh ze všeho pomůže. Ta se mu nyní zjevila a laskavě ho těšila. Necenil toho příliš a pochyboval o pravdivosti jejích slov. Usmála se, přistoupila k němu a podala mu svou svatou ruku se slovy: »Přijměte mé křesťanské ujištění na místě Božím, že On vás neopustí, ale pomůže vám přetrpěti toto i ostatní utrpení.« — »Hleď, milá dcero,« pravil, »má nesnáz a tíseň jest tak veliká, že ti již ani nemohu věřiti. Dej mi proto nějaké znamení

pravdy.« — »Bůh sám vás ospravedlní u čistých srdcí. Zkažená srdce smýšlejí o všem podle své špatnosti. Proto si toho nemusí rozumný přítel boží všimati. A řád kazatelský, o který se obáváte, bude k vůli vám tím příjemnější Bohu a všem soudným lidem. Jako znamení této pravdy, přijměte toto: Hleďte, Bůh vás brzy pomstí a vztáhne rozhněvanou pravici nad bezbožným srdcem, jež vás tak zarmoutilo. Onu ženu potrestá brzkou smrtí. Rovněž buďte jist, že neujdou pomstě ani ti, kteří jí pomáhali v pomluvě!« Tím byl bratr velmi potěšen a čekal s napětím, jak Bůh vše skončí.

Brzy na to stalo se opravdu vše tak, jak předpověděla. Nelidská osoba, jež mu způsobila takové hoře, zemřela — a to nepřipravena. Ostatní, od kterých se mu dostalo největších protivenství, rovněž překvapila smrt. Jedni z nich zemřeli, aniž se nadáli, jiní zahynuli bez zpovědi a bez Nejsv. Svátosti. Podobně přihodilo se i jistému prelátovi, jenž mu způsobil hodně bolesti. Zjevil se mu ve vidění a oznámil mu, že ho Bůh za trest zbavil života a důstojnosti a že se musí dlouho trápit v pokání (v očistci). Když viděli mnozí, kteří mu byli nakloněni, tuto neobyčejnou pomstu a úmrtí, jež seslal Bůh náhle na jeho nepřátele, chválili Boha řkouce: »Opravdu, Bůh jest s tímto dobrým mužem. Nyní nahlížíme, že se mu křivdilo. Nyní musíme si ho my i všichni rozumní lidé právem vážit jako světce a ještě více, než kdyby nebyl Bůh seslal na něho tuto zkoušku.«

Potom pomohl mu Bůh, že se utišila a vypršela ona děsná bouře utrpení, jak ho těšila ve vidění jeho duchovní dcera.¹⁶)

Často si myslil: »Ach, Pane, jak pravdivé jest slovo, jež se o tobě říká: S kým jest Bůh za dobře, tomu není

nikdy zle!« I onen přítel, jenž se tehdy tak málo přátelsky choval, byl zbaven života. Když skončil a když byly odstraněny překážky, jež ho vzdalovaly od naprostého patření na Boha, zjevil se mu v jasném zlatém rouchu, objal laskavě služebníka a přitiskl dobrotivě jeho tvář na své líce prose ho, aby mu odpustil, čím se na něm provinil a aby navždy zůstalo mezi nimi věrné nebeské přátelství. Služebník to s radostí přijal a rovněž ho přátelsky objal. Nato zmizel přítel a vrátil se do božské radosti.

Později, když viděl Bůh, že jest již čas, odměnil trpitele za všechny strasti, jichž zakusil, vnitřním pokojem srdce. Odměnil ho tichým mírem a vzácnými milostmi. Služebník chválil za to upřímně Boha a pravil, že by celý svět nezaměnil za to, co vytrpěl. Bůh dal mu poznati, že tímto ponížením byl sebe samého více zbaven a v Boha přesazen, než všemi různými strastmi, jež vytrpěl od svého mládí až do této chvíle.

XXXIX. O DUŠEVNÍM STRÁDÁNÍ.

Když četla duchovní dcera toto bolestné utrpení a lítostí se nad tím hořce rozplakala, prosila ho, aby jí ještě něco sdělil o duševním utrpení. »Dvě ti sdělím,« pravil, Bůh seslal duševní muka. V tomto utrpení tak sklesla mysl i srdce onoho bratra, že dni i noci hlasitě štkal »o vnitřním hoři. V jednom řádě žil vážený muž, na nějž a plakal a velmi se trápil. Bratr přišel s velkou vroucností ke služebníku Věčné Moudrosti, stěžoval si mu na svůj bol a snažně žádal, aby zaň prosil Boha, aby mu pomohl. Když pak služebník kteréhosi dne časně zrána

prosil za to sedě ve své kapli, spatřil ve vidění státi před sebou zlého ducha. Podobal se obrovskému černocho s plamennýma očima. Měl opravdu pekelný hrůzostrašný vzhled. V ruce držel luk. Služebník zvolal naň: »Zaklínám tě při živém Bohu, abys mi řekl, kdo jsi a co tu chceš.« Na to odpověděl ďábelsky: »Jsem rouhající se duch. A dozvíš se též, co chci.« Služebník obrátil se ke dveřím; jimi chtěl též vejíti onen bratr a jíti do kůru ke Mši sv. Zlý ďábel napjal luk a vypustil ohnivý šíp do bratrova srdce, takže klesl a nemohl jíti do kůru. Toto jednání pohněvalo služebníka, jenž proto ostře ďábla pokáral. Proto rozlítil se na něj pyšný ďábel, znovu napjal luk, přiložil ohnivý šíp a namířil na jeho srdce. Služebník se rychle obrátil o pomoc k naší Paní a pravil: »Nos cum prole pia, benedicat Virgo Maria!«⁴⁹⁾ Ďábel ztratil moc a zmizel.

Když se rozednilo, sdělil to trpícímu bratrovi. Těšil ho a řekl mu, co by mu mohlo pomoci, nic jiného totiž, než co napsal ve svém kázání: *Lectulus noster floridus.*⁵⁰⁾

Mezi mnoha jinými trpícími lidmi přišel k němu též světský člověk z cizího kraje. Ten mu řekl: »Pane, já snáším největší utrpení, jež kdy někdo měl na bedrech, a nikdo mi nemůže pomoci. Krátce před tím ztratil jsem již i důvěru v Boha a tak jsem zmalomyslněl, že jsem chtěl sám sebe zničiti pro nesmírné hoře a způsobiti si tělesnou smrt i duševní. Když jsem se potácel v těchto nesnázích a chtěl jsem právě skočiti do vody a již jsem se rozbíhal, abych se dobrovolně utopil, uslyšel jsem nad sebou hlas řkoucí: »Zadrž, zadrž! Nevydávej se v hanebnou smrt. Vyhledej kazatele!«⁵¹⁾ a jmenoval mi služebníka jeho vlastním jménem, o němž jsem nikdy neslyšel, a pravil: »Od toho dostane se ti pomoci, aby

se ti ulevilo.« Zaradoval se a nesáhl si na život. Doptával se na bratra podle označeného jména. Když viděl služebník, v jakém žalostném byl stavu, sklonil se laskavě k trpiteli. Ulevil jeho srdci a poučil ho, co má činiti, aby s pomocí Boží neupadl po druhé do podobného pokušení.

XL. KTERÁ UTRPENÍ NEJVÍCE PROSPÍVAJÍ LIDEM A PŮSOBÍ NEJVĚTŠÍ ČEST BOHU.

Svatá jeho dcera ptala se: »Ráda bych věděla, která utrpení nejvíce lidem prospívají a jsou k největší cti Bohu.« Na to jí odpověděl: »Jsou různá utrpení, jež člověka připravují a uvádějí na cestu jeho blaženosti, na cestu, jež mu může mnoho užitku přinést.

Bůh dopouští někdy na člověka těžké strasti i bez jeho viny. Tímto utrpením chce Bůh člověka zkoušet, jak bude pevným. Nebo činí tak z jiného zvláštního důvodu, jak často čteme ve St. zákoně. Aneb též tak činí pro svou božskou čest a slávu — jako nám vypráví příklad v Evangeliu o člověku od narození slepém, jež Kristus za nevinného prohlásil a uzdravil.

Jiné utrpení bývá zasloužené, jako utrpení lotra, jenž byl s Kristem ukřížován a jež Pán spasil, poněvadž se upřímně k němu obrátil v hořkých bolestech.

Jiný nezavinil utrpení, jež nyní snáší: má však na sobě něco jiného trestuhodného. Proto sesílá naň Pán útrapy. Jak se často stává, že tlačí Bůh dolů přílišnou hrdost a obrací k sobě člověka bolestným zničením jeho pýchy a to v takových věcech, jimiž se neprovinil.

Opět jiná utrpení dopouští Pán z lásky, aby byl totiž

člověk uchráněn mnohem *větších* strastí. Tak děje se nemocným, jimž poskytuje zde Bůh očištec jejich nemocemi, chudobou, nebo podobnými, aby mu ušli na onom světě. Nebo připouští, aby je trýznili ďábelští lidé, aby byli od něho zbaveni v hodině smrti. Někteří trpí z vroucí lásky, jako mučedníci, kteří různými mukami duše i těla rádi ukazují Bohu svoji lásku.

Jest též mnoho bezútešného a marného strádání, jež musejí trpěti ti, kteří chtějí vyhověti světu. Své peklo musí si vskutku trpce zasloužiti! Naopak v Bohu trpící člověk snadno může najíti pomoci ve svém žalu. Jsou též lidé, které Bůh častěji vyzval, aby se k němu vpravdě obrátili, že by s nimi rád zapředl důvěrné přátelství. A když se tomu svou nedbalostí vzpírají, přitahuje je někdy Bůh k sobě utrpením. Jakmile se snaží odvrátiti se a Bohu uniknouti, hned jest tu Bůh s bolestmi tohoto světa a uchopí je za vlasy, aby mu již neunikli.

Konečně žijí lidé, kteří nemají utrpení, nebo jen tolik, kolik si ho sami působí, vážice úzkostlivě, co za vážení ani nestojí. Když šel kdysi bolestmi přetížený trpitel kolem jednoho domu, uslyšel v něm ženu hlasitě naříkati. Napadlo mu: Jdi tam a potěš člověka v jeho strasti! Vstoupil tedy dovnitř a pravil: »Ach, milá paní, co se vám přihodilo, že tak hořekujete?« — »Ach, upadla mi jehla a nemohu ji nikde nalézt.« Obrátil se a šel pryč, mysle si: Ó hloupá osobo, kdybys tak měla mé břímě na sobě, jistě bys nenaříkala o nějakou jehlu!

Leč nejvzácnější a nejlepší utrpení jest podobné utrpení, jež dal nebeský Otec svému jednorozenému Synu a ještě nyní uštěďruje svým milým přátelům.

Leč nesmíme tak tomu rozuměti, že by člověk trpěl beze vší viny. Takový byl pouze Kristus, jenž nikdy ne-

zhřešil. Ale jako se Ježíš ukázal trpělivým a ve svém utrpení choval se jako mírná ovečka mezi vlky, tak sesílá Bůh na své nejmilejší často velké strasti, abychom se my netrpěliví naučili na svatém tom člověku trpělivosti a vždy se sladkým srdcem dobrem překonávali zlo.

Uznej to vše, milá dcero, a ráda trp, neboť ať si přijde utrpení odkudkoliv, přece vždy může duši prospěti, když je umí duše opravdu celé od Boha přijmouti, Bohu obětovati a s ním překonati.«

Na tato slova dcera odpověděla: »Nejčistší utrpení, o němž jste mi na konci pravil, možno jen u nemnohých nalézt. Ráda bych však věděla, jak může hříšník, vinník, zvítěziti s Bohem nad svým utrpením, neboť hříšníci mají dvojnásobné utrpení. Rozhněvali Boha a za to jsou trestáni.« Odpověděl jí: »Chci ti o tom říci několik slov. Znal jsem člověka, který, když se dopustil z lidské slabosti nějaké chyby, jednal jako prادلena, jež jde s namočeným prádlem k čisté vodě a zde vyčistí a vypere, co bylo špinavé. Neustal, až dosáhl nevinné, kanoucí krve Kristovy, jež byla s velkou láskou vylita k útěše a pomoci všech hříšníků, až znovu otevřel se mu duchovní výron této krve. A v této vřelé krvi obmyl sebe a své skvrny a vykoupal se v této krvavé léčivé lázni, jako se dítě koupe v teplé vodě. Činil tak s upřímnou zbožností a v důvěryplné křesťanské víře, že její všemocnou silou bude obmyt od všech svých hříchů a očištěn od všech vin. A ať se stalo to neb ono, jeho vina i nevina vždy ústily v dobrém Bohu.«

XLI. JAK PŘIVEDL RŮZNÁ MILUJÍCÍ SRDCE OD POMÍJEJÍCÍ LÁSKY K BOŽSKÉMU MILOVÁNÍ.

Tehdy, když se služebník vážně rozhodl, odváděti lidi od časné lásky k Bohu, poznal, že v některých klášteřích žijí různí lidé, kteří mají duchovní zevnějšek, pod ním však světské srdce.

Mezi nimi byla sestra, jež své srdce zcela věnovala pomíjející lásce, milkování, jež jest jedem duchovní dokonalosti. Řekl jí, že toho musí zanechat, chce-li dosáhnouti klidného, blaženého života. Doporučil jí zvoliti si místo své lásky věčnou Moudrost za jedinou lásku. Bylo jí to těžko, protože byla mladá a veselá a příliš zvyklá na podobnou společnost. Kdysi docílil u ní, že se odhodlala tak učiniti. Když však odvolala zase svoji dobrou vůli, řekl jí: »Dcero, pravím ti, zanech toho! Neučiníš-li tak dobrovolně, budeš k tomu donucena.« Když se nechtěla změnit po jeho upřímných slovech, prosil vroucně Boha, aby ji od toho odvedl, buď po dobrém nebo po zlém. Kdysi šel do kůru pod svůj oblíbený kříž a zbičoval silně svá záda, až mu krev vytryskla, a prosil Boha, aby ji potrestal. I stalo se. Když přišla domů, narostl jí pojednou na zádech nehorázný hrb. Byla tak zohyžděna, že musila z nutnosti zanechat, čeho dříve nechtěla přetrhnouti z lásky k Bohu.

V témže klášteře bez klausury žila mladá, ztepilá a urozená dcera, jež upadla do týchž dábelských tenat a dlouhá leta mařila lehkomylně srdce své i čas s různou společností. Byla tak zaslepená, že před služebníkem utíkala jako před dravou zvěří, poněvadž se bála, aby jí nerozmluvil její způsob života. Vlastní sestra této

dcery prosila ho, aby zkusil na ní své štěstí, zda se mu podaří obrátiti ji k Bohu od nedůstojného způsobu života. Zdálo se mu to nespílitelnou žádostí a řekl, že se mu zdá možnějším, aby se obloha naklonila, než aby ona od toho upustila. Smrt prý jí to musí přerušiti. Sestra prosila tak úpěnlivě a řekla, že věří, že mu Bůh nikdy neodřekne, zač se k němu vroucně obrátí. Tak ho pohnula, že jí slíbil tak učiniti. Ona dívka stále před ním utíkala a nikdy nemohl s ní mluvit. Dověděl se na den sv. Markéty, že vyšla s jinými mladými sestrami trhatí len. Šel zezadu a obešel pole, aby se k ní nepozorovaně dostal. Když zpozorovala, že se k ní blíží, obrátila se k němu hrubě zády a hněvivě planouc ve tváři, neslušně na něj zvolala: »Pane mnichu, co chcete? Něco pro mne? Radím vám, jděte si jen svou cestou! Nežli bych se vám zpovídala, raději si dám hlavu sraziti. Nežli bych vás poslechla a zřekla se svého přátelství, raději se dám za živa pohřbíti! Proto, jděte si jen svou cestou: se mnou ničeho nedokážete!«

Družka, jež jí nejbliže stála, tišila ji a kárala, řkouc, že tak učinil jen z dobroty. Na to pohodila hněvem kypíc hlavou a pravila: »Nechci ho klamati. Chci mu ukázati svými slovy i chováním, co mám na srdci.« Služebník zhrozil se tak drzé řeči a neslušného chování, že ho stud polil. Zmlkl, že nemohl ze sebe ani slova vypraviti. Ostatní sestry, jež slyšely její pokřikování, velice to bolelo, a proto předhazovaly jí její nepřístojné chování. Služebník zabočil ihned stranou a zmizel. Potom pohlédl vzhůru a povzdechl si zhluboka. Chtěl již toho nechat, ale uvnitř stále ho nutkal hlas boží: »Kdo chce něčeho dokázati ať před Bohem, ať u lidí, nesmí se hned vzdáti.« To bylo odpoledne. Po večeři šly sestry na dvůr vychlo-

vati vytrhaný len. Ona dcera šla též s nimi. Poněvadž musely jíti kolem hospice, v němž byl služebník, prosil jednu z jejích družek, aby ji k němu nějak, třeba lstí, dovedla, a pak zase vyšla. Bylo to těžké, ale přece se to podařilo. Když přišla a usedla si pod okénko, započal s hlubokým povzdechem, řka: »Ach, krásná, spanilá, Bohem vyvolená panno, jak dlouho ještě chcete dávatí ďáblu v kořist své krásné tělo a něžné, láskyplné srdce? Bůh udělil vám tak luzný půvab v každém pohybu, že by bylo bezectnou lží, že by tento andělský, rozkošný, vznešený zjev s někým jiným se rozdělil o lásku než s nejvyšším Pánem. Kdo by si měl spíše utrhnouti tuto útlou, krásnou růži než ten, jemuž nyní patříte? Dobrá, milená panno, pozdvihněte svůj ostrý sokolí zrak a zamyslete se nad rozmilou láskou, jež zde začíná a na věky věkův bude trvati. Nahlédněte též, co starostí, zklamání, utrpení, tělesného i duševního, musí chtěj nechtěj snášeti lidé, kteří tak činí. Jenomže je sladký jed oslepuje, takže druhdy zapomínají nesmírné škody, jež jim z toho plyne pro čas i věčnost. Proto, andělský zjeve, láskyplné, šlechtné srdce, pro své pozemské šlechtictví obrať se k šlechtictví nebeskému a zanech toho. Při své věrnosti ti slibuji, že si tě Bůh vyvolí za lásku, a zde i tam na věky bude ti prokazovati dokonalou věrnost a pravou lásku.«

Štěstí mu přálo. Plamenná slova vnikla jí do srdce a tak ji obměkčila, že rychle pozdvihla oči, hluboce vzdychla a z nejvnitřnějších útrob své bytosti pravila s rozhodnými, pevnými slovy: »Ó, můj Pane a Otče, odevzdávám se nyní Bohu a vám, poněvadž se chci od této chvíle svobodně odříci nevázaného, lehkomyšlného života a podle vaší rady a s vaší pomocí úplně se oddati

Bohu jako vlastnictví a až do smrti mu sloužiti.« Služebník zvolal: »To je tvá šťastná hodina! Budiž pochválen Pán, jenž laskavě přijímá všechny k němu se vracující!«

Zatím co takto tiše o Bohu rozmlouvali, stály její rozpustilé družky u dveří. Mrzela je již nekonečná rozprava, a obávaly se, aby se nevzdala jejich lehkomyšlné společnosti. Volaly na ni, aby již skončila rozhovor. Sestra povstala, úplně změněná, vyšla se služebníkem ven a pravila k nim: »Milé družky! Bůh budiž s vámi a vzdejte se mne vy i vaše spoléčnice, s nimiž jsem bohužel tolik času lehkomyšlně promarnila. Chci nyní jen Boha míti a všeho ostatního zanechat.«

A skutečně dcera začala nyní vyhýbati se škodlivé společnosti a důsledně se jí stranila. A ačkoliv byl tu a tam ještě učiněn pokus vlákati ji zase do starého života, vše bylo marno. Držela se tak pevně, že až do své smrti zůstala věrná a stálá Bohu svými ctnostmi a díkučiněním. Za nějaký čas šel služebník upevniti svou novou dceru v dobrém životě, po případě laskavě ji potěšiti, kdyby na ni dolehlo utrpení. Byl právě nemocen, a proto působila mu chůze velké bolesti. Když se vlekl blátem a namahavě drápal do kopců, častěji pohlédl vzhůru k Bohu a povzdechl si: »Milosrdný Bože, rozpomeň se na své kroky, plné strasti, jež jsi učinil pro lidskou spásu, a uchovej mi mé dítě!« Jeho průvodce, k němuž se se vším obracel, pravil soucitně: »Věru jest spravedливо, aby Boží dobrota zachránila pro vás nejednu duši.«

Když šli dále, že již nemohl a byl celý utrmácen, pronesl opět jeho průvodce: »Ach, Otče, Pán Bůh měl by přece vzhlednouti na vaši slabost a poslati vám koně, abyste mohl na něm jeti, než bychom se zase setkali s lidmi!« — »Nuže,« odpověděl na to, »modleme se

oba na ten úmysl! Doufám, že mi dá Bůh požívati ovoce tvých ctností a že se tak stane.«

Služebník rozhlédl se kolem a po pravici uzřel klusati odkudsi z lesa pěkného, krotkého a osedlaného koníka. Tu průvodce radostně zvolal: »Hle, milý otče, vizte, že vás Bůh neopouští!« — »Podívej se, synu,« odvětil služebník, »podívej se kolem po širém poli, jestli někomu nepatří.« Díval se do dáli i po blízku se rozhlížel, a ničeho nespatriil, pouze vraníka k nim cválati, a proto řekl: »Otče, již jest tomu tak. Bůh poslal vám koně. Proto si sedněte a jeďte!« — »Viz, příteli! Jestliže se kůň zastaví, až k nám doběhne, uvěřím, že ho Bůh poslal k naší potřebě.« Vraník přikvapil krotce a zůstal před ním tiše státi. Proto zvolal: »Nuže, ve jménu Páně!« Průvodce pomohl mu do sedla a šel s ním tak dlouho, dokud si neodpočinul. Když se přiblížili k vesnici, seskočil, vložil koni zase uzdu a nechal ho běžeti, odkud přiklusal. Nikdy se nedověděl, odkud nebo čím byl.

Konečně přišel služebník, kam měl namířeno. Jednoho večera seděl pak u svých duchovních dítek, vymlouval jim pomíjející lásku a burcoval v nich zálibu v božské lásce. Když od něho odešly, bylo jeho srdce rozžhaveno onou planoucí řečí o božské lásce. Viděl, že láska, již miloval a k jejímuž milování u jiných přispíval, jest daleko lepší než veškerá láska tohoto světa. V tomto rozjímání opustily ho smysly a ve vidění se mu zdálo, že byl přiveden na krásnou zelenou louku. Šel s ním spanilý nebeský jinoch a vedl ho za ruku. Tento jinoch zanotil v duši bratrově píseň. Zněla tak líbezně, že ho pro nesmírnou sílu sladkých zvuků opustily smysly. Zdálo se mu, že jest jeho srdce tak naplněno horoucí láskou a touhou po Bohu, až se mu zvedá a kypí, jako by se chtělo

pod nesmírným tlakem roztrhnouti. Musil si na srdce pravici přiložiti. Oči se mu zalily a po tvářích stékaly mu slzy. Když byla píseň dopěna, byl mu ukázán obraz, na němž se měl naučiti té písni, aby ji již nezapomněl. Pohlédl naň a viděl naši Paní, jak vinula k svému mateřskému srdci své dítě — věčnou Moudrost. Kolem hlavičky dítěte byl napsán krásnými ozdobnými písmenami začátek této písně. Písmo bylo tak tajemné, že nemohlo býti ode všech čteno, nýbrž jen od těch, kterým se to po dlouhém cviku podařilo. Ti četli plynně. Nápis zněl: MILÁČEK.

Služebník přečetl rychle nápis, pak vzhlédl vzhůru a popatřil s úsměvem na něj. Cítil dobře, že jest to vskutku pravda, že On jediný jest vzácným miláčkem, v němž možno nalézt lásku bez hořkosti. Tiskl ho v hlubině svého srdce a dal se do zpěvu; dozpíval s jinochem až do konce. A v této planoucí, srdečné lásce se zase vzpamatoval. Svou pravici našel na srdci ležeti, tak jak si ji tam v zanícení z obavy položil.

*

Kdysi vydal se na dalekou cestu, jež ho velmi unavila. Navečer přišli do neznámého kraje, do klášteríka, kde chtěli přenocovati. Ani v klášteríku, ani v celé vesnici nebylo možno dostati vína. Přišla k nim však dobrá dcera a pravila, že má víno, ale velmi malou sklenku, asi půl mázu. Co prý je to však pro tak velké množství! Neboť bylo s ním asi dvacet hodných osob a s nimi i jiní, aby uslyšeli z jeho úst slovo Boží. Dal si přinést láhev na stůl. Prosili ho, aby nad ním vyslovil boží požehnání. Učinil tak mocí milostného jména Ježíšova,

a vzal a pil, neboť měl velkou po cestě žízeň. Pak dal i ostatním. Všichni se napili. Láhev stála veřejně na stole, takže všichni viděli, že nebylo nic přiléváno, ani víno, ani voda — neboť jiného vína tu ostatně nebylo. Pili však a pili dosti z nádoby. Ale tak dychtili po božím slově, že ani nikdo nepozoroval božího divu. Když se vzpamatovali a spatřili zjevně v rozmnožení nápoje boží moc, počali Boha chváliti a chtěli to připisovati služebnickově svatosti. Nedovolil toho a pravil: »Dítka, to není můj čin; Bůh odměnil důvěru této svaté společnosti a napojil ji duševně i tělesně.«

XLII. O RŮZNÝCH TRPITELÍCH, KTERÍ BYLI ZVLÁŠTNÍ VĚRNOSTÍ SLUŽEBNÍKOVİ ODDÁNÍ.

V jednom městě žily dvě osoby proslulé svatostí, jemu však zcela neznámé. Duchovní rysy obou božích přátel byly rozdílné. Jedna osoba byla oblíbena u lidu a byla obdařena božskou sladkostí, druhá neslyňula takovou oblíbeností a byla často od Boha navštěvována utrpením. Když umřely, rád by se byl služebník dověděl, jak rozdílná jest jejich odměna na onom světě, jež na tomto světě vedly tak rozdílný život. Kteréhosi jitra velmi časně zjevila se mu jedna, jež byla vážená, a sdělila mu, že dlí ještě v očištění. A když se jí tázal, jak je to možné, řekla, že nemá na sobě jiné viny, než že si poněkud zakládala na své pověsti a že nepotlačila dosti rychle tento pocit; že prý se však již brzy skončí její muka. Druhá osoba, trpící, zdeptaný člověk, vzlétla ihned k Bohu.

Služebnickova matka byla též velkou trpitelkou po všecky dni svého života. Působila to opačná povaha je-

jího manžela. Ona byla plna Boha, a proto by ráda svatě žila, on však byl pln života a ostře tomu odporoval; z toho povstalo jí mnoho hoře.

Měla ve zvyku, že všechna svá utrpení ponořovala do hořkého utrpení Kristova, aby tak překonala své strasti. Před svou smrtí vyznala mu, že po třicet let ani jedné Mši sv. nebyla přítomna, aby se hoře nerozplakala srdečnou soustrastí nad naším Pánem a Trpítelem a jeho drahou Matkou. Sdělila mu, že až onemocněla z nesmírné lásky k Bohu a 12 neděl tak ležela, vzdychajíc a prahnouc po Bohu, takže se to lékaři dověděli a velmi se nad tím vzdělali.

Kdysi na začátku postního času šla do Münstru, kde na oltáři jest vyřezávaný obraz Snímání (Pána Ježíše s kříže). Když stála před obrazem, dostalo se jí milosti, že pocítila bolesti, jež vytrpěla něžná Matka pod křížem. Soucit dobré této ženě způsobil takové bolesti a žal, že jí srdce v těle puklo. V bezvědomí klesla na zem, neviděla ani neslyšela. Donesli ji domů, kde ležela nemocná až do Velkého pátku. Skonala tohoto dne po noně, když se četly pašije. Služebník, její syn, byl právě na studiu v Kolíně n. R. Zjevila se mu ve vidění a s velkou radostí mu zvěštovala: »Ach, mé dítě, miluj Boha a důvěřuj v něho! Neopustí tě v protivenstvích. Opustila jsem svět, leč nejsem mrtva, na věky budu u Boha žítí.« Políbila ho mateřsky na rty, požehnala mu laskavě a pak zmizela. Rozplakal se a volal za ní: »Drahá, svatá maticko, zůstaň mi věrnou u Boha!« Za těchto vzdechů a hořekování se vzpamatoval.

Když šel služebník v mládí na studie, poslal mu Bůh milého zbožného přítele. Kdysi na nějakém skrytém místě, když mnoho o Bohu hovořili, prosil ho přítel

pro přátelskou lásku, aby mu ukázal milené jméno Ježíš, vyryté na srdci. Nerad by tak učinil, ale když viděl jeho velkou zbožnost, vyhověl jeho prosbě a rozhalil na prsou svůj šat a dovolil mu patřiti na svůj poklad. Leč to nestačilo jeho druhu. Ačkoliv zřetelně viděl na jeho těle nejsv. Jméno prostřed srdce, přece sáhl naň ještě rukou. Položil naň svou tvář i ústa. Zachvácen úctou a zbožností tak hořce plakal, že slzy stékaly na služebnickovo srdce. Na to zakryl služebník svaté jméno a nechtěl je již nikomu ukázati, vyjma jednoho jediného vzácného přítele božího, jemuž to sám Bůh dovolil. Patřil na ně s podobnou vroucností, jako předchozí.

Dlouho, dlouho žili spolu tito druhové ve svatém přátelství. Při rozchodu se vřele rozloučili a slíbili si, že tomu, kdo z nich dříve zemře, žijící druh i po smrti prokáže přátelskou věrnost a že bude po celý rok sloužiti za něho v týdnu dvě mše svaté. Jednu v pondělí, a sice zádušní, a druhou v pátek o Utrpení Páně. (Votivní Mše sv.: De passione.)

Za několik let přítel zemřel. Služebník zapomněl na daný slib o mších sv. Ale přece na něho věrně jinak pamatoval. Když seděl kdysi ve své kapli, stanul před ním jeho druh a bolestně mu pravil: »Ach, příteli, jak velká je tvá nevěrnost! Jak jsi mohl na mne zapomenouti?« — »Vždyť denně,« pravil bratr, »denně tebe vzpomínám při mši sv.!« Na to řekl přítel: »To nedostačí; jen vyplň svůj slib o mších sv., aby skanula na mne nevinná Krev a uhasila mučivý plamen. Tak budu brzy z očištcе vysvobozen.« Učinil tak s upřímnou věrností a s žalem nad svým zapomenutím. Brzy bylo příteli pomůženo.

XLIII. JAK SE MU ZJEVIL KRISTUS V PODOBĚ SERAFA A UČIL HO TRPĚTI.

Jednou obrátil se služebník s velkou vroucností k Bohu a prosil ho, aby jej naučil trpěti. Ve vidění zjevil se mu ukřižovaný Kristus v Serafově podobě. Andělský Serafín měl šest křídel. Dvěma zakrýval si hlavu, dvěma nohy, a dvěma létal. Na spodních křídlech četl psáno: »Vezmi na sebe ochotně utrpení!« Na prostředních stálo: »Snášej trpělivě utrpení.« Na nejvyšších četl: »Uč se trpěti jako Kristus!« Toto krásné zjevení sdělil zbožnému božimu příteli, proslulému svatostí. Tato osoba mu řekla: »Vězte, že vám Bůh opět chystá strasti, jež vám bude třeba trpěti.« Ptal se, jaké to bude asi utrpení. »Budete povýšen na představeného, aby ti, kteří na vás mají svrchu, tím lépe vás mohli zraniti a tím hlouběji ponížiti. Proto se ozbrojte trpělivostí, jak vám Seraf ukázal«. Hluboký povzdech vydral se mu z hrudi a služebník očekával novou schylující se bouři. Stalo se, jak předpověděla svatá osoba.

Po několik let již byla velká drahota a v klášteře, v němž žil, nebylo ani chleba, ani vína a ještě k tomu upadl klášter do velkých dluhů. Bratři se shromáždili k poradě a protože si vážili služebníka, zvolili ho za převora, ačkoliv mu to bylo velmi nemilé, ježto věděl, že ho čekají zase nová utrpení.

Hned prvního dne svolal bratry do kapitula a napomínal je, aby vzývali sv. Dominika, jenž slíbil svým bratřím, že jim bude pomáhati. Při tomto kapitulu seděli vedle sebe dva bratři. Jeden z nich šeptal posměšně sousedovi: »Hleď, je to ale kus blázna, ten náš převor! Praví nám, abychom šli k Bohu s naší bídou. Snad si ne-

myslí, že nám Bůh otevře nebe, aby nám poslal pokrm a nápoj?» Druhý mu odvětil: »Ale kde, on není sám blázen; my všichni jsme blázni, že jsme si ho za převora zvolili, ačkoliv jsme dobře věděli, že časným věcem mnoho nerozumí a jen pořád hledí do nebe!« A padlo ještě více potupných úsudků o něm. Druhého dne poručil zpívat mši sv. ke cti sv. Dominika, aby se o ně postaral. Zatím co dlel v kůru pohřížen ve svých myšlenkách, přišel vrátný a volal ho k bohatému kanovníkovi, jenž byl jeho velkým přítelem. Ten mu pravil: »Milý pane, vím, že jste nezkušený v časných záležitostech. A mimo to byl jsem dnes v noci od Boha vyzván, abych vám na jeho místě pomohl. Přináším vám 20 hřiven kostnických grošů, abyste měl něco do začátku. Důvěřujte jen v Boha, On vás neopustí!« Zaradoval se a přijal peníze, za něž dal nakoupiti chleba a vína. A vskutku pomohl mu Bůh i sv. Dominik, takže za jeho převorství ničeho nescházelo, i dluhy byly poplacený.

Když ležel kanovník na smrtelném loži, učinil mnoho odkazů pro spásu své duše. Mimo jiné zavolal si též služebníka a odevzdal mu, nevím sám, kolik dukátův, aby je rozdělil mezi chudé boží přátele, kteří přísnými úkony zeslabili své tělo. Neraď přijímal tento úkol na sebe, poněvadž tušil, že z toho povstanou pro něj zase nepřijemnosti. Nakonec dal se však přemluvit a přijal tento úkol. Vyjel si po kraji a rozdělil peníze podle slibu kde myslil, že to bude nejprospěšnější. Při všem vedl záznamy a posílal účty svým představeným. A přece povstalo mu z toho velké utrpení.

Kanovník měl nezvedeného levobočka, jenž promarnil vše, co mu dal, a ve své zkaženosti dopustil se mnohých zlých činů. Měl by též rád ony peníze. Poněvadž mu je

nemohl služebník dáti, vyhlásil mu boj a přísahal, že ho na setkání zabije. Nikdo nemohl usmířiti jeho smrtelné záští, ačkoliv se o to lidé častěji pokoušeli. Prahul jen a dychtil po jeho smrti. Ubohý muž žil dlouhý čas v úzkostech a strachu a neodvážil se ani někam vyjít, boje se, aby ho spustlík nezavraždil. Častěji zadíval se k Bohu a zvolal s hlubokým povzdechem: »Ó Bože, jak bolestnou smrt chceš na mne seslati!« A tím větší byla jeho tíseň, poněvadž byl krátce před tím pro tutéž věc v jistém městě ukrutně zavražděn velmi vážený bratr. Nebohý bratr neměl nikoho, kdo by chtěl nebo se odvážil ho chrániti před oním surovým člověkem. Proto se obrátil k nejvyššímu Pánu, jenž mu od něho pomohl. Přetrhl nit jeho silného mladého života a mladík zemřel.

K této strasti přidružila se i jiná trpká bolest. Zemřelý kanovník daroval velký obnos též celé jedné obci. Leč, to jim nestačilo, a všichni vrhli se rozčileně na bratra za to, že jim nechtěl dáti všechny peníze. Pronásledovali ho bídácky, hnali před duchovní i světský soud. Daleko široko se po zemi rozkřiklo, že má veliké dluhy. Ač byl před Bohem zcela nevinný, přece musil v této záležitosti před lidmi podlehnouti. Když se nemilá věc poněkud utišila, znova ji ohřáli a tak ho po léta protahali, že byl opravdu důkladně protřepán.

V tomto čase zjevil se mu zesnulý ve vidění. Byl oblečen pěkným zeleným rouchem, posetým červenými růžemi. Sdělil mu, že se má dobře na onom světě a prosil služebníka, aby trpělivě snášel bezpráví, jehož se na něm dopouštějí, neboť mu Bůh vše odplatí. Služebník se ho zeptal, co znamená jeho krásné roucho. »Červené růže v zeleném poli jest vaše trpělivé utrpení, jímž jste mne přioděl. Za to vás Bůh na věky sám sebou přioděje.«

XLIV. JAK USILOVNĚ TŘEBA ZÁPASITI TOMU, KDO CHCE DOSÁHNOUTI DUCHOVNÍ ODMĚNY.

V prvních dobách začátku napadlo služebníkovi, že by se rád, ze srdce rád, zvláštním způsobem zalíbil milému Bohu. Ale — bez utrpení a bez námahy.

Kdysi vyjel na kázání. Na Bodamském jezeru vstoupil do společné lodi. Mezi jinými seděl na lodi urostlý panoš, jenž byl oblečen v panské šaty. Služebník se k němu obrátil a ptal se, co je zač. »Jsem cestující panoš a vyjednávám mezi pány hradní zábavy. Na nich pořádají se turnaje a zápasy a slouží se krásným paním. Vynikajícím dává se pocta a odměna.« — »A jaképak se jim dostane odměny?« — »Nejspanilejší dáma navlékne vítězi vlastnoručně prsten,« pravil panoš. — »A řekni mi, příteli,« ptal se dále služebník, »co musí činiti, kdo si chce získati obdiv a prsten?« — »Kdo dostane nejvíc ran, a přece neustoupí, ale směle a mužně se chová, kdo pevně na koni sedí, když naň útočí, tomu se dostane pochvaly.« Na to pravil opět: »A řekni mi, dostačí to, je-li kdo smělým pouze při nástupu?« — »Ó nikoliv! Musí vydržeti přes celý turnaj, a je-li udeřen, až se mu v oku zajiskří a z úst a nosu vyřine se krev, to vše musí vytrpěti, chce-li dobýti ceny.« — »Prosím tě ještě, smí zápasník naříkati neb se škarediti, když jest raněn?« — »Naprosto ne! I kdyby mu srdce v těle rozmačkal, jak se často stává — nesmí dáti najevo, že se mu něco stalo. Musí se líbezně a vesele tvářiti. Jinak by se mu dostalo jen výsměchu, ale ne pochvaly a prstenu.«

Nad tím zarazil se služebník ve svém nitru a povzdechl si řka: »Ach, milý Pane, když musí rytíři tohoto

světa takové rány přijímati pro takovou malou odměnu, jež vlastně ničím není, jest pochopitelné, že pro věčnou odměnu třeba více námahy se odvážiti. Ó milý Pane, kéž bych byl hoden státi se tvým duchovním rytířem! Má krásná, milená Věčná Moudrosti, s jejímž bohatstvím milostí nic na zemi nemůže se rovnati, kéž by obdržela má duše od tebe prstýnek! Budu rád vše trpěti, co budeš na mne chtíti.« A z velké vroucnosti se rozplakal.

Když došel tam k cíli své cesty, poslal mu hned Pán velké a trpké strasti. A bylo jich tolik, že mnohé oko zvlhlo soucitem nad ním, a že on, ubožák, pomalu již pozbýval skoro i důvěry v Boha. Nyní zapomněl na všechno rytířství i na sliby, jež učinil Bohu ve svých předsevzetích, chtěje býti jeho rytířem. Rozmrzel se na Boha, že naň posílá taková utrpení a hoře. Když se usmálo denní jitro, snesl se zas klid do jeho duše a ve vytržení mysli pravilo mu něco: »Kde jest tvé vznešené rytířství? Co je do slaměného rytíře a do krčícího se muže? Tak nezískáš věčného prstenu, po němž toužíš. Nejdříve činíš v opojení lásky velkolepé plány a v utrpení hned malomyslníš!« — »Ach, Pane,« odvětil, »turnaje, jež ty pořádáš, jsou opravdu velmi zdoluhavé!« Na to se mu dostalo odpovědi: »Ale též jest trvalá a věčná čest a odměna a prsten mých rytířů.« Služebník se zastyděl a zvolal pokorně: »Pane, jsem v nepravu. Ale dovol mi přec, abych se mohl vyplakati ve svém žalu, jímž jest má duše naplněna!« — »Styď se, chceš plakati jako žena? Sám se tím zahanbuješ před celým nebeským dvorem. Usuš oči a radostně se dívej do světa, aby nepoznal ani člověk, ani sám Bůh, žeš plakal k vůli utrpení.« Počal se usmívati, ačkoliv mu slzy stály ještě na tvářích a sliboval Bohu, že již nechce plakati, aby mohl obdržeti duchovní prsten.²²⁾

Při služebnickově kázání v Kolíně, jež pronesl s velkým nadšením, byl přítomen začátečník v duchovním životě, jenž se teprve nedávno obrátil k Bohu. Když se tento trpící člověk upřeně zadíval na služebníka, spatřil vnitřním zrakem, jak se začala jeho tvář měniti vnitřním jasem. Jasnost byla třikráte větší než plan slunce, když vrcholí. Jeho obličej se tak leskl, že se v něm mohl shlížeti. Toto vidění potěšilo jej v bolu a upevnilo ve svatém životě.

XLV. O MILÉM JMÉNU JEŽÍŠOVĚ.

Služebník Věčné Moudrosti jel z Horního Německa do Cách k naší Paní. Když se vrátil, zjevila se naše Paní velmi svaté osobě a sdělila jí: »Hle, služebník mého Dítka přišel sem a daleko široko roznesl jeho sladké Jméno Ježíš, tak jak je kolem rozseli i jeho učedníci. A jako tito toužili, aby naklonili všechny lidi k víře v toto jméno, tak i on ze všech sil se snažil, aby znovu rozžehl ve chladných srdcích lásku k tomuto Jménu. Za to dostane se mu po jeho smrti věčné odměny.«

Svatý onen člověk pohlédl nyní na naší Paní a uzřel v její ruce krásnou svíci, jež jasně hořela a osvětlovala celý svět. Na svíci bylo kolem do kola napsáno jméno Ježíš. Naše Paní pravila k osobě: »Viz, tato hořící svíce znamená Jméno Ježíš, poněvadž opravdu osvěcuje všechna srdce, jež se mu nábožně otevrou, je ctí, a plní touhy u sebe nosí. Můj Syn zvolil si k tomu svého služebníka, aby v mnohém srdci rozžal touhu po jeho Jméne a tak povzbudil k péči o věčnou blaženost.«

Když poznala již jmenovaná duchovní dcera,⁵³⁾ že její

otec chová takovou úctu a důvěru k láskyplnému jménu Ježíš, i ona zanítila se ve svém nitru vřelou láskou k němu a v zbožném úmyslu vyšila si je červeným hedvábím na šáteček v této podobě: IHS. Toto jméno chtěla potají nositi. Potom zhotovila nesčíslný počet podobných jmen a pohnula služebníka, že si je přiložil na srdce a pak s božím požehnáním rozeslal svým duchovním dětem.

Bůh jí zjevil, že kdo tak nosí u sebe toto Jméno a denně se k němu otčenáš pomodlí, toho že zde Bůh učiní šťastným a poskytne mu milosti v hodině smrti.

Takovým přísným cvičením a božským příkladem Ježíše Krista a jeho milých přátel začala tato svatá dcera.

XLVI. VELKÝ ROZDÍL MEZI SPRÁVNOU A KLAMNOU MOUDROSTÍ RŮZNÝCH LIDÍ.

*Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos . . . Jako orel budí k letu svá mláďata . . .*⁵⁴⁾ Svatá dcera dosáhla vedením duch. otce obyčejné dokonalosti zevnějšího člověka. Podobala se měkkému vosku, jenž rozehrát přijímá tvar pečeti. Dlouho se též zabývala příkladným životem Ježíše Krista, nejjistější Cesty. Nyní jí napsal duch. otec: »Paní dcero! Jest již opravdu na čase, abys výše pokročila a vyletěla z hnízda obrazivé útěchy začínajícího člověka. Rozepni jako mladý orel své urostlé perutě — totiž nejvyšší schopnosti své duše — a zalet do výše nazíravé vznešenosti blaženého a dokonalého života. Nevíš, co pravil Kristus učedníkům, kteří příliš lpěli na jeho viditelné přítomnosti? »Musím odejít od vás, máte-li přijmouti Ducha sv.«⁵⁵⁾

Tvá dřívější cvičení byla dobrou přípravou, abys prošla pouští smyslného neznámého života do zaslíbené země čistého, pokojného srdce, kde začíná blaženost, která pak věčně trvá na onom světě. A abys lépe poznala onu nadsmyslnou cestu, posvítím ti na ni světlem správného rozlišování, tak abys pochopivši onen rozdíl, nikdy nemohla zablouditi, i kdybys sebe výše duchem zaletěla. Nuže, pamatuj si: Setkáš se s dvojím druhem lidí, kteří se zdají býti dobrými. Jedni žijí rozumným způsobem a druzí nerozumným. První užívají rozumu, aby prozíravost vedla všechno jejich jednání, chápání, i celý život podle ducha církve sv., aby vše sloužilo ke chvále Boží a pokoji všech ostatních lidí. Právě tak pečlivě bdí nad každým slovem a hnutím, takže nezpůsobí nikdy sporů, nezpůsobí-li je sami lidé zkaženého srdce, jak se často stává. Takové opatrné chování v duchovním životě tvoří podstatu a název rozumnosti. To jest ona božská, krásná rozumnost, již prozařuje tajemná pravda, jako nebe steré hvězdy.

Avšak na pohled dobří lidé, kteří nerozumně žijí, spějí ke svému cíli s nepodrobenou dosud přirozeností a pouze svým rozumem ostře na vše hledí ve svém nazírání a pak o tom směle mluví před nezkušenými lidmi, nedbajíce, co nepřístojností slovem i skutkem mohou tak zaviniti. Jejich rozumové světlo září pouze na venek, nikoliv však uvnitř, jako spráchnivělé dřevo, jež se (světelkujíc) v noci zdá něčím býti — ač není ničím. Tak ukazuje se, jak velmi se liší vnitřní světlo a zevnější chování těchto lidí od onoho, jemuž se má podobati. Tyto lidi možno snadno poznati podle jejich směhlých a bezstarostných výroků. Vyberme si z nich pouze jediný — podle něho můžeme potom i druhé oceniti. Kdosi

z těchto lidí poznamenal: »Spravedlivý nepotřebuje se obávat překážky.« Krátkozrakým může se tento a podobné výroky něčím dobrým zdáti. Leč lidé bystřejší, kteří rozumí takovýmto výrokům, nemohou je schvalovati. Velmi dobře možno to poznati na oné myšlence, že spravedlivému nestojí již v cestě žádná překážka, již by měl odstraniti. Co však znamená spravedlivý? A co je překážka? Spravedlivý znamená v obyčejné řeči spravedlivého *člověka*, skutečně jsoucího, neboť spravedlnost není sama v sobě, ale potřebuje podmětu a tím jest spravedlivý člověk.⁵⁶⁾ A co jest překážka? Hřích, jenž odlučuje od Boha. Spravedlivý se nemusí báti hříchu a jej zamezovati? To jest klam odporující rozumu. Ovšem jest pravda, že pokud spravedlivý člověk a všechny ostatní věci jsou jako odvěčné představy jedno a totéž v nadpodstatném rozumu Božím, nejsouce od sebe věcně rozlišeny, bylo by to možno v jistém smyslu podepsati. Ale v tomto jednoduchém nadpodstatném bytí není spravedlivý *tělesným* člověkem, poněvadž v Bohu není tělesnosti; proto ovšem ani ne překážky. Leč každý cítí, že jest určitě tím neb oním člověkem, a sice mimo ono prostředí, poněvadž jest smrtelný a pomíjející. A když dlí nyní v onom pomíjejícím stavu, musí rozhodně odstraňovati škodlivé překážky. Kdybych se ve svém rozumu chtěl za nic považovati, a tak jako bych nechtěl o sobě věděti, a neklada rozdíl mezi sebou a Bohem konal tělesné skutky jako by je konala nestvořená bytost, byl by to zločin větší všech zločinů. Z toho můžeme viděti, že podobné výroky nejsou vpravdě *moudrými*. Tím však nemíním zlehčovati moudré nauky, dobře promyšlené výroky neb myšlenky, jež člověka zjemňují a zduchovňují a skutečně k pravdě mu ukazují, i když jim někdy

nerozumíme. Neboť i to dlužno přiznati, že jest těžko dosti zřetelně mluvití hrubé slepotě a nechápající smyslnosti.«

Na to pravila dcera: »Pochválen budiž Bůh za sdělení tohoto jasného rozdílu. Ještě bych ráda slyšela o rozdílu mezi pravou moudrostí a mezi všetečnou moudrostí, mezi pravou a nesprávnou odevzdaností.«

Služebník řekl:

XLVII. ROZDÍL MEZI PRAVOU A VŠETEČNOU MOUDROSTÍ.

»Po skončení prvních bojů potlačením těla a krve přichází člověk k hlubokému jezeru, jež již mnohého pohltilo — a to jest všetečné rozumování.

To pak nazývám vysoko se nesoucí moudrostí, když člověk očistiv se od hříšné hmoty, odpoutav se od dolů jej táhnoucích obrazů, volně přenáší se přes prostor i čas, byv dříve zevšad spoutaný, takže nemohl využití své přirozené vznešenosti. A když se počínají otvírati oči a on okouší jiného, lepšího ovzduší, jež spočívá v poznání pravdy, v požívání boží blaženosti, v pohledu na přítomné nyní vážné věčnosti a když stvořený rozum počíná částečně chápati v sobě i v jiných věcech rozum věčný a nestvořený, zdá se člověku vše jaksi podivným, když na sebe pohlédne, čím dříve byl a čím jest nyní. Sezná, že byl dříve ubohým, bohaprázdným žíznivcem, jenž slepý a daleko Boha se potácel; nyní však zdá se mu, že jest pln Boha, a že je ničím, co není Bůh, a že Bůh a všechny věci jsou jedno. Příliš rychle a předčasně vše chápe a vzkypí ve své mysli jako kvasící mošt. Tu chápe se všeho, čemu myslí, že rozumí, nebo co mu někdo bez

patřičného rozlišení předložil. Tohoto člověka pak výhradně poslouchá a podle svého názoru chce všechny věci sobě samým ponechat a nechat je jíti svou cestou; a vše ztrácí pro něho svou přirozenost: peklo nebo nebe, anděl neb ďábel, poněvadž v nich Boha poznal, ježto mu ještě není dáno poznati věci až k jejich základům, pokud trvají a pokud přestávají.

Tací lidé podobají se včelkám, které když dospěly, vyrojí se z úlů, zmateně sem a tam pobíhají a nevědí kudy kam. Některé zaletí a zahynou, ostatní podaří se však chytiti a zase usaditi. Podobně děje se s těmi lidmi. Když svým neustálým a nedokonalým rozumem nazírají na Boha jako vše ve všem, chtějí toho onoho nechat, ale dosud nevědí, jak. Ovšem tomu, jenž má býti dokonalým, musí vše odpadnouti. Ale nerozumí ještě, jak má býti upraveno toto odpadnutí. Nesprávně chtějí pak toho neb onoho nechat a sebe a vše za Boha považovati a podle toho bez nutného rozlišení zde jednati. Tohoto hříchu dopouští se buď z nevědomosti neb neučenosti, neb též z neumrtvené vypočítavosti, lstivosti. V tomto stavu leckdo si myslí, že již vše pochopil, když si zde sám stačí a může se sám na sebe spolchnouti. Leč není tomu tak. Teprve se doplížil k předním zákopům *nedobytné* pevnosti, za hradby, za nimiž se skrývá — *člověk*, a ještě nemůže přejíti podle zařízení své bytosti do pravé chudoby, jíž pak jaksi veškeré cizí představy odpadají a věčně jsoucí, nedílné božství jí samo odpovídá v nerušeném klidu člověka, což později zřetelně vysvětlím.

Viz, to jest onen háček, jímž se dají mnozí dlouhá léta poutati, nemohouce ani sem ani tam. Ty však máš již pomoc ve správném rozlišování, takže nemůžeš zblouditi.

XLVIII. ZŘETELNÝ ROZDÍL MEZI PRAVOU A NESPRÁVNOU ODEVZDANOSTÍ.

Třeba věděti, že jest trojí zánik. Prvý zánik jest onen, v němž věc tak zajde, že z ní ničeho nezbude, tak jako mizí stín a v nic se proměňuje. Tak nekončí duch lidský, totiž rozumná duše, při svém odchodu z těla. Zůstane věčnou, pro rozumovou vznešenost svých božských schopností. Bůh jest nejvyšší rozum, a k jeho podobenství jest ona stvořena. Proto jest nemožno, aby se v nic obrátila jako smrtelné tělo.

Druhý přechod sluje jen polovičním zánikem, jenž má svou hodinu, svůj čas. Bývá u lidí, kteří v nazírání byli vytrženi až k čirému božství, jak se stalo sv. Pavlu, anebo i tehdy, když jest člověk zbaven představ a sobě samému uniká. To vše trvá však jen krátko. Když se Pavel zase vzpamatoval, poznal, že jest týmž Pavlem, člověkem jako dříve.

Nepřímým zánikem nazývá se stav, v němž člověk odevzdav svou svobodnou vůli, v témž okamžiku sebe celého Bohu odevzdává, jako by nevěděl více o sobě a Bůh samotný byl jeho Pánem. Toto zaniknutí nemůže býti trvalé, pokud jsou pospolu duše a tělo, neboť kdyby nyní člověk sebe sama zanechal a domníval se, že přešel podle své bytosti v Boha, takže se nemůže sám sobě zase vrátiti, brzy, v jednom okamžiku opět se navrátí on i jeho boj, a je tím, čím dříve, a aby začínal znovu.

Kdyby chtěl někdo působiti něco v této nezdravé odevzdanosti, jen v klam by upadl. Čím více však odcizí se člověk sám sobě a čím více pohrouží se v zánik, tím více a pevněji opírá se o pravdu.

Dále je třeba věděti, že jest dvojí odevzdanost: první

sluje původní a druhá dodatečná. Objasním to na příkladě. Zloděj pro zkaženost své přirozenosti žádá si krádeže. Povstává rozum, namítá: Toho nemáš činiti, hřešíš! Když opustí zloděj sebe sama a dá se rozumem vésti, jest to ona původní a velmi ušlechtilá odevzdanost, poněvadž zůstává nevinný. Když se nedá vésti rozumem, chtěje býti po vůli své špatnosti a když je pak chycen a vidí, že bude oběšen, přichází dodatečná odevzdanost, že se totiž trpělivě smíří se smrtí, poněvadž mu nic jiného nezbyvá. I tato odevzdanost je dobrá, a přivede ho k blaženosti. Prvá však jest nesrovnatelně šlechetnější a lepší. Proto nesmíme se odvážiti dobrovolně oddávati se hříchům, jak mnozí pošetile tvrdí řkouce, že nutno přebrodit se špínou všech hříchů, chceme-li dosáhnouti pravé odevzdanosti. To jest blud, právě jako jest blázen ten, kdo by schválně skočil do blátivé louže, aby byl pěknější.

Proto nejzbožnější duše z božích přátel snaží se upřímně úplně se odevzdati a pevně a neochvějně setrvati v dokonalé odevzdanosti, aniž by toho nejmenšího vzali zpět. Ovšem, pokud to možno při lidské slabosti. A když se opak přihodí, trpké si činí výčitky. Ale v tom právě spočívá jejich výhoda před ostatními, že se mohou snadněji zbaviti všech překážek, ježto v oné výčitce ihned vzniká dodatečná odevzdanost, jež člověka zas očišťuje. Proto cítí se člověk ještě člověkem a ke cti Boží má se sebou trpělivost. Nezoufá při poklesku, že není dosud orlem, ví, že jeho porušená přirozenost nemůže se zcela očistiti od skvrn a proto snáší svou nedokonalost. Tak slouží mu i zlo k dobrému, podle známého výroku sv. Pavla. Tato pozdní odevzdanost přináší užitek též k vůli sebepoznání. V něm přestává výčitka, žaloba býti

žalobou, a on uvádí se zase v předešlý stav a stává se tím, čím byl dříve. Může se státi, že takový nedokonalý ještě člověk chtěl by si tu zadními vrátky pomoci a že by řekl: »Co mně může škoditi, když odchýlím se v nahodilých věcech, a tak na venek nějaké chyby se dopustím? Jen když podstata člověka stojí pevně bez újmy.« K tomu dokládám, že si takový člověk sám nerozumí a neví, co mluví. Neboť v tomto ohledu jsou všichni učení mistři zajedno, co totiž jest případkem, *accidens*; to nazývá se *accidens*, co vskutku připadá a odpadá podmětu, aniž by tím podmět byl zničen, jako barva na dřevě. Ale v našem případě není tomu tak. Tělo a duše, jež se ve své nevědomosti případkem nazývá, jsou dvě *podstatné* věci, jež tvoří lidskou bytost a nepřístupují k ní jen snad mimochodem. Proto má každý člověk, ať si sebe lépe umí se odevzdávati a zas se sobě vraceti, vždy něco, čím může konati ctnost i pochybení, neboť zničení ducha, jeho přechod v pouhé božství, veškerá velebnost a dokonalost nemůže býti posuzována podle přeměny naší přirozenosti v ně, tak aby byla právě tím, co je Bůh, ačkoliv toho člověk svými hrubými schopnostmi nepoznává, nebo že by se byl stal Bohem a ničím ve vlastní bytosti, nýbrž vše záleží na vzdálení se sama sebe a pohrdání sebou. V této odloučenosti děje se pravý přerod ducha a teprve zde dostává se mu všeho pravým způsobem, neboť Bůh stal se mu vším a vše stalo se mu zároveň Bohem.⁵⁷⁾ Neboť všechny věci mluví k němu tak, jak jsou v Bohu, a přece každá věc zůstává tím, čím je ve své podstatě. Jen slepota nemůže toho pochopiti.

Po tomto jasném rozlišení můžeš si ještě zapamatovati následující výroky a ponaučení, jež zbavují člověka jeho hmoty a ukazují mu cestu k nejvyšší blaženosti.

XLIX. DUCHOVNÍ NÁVOD, JAK PROHLOUBITI VNĚJŠÍHO ČLOVĚKA.

Měj ustálené chování a nedej se strhnouti výbuchem ani v řeči ani v počínání.

Chovej se prostě k pravdě, a co se mimo to stane, s tím se příliš nemož, neboť kdo si sám sobě příliš pomáhá, tomu nebude spomoženo od pravdy.

Když obcuješ s lidmi, nech jíti kolem vše, co vidíš neb slyšíš, a drž se jen toho, co se ti v nitru jeví. Snaž se, aby při všem tvém jednání měl rozum prvé místo, neboť když se smysly příliš vpřed ženou, mnoho zla z toho povstane.

Na rozkoš nesmíme pohlížeti podle svých smyslů, nýbrž podle pravdy.

Bůh nechce nás zbaviti slasti, naopak chce nám dáti její náplň.

V největším ponížení jest nejvznešenější povstání.

Kdo chce v nejvnitřnějším přebývati, musí se vzdáti vší mnohotvárnosti, třeba zbaviti se veškeré starosti o to, co není oním jediným.

Kde působí přirozenost ze svého, tam jest pouze ná-maha, strádání a zatemnění rozumu.

Jaká jest větší slast nad to, když jsem tím jediným a vším, čím mám býti?

Největší blaho spočívá v tom, je-li člověk bez ulpění a bez obrazů.

Jaké jest cvičení opravdu odevzdaného člověka? Odu-mírání.

Milujeme-li obrazem neb osobou, náhodné miluje ná-hodné. To jest nesprávné. Leč přece budu míti se sebou trpělivost, dokud to nezmizí. Jest cosi zcela prostého

a nesloženého a v něm člověk nemiluje pak nějaký obraz, ale člověk a všechny věci Jedno jsou — totiž Bůh.

Dá-li se někdo ovládati náruživými výstřelky smyslů, záhubu si připravuje.

Vůbec je to jen nástraha smyslů!

Buď odevzdána a klidná v lásce i hoři, neboť trpělivý člověk nabude v jednom roce většího užitku než neklidný ve třech.

Chceš-li prospěti všem tvorům, odtrhni se od nich ode všech.

Kdo nemůže pochopiti věci, ať nečiní ničeho dále, věci samy ho pochopí.

Snaž se, aby nepovstalo nic, co by nebylo podobno svému obrazu.

Třeba dobře poznati onu náklonnost, jež se ve všem staví proti prosté pravdě.

Nechceš-li snášeti sama sebe v jednoduchosti, budeš se musiti snášet v mnohotvárnosti.

Žij tak, jako by krom tebe nebylo tvora na světě, a rci ke stvoření: Nemožno mi býti k tobě tak, jak jsi ty ke mně.

Přirozenost miluje přirozenost a směřuje obyčejně k sobě.

Přirozenost mnohých lidí jest velmi nepodrobena a vnější člověk žije dále vnějším životem.

Býti nad věcmi povýšenu, dá člověku více moci než kdyby všecky je měl.

Jedno porušení pořádku jiné přivádí.

Hleď, aby nebyla tvá přirozenost obtížena, a vnější člověk aby se shodoval s vnitřním.

Pochop správně vnitřního člověka, v tom záleží vnější neb vnitřní život.

K vrcholu odevzdanosti náleží držeti přirozenost vždy na uzdě.

Musíme býti vždy na stráži a pohotové, aby se přirozenost nezatoulala.

Naříkáš si, že jsi dosud příliš neodevzdaná a netrpělivá; leč nezoufej! Čím dále tím lepší to bude.

Pomíjející láska jest kořenem veškeré nectnosti a zastínění pravdy.

Zánik smyslů počátek pravdy.

Jsou-li síly odpoutány a schopnosti odčiněny, dosáhly svého odvěkého cíle, k němuž směřovaly. Neb všechny síly mají jeden cíl a účel, přiblížiti se Věčné pravdě.

Není nic příjemného, než co se srovnává s nejhlubším základem božské přirozenosti.

Jest mnoho lidí, kteří jasně pocítili vnitřní tlak a přece ho nenásledovali. Jejich zevnějšek daleko jest od jejich nitra. Tím chybuje mnoho lidí.

Naše přirozenost jest nyní v naší poddanosti; čím více necháme ji volně běžeti, tím více se vzdaluje, tím bližší však jest (dokonalosti), čím více dovnitř vstupuje.

Kdo dosáhl své dokonalosti, i úkony smyslů a hmoty lépe koná.

Kdo podřídil očištěnou mysl pravdě, učinil ji schopnou, aby tím lépe i na venek pracovala, jinak ztrácí čas a nic správně nevykoná.

Čistota, porozumění a ctnost obohacují přirozenost, a vzdálí-li Bůh tuto obohacenou přirozenost, stává se, že se lidé odloučí ode všech tvorů; ti pak, kdož dobře to snesou, tím blíže postoupí.

Co pohání člověka k nedovoleným skutkům? Žádost rozkoší. Leč tu naleznou pouze v odevzdanosti, nikoliv v hříšných činech.

Že různí lidé upadají často do hříšné trudnomyslnosti, tkví v tom, že se neměli i v nejmenším na pozor před trestuhodnými věcmi.

Dáti se přemoci znamená naléztí božího přítele.

Zůstaň v sobě! Často se nám zdá býti nutností stýkati se s věcmi, leč to jest jen nástraha.

To jest zlé, mnoho načítí a nic neprovésti. Dlužno zdržeti se u jednoho, až zvíme, zda jest zde Bůh či přirozenost.

Snaž se, aby přirozenost tvá z vlastního popudu pracovala a ne pouze pod cizím tlakem.

Odevzdaný člověk má se snažiti: Předně, aby byl ustálený ve svém jednání, aby z něho *bez něho* skutky vycházely, za druhé, aby byl mírný a tichý i ve své mysli a netěkal sem a tam, ježto tak mnoho obrazů v mysl se vloudí, a působí to pak obtíže vnitřním smyslem.⁵⁸) Za třetí, aby neulpěl snadno na různých věcech. Neboť dlužno věděti, že v odevzdanosti nemůže nic smíšeného býti.

Zakotvi se tak pevně v sobě, až bys mohl ze sebe bez sebe na venek pracovati.

Viz, zda utajenost dobrých lidí pochází z náklonnosti nebo z prostoty. Prvý případ jest častější. Nikomu se příliš povolnou neprokazuj. Neboť kde jest mnoho povolnosti, tam bývá pramálo zalíbení. Tobě sluší pokorné zevnější počínání. Nešlechtí člověka, když činí něco proti své bytosti.

Šťastný člověk, jenž se mnoho nerozptyluje ať jednáním, ať slovy. Neboť čím více takových předsevzetí a slov, tím více nedokonalostí. Zdržuj se ve svém nitru a i na venek se tomu připodobňuj -- jinak zakusíš mnoho strastí.

Různí lidé pracují z vnímání v dobrých chvílích i v utrpení; nesmíme však v tom sebe hledati.

Všechny věci v zániku jsou dokonávány. Kristus pravil: V ruce tvé . . . a hned nato: Dokonáno jest.

V člověku jest Bůh i ďábel. Kdo sám sebe chce vésti a kdo se chce dáti vésti, najde zde rozdíl.

Kdo by stále chtěl míti klid, právě tak by se bouřil, kdyby ho měl, jako v jiných věcech.

Jest dobré, aby se člověk v ničem sám sebou neřídil, a ten jest na správné cestě, jemuž věci představ a obrazů odpovídají v jeho vyšší části.

Jest více rozumem se řídících lidí než prostých. Rozumnými slují ti, v nichž vládne rozum. Leč prostotě odpadá pro její klid mnohotvárnost dle jejich bytnosti a nenahlízejí pak tak na ně, neboť nesloženost stává se takřka její bytostí, prostý člověk stává se nástrojem a dítětem.

Kdo chce, aby všechny věci byly jeho, musí se ničím státi sobě i věcem.

Ó, jak je blažený člověk, jenž se chrání mnohotvárnosti, kolik zakouší tajných vnuknutí.

I dobrý úmysl překáží často sjednocení.

Část, již jsme od Adama zdělili, máme právě tak rádi snášeti, jako onu, již jsme blaženi.

Odevzdaný člověk nikdy si nepřipouští neštěstí. To, že jest člověk a naříká, pochází od jeho slabostí, jež musí potlačiti.

Všichni, kdož mají nepravou svobodu, k sobě jako cíli ve všem směřují.

Chtíti býti netečný k dobrému zaměstnání, jest nejnebezpečnější netečnost, jaká kdy může býti.

Odevzdaný člověk musí býti zbaven stvořeného, přetvořen Kristem a nekonečně proměněn v božství.

Kdo vzrůstá v Kristu, nechává všechny věci v jejich pořádku.

Ten člověk jest dokonalý, jenž jest jedno s Kristem a sebe samého zbaven.

Chce-li se člověk přikloniti a připojiti k pravdě, zazáří mu jasně odvrácení se sebe sama a on pozoruje, že jest v něm přece ještě tvor, jenž onen obrat pocítil. Má se sebou strpení a poznává, že ještě není zničen. Snášeti sebe sama, to znamená, stávati se prostým. Těkání plodí veškerou únavu, jež v odvrácení se zmizí.

Co jest cílem opravdu odevzdaného člověka ve všech věcech? Zničení sebe. A s ním i ostatní věci v zánik se hrouží.

Co jest nejmenší překážkou? Myšlenka. A největší? Když duše trvá na povýšenosti vlastní vůle.

Dokonalému člověku ani hodinka nemá nepovšimnuta uplynouti.

Odevzdaný člověk nemá se stále trápit o to, čeho potřebuje, naopak má hleděti, čeho by se mohl zřeknouti.

Chce-li se odevzdaný člověk spojit s pravdou, má se snažiti, aby odvedl dovnitř své smysly; neb Bůh jest duch. Za druhé má hleděti na to, aby se někde neupoutal. Za třetí, nedá-li se v něčem vésti svým vlastním já. Za čtvrté má ve světle pozorovati přítomnost veškerosti božské bytosti v sobě, a že jest pouze jejím nástrojem.

Čím více se člověk odkloní od sebe a od stvořených věcí, tím více blíží se sjednocení a blaženosti.

Chceš-li býti odevzdaným člověkem, vynasnaž se, abys vždy stejně stál sebe sama opouštěje, ať se ti Bůh jeví sám nebo svými tvory, v štěstí i neštěstí.

Uzavři své smysly přede všemi nynějšími tvary.

Buď prosta všeho, co volí lživý rozum, co zotročuje vůli a paměti rozkoš působí.

Nezdržuj se u toho, co není Bůh.

Jsi-li tam, kde se páchají chyby neb poklesky, nepřidávej k tomu ještě své a neprodlévej tam zbytečně!

Kdo stále v sobě prodlévá, nashromáždí si velké bohatství.

Zbožnění odevzdaného člověka v přirozenosti má býti jakousi nutností v bezvadných skutcích, jež přinášejí s sebou odvrácení od věcí.

Čím více neb méně jest člověk odevzdán, tím více neb méně dá se znepokojiti lákajícími věcmi. Tak se stalo napolo oddanému člověku. Když již byl blízko toho, aby byl příliš citlivý ohledně sebe, bylo mu řečeno: »Máš se tolik o mne starati a tak málo sebe dbáti, abys věda, že to neb ono jest mi milé, nestaral se, jak to tobě slouží.«

Odevzdaný člověk se uchyluje do nejhlubších záhybů svého nitra a odvolá tam své smysly; a čím méně opory nalézá ve svém nitru, tím více ho to bolí, a čím rychleji zaniká, tím rychleji spěje za svým cílem.

Výstřelky smyslů zbavují člověka jeho nitra.

Snaž se nezabývati se příliš věcmi, jež tě rozptylují. Když tě hledají, nedej se nalézti.

Uchyluj se rychle vždy k sobě.

Přirozený život jeví se těkavostí a smyslností; kdo se sám v něm opouští a v tichosti se mu odcizuje, počíná nadpřirozený život.

Někteří lidé začínají bez velkých obtíží, ale nemají vytrvalosti.

Vlož se v úplnou odevzdanost, neboť nemírná žádostivost, je-li přílišná, mohla by se státí tajnou překážkou.

Odevzdaný člověk má tak držeti na uzdě své duševní schopnosti, aby když pohlédne do sebe, vždy ono Vše se v něm jevilo.

Odevzdaný člověk ohledně sebe jest nečinný, jako by o sobě nevěděl, neboť proto, že jest Bůh, vše jest v něm správně uspořádáno.

Snaž se, aby též tvůj vnější člověk byl sjednocen s vnitřním, odstraně vše smyslné.

Odevzdanosti plný návrat jest často Bohu milejší než stálý klid.

Vybav svou duši z vnějších smyslů, jsou-li rozptýleny po mnohotvárnosti zevních věcí.

Vejdi, obrať se však a znovu vstup ve své sjednocení a požívej Boha.

Vytrvej chabře a nedopřej si pokoje, dokud se ti zde nedostane přítomného Nyní věčnosti, pokud ovšem jest možno lidské moudrosti.

L. O HLUBOKÝCH OTÁZKÁCH, JEŽ Kladla VZDĚLANÁ DCERA SVÉMU DUCHOVNÍMU OTCI.

Po rozumovém návodu vnějšího člověka k vnitřnímu zrodily se v mysli dceřině vysoké myšlenky. Ptala se, zda smí též tyto otázky předložit. Odpověděl: »Ach, ano! Vystoupila jsi po všech stupních a proto je tvé duchaplné rozumnosti dovoleno tázati se na vysoké věci. Ptej se nač chceš.« Dcera nato: »Rcete mi, co jest Bůh? Neb kde jest Bůh a jaký jest Bůh? Myslím totiž, jak jest jeden jediný a přece trojí.«

Nato služebník: »Opravdu, to jsou vysoké otázky! K první otázce ti pravím, že všichni mistři, kteří kdy žili, nemohou to vyjádřiti, poněvadž Bůh převyšuje veškeré smysly a rozum. Leč přece dopátrá se snaživý člověk

úsilovným pátráním jakési vědomosti o Bohu, jež jest daleko, daleko od oné, na níž spočívá naše nejvyšší blaženost. Tak ho hledali starověcí filosofové, hlavně pronikavý Aristoteles. Pátral v přírodě, kdo jest jejím pánem. Hledal pilně a našel ho. Dokázal z pořádku v přírodě, že musí býti pán a vládce všeho tvorstva, jež nazýváme Bohem. O tomto Bohu a Pánu víme mnoho; že je totiž samostatná bytost, že jest věčný, bez začátku a bez konce, nesložený a nezměnitelný, nehmotný, podstatný duch, jehož podstata jest jeho životem a konáním, jehož rozum všechny věci poznává v sobě a sebou, jehož bytost nekonečná jest v sobě slast a radost, jež sobě a všem, kteří patříce naň, mají ho požívat, jest nevýslovnou, nadpřirozenou a slastiplnou blažeností.«

Dcera pozdvihla oči a pravila: »Ach, jak se to krásně poslouchá! Srdcem to hýbá, duch se vznáší, výš, sursum, nad sebe. Pročež, milený otče, řekněte mi více o tom.« »Hleď, božská bytost, o níž byla řeč, jest rozumovou podstatou, již smrtelné oko nemůže v sobě spatřiti. Možno jej však viděti v jeho skutcích, jako poznáváme dobrého mistra na jeho dílech, jak praví sv. Pavel: Stvoření jsou zrcadlem, v němž se Bůh obrazí. — Toto poznávání sluje spekulací, badáním.

Nuže, zdržme se zde na chvíli a pátrejme po vznešeném umělci v jeho díle. Rozhlédni se kolem sebe a nad sebe do čtyř končin světových, jak vysoko klene se nebe ve svém rychlém oběhu a jak velebně je Tvůrce okrášlil planetami, z nichž každá, vyjma měsíc, větší jest naší země, a ozářeno nesčíslným množstvím jasných hvězd.

A když v létě jasné slunko nezastřeno mraky, jasné prohlédne, co užitku a jiného dobra zemi přináší. Zazelená se lučina, tráva a lupení tlačí se ven, něžná kvítka

se usmívají, lcsy, nivy a luhy ozývají se líbezným zpěvem slavíka a jiných drobných ptáčků, všechna zvířátka, jež zalezla před krutou zimou, dobývají se na svět, radují se a znovu se druží. A jaká veselost oblije mladé i staré líce! Ó milený Bože, když jsi tak láskyplný ve svých tvorech, jak krásný a milostný jsi asi sám v sobě!

Dále, prosím tě, popatř na čtyři živly: zemi, vodu, vzduch a oheň, a všechny divy, jež z nich jsou; co lidí, zvířat, ptáků, ryb. Vše to volá pospolu: Čest a chvála tvé nekonečné, podivné Nezměrnosti, jež jest v tobě. Pane, kdo to vše zachovává, kdo to živí? Ty tomu všemu jsi radou nápomocen, každému svým způsobem, Ty to vše činíš, Bože! Vpravdě, Bůh jsi ty!

Nuže, milá dcero, nyní jsi našla svého Boha, jež dlouho hledalo tvé srdce. Nyní pohleď vzhůru s planoucím zrakem, zářivým obličejem, jásajícím srdcem. Popatř na něj a obejmí ho nekonečnými rameny své duše a své mysli a pěj mu dík a chválu, vznešenému vládci všeho tvorstva. Hleď, po tomto pátrání povstává v citlivém srdci brzy srdečný jásot. Jest pak jásot radost, již nemůže jazyk slovy vyjádřiti, a jež přece srdce i duši provívá.

Ach, viz, nyní pozoruji, chtěj nechtěj, že uzavřená ústa mé duše otevřela se vůči tobě, a tu musím ti zase, k větší Boží cti, něco ze svých tajemství sdělit, o nichž jsem ještě nikomu ničeho nepravil. Znal jsem bratra kazatele, jemuž Bůh při jeho začátku asi po deset let dvakrát denně poprával tuto unášející milost. Obyčejně ráno a večer. Trvala pak asi jako dvě vigilie.⁵⁰⁾ Ponořil se při tom tak v Boha, ve věčnou Moudrost, že se o tom ani vysloviti nemohl. Chvílemi měl s Bohem nesouvislý rozhovor, pak vzdychal zhloubi, pak zas lkal, jindy pro-

pukal zas v němý smích. Zdálo se mu často, že se vznáší ve vzduchu a jako by mezi časností a věčností plaval v hlubokém moři nekonečných božských divů. Tím vším tak se naplnilo jeho srdce, že si musil kolikráte ruku přiložit na burácející srdce a říci: »Ach, srdce mé, co se to dnes s tebou děje?« Jednoho dne zdálo se mu, jako by se otcovské Srdce duchovním způsobem, bezprostředně sklonilo na jeho srdce, a že se jeho srdce toužebně rozevřelo vstříc otcovskému Srdci. A připadalo mu, že otcovské Srdce, věčná Moudrost, laskavě a bez obrazů mluví k jeho srdci. Zdvihl se a pravil radostně v duchovním jásotu: »Ó milená lásko, hle, očišťuji své srdce a v naprostém očištění ode všeho stvořeného objímám tvé božství. Ó lásko, převyšující veškerou lásku! Největší láska pomíjející lásky se svojí láskou trpí přece rozdílem, dělícím lásku od lásky. Ale ty, nesmírná náplni veškeré lásky, vléváš se do srdce zamilovaného, rozléváš se bytostí duše, ty prosté Vše ve všem, jehož lásky ani jedna část nezůstává mimo, ale sladce s láskou se pojí.«

»Ach, jak velká to milost!« zvolala dcera, »když tak blaženě jest člověk k Bohu ve vytržení pojat! Leč, ráda bych věděla, zda je to již vrchol?« — »Nikoliv, to jest jen lákající předchuť předcházející trvalé splynutí.« Na to ona: »Co to znamená, trvalé neb netrvalé?« — »Trvalým, stálým, nazývám onoho člověka, jenž ustavičným cvikem dosáhl ctnosti, takže jest mu velmi příjemná a mimo to se u něho již ustálila, tak jako trvá záře ve slunci. Toho pak zovu neustáleným, jemuž světlo ctnosti zpovzdalečí, neklidně a nedokonale září — asi jako třpyt měsíce. Počáteční milostiplná slast svádí ducha neupevněného člověka, takže by to měl rád již na vždy, a jak mu tato věc radost působí, tak připravuje mu po-

zbavení této slasti nesmírné hoře a nerad se pak chce oddati jiným věcem.

Tak se stalo kdysi, že šel služebník do kapitolní síně. Jeho srdce trpělo božskou radostí. Přišel vrátný a žádal ho, aby šel k bráně k jakési paní, jež by se ráda zpovídala. Nerad se odvrátil od své vnitřní slasti a přijal dosti tvrdě vrátného, řka, aby zavolal někoho jiného, on že nechce teď zpovídati. Ona osoba měla hříchy obtížené srdce a pravila, že má k němu zvláštní důvěru, aby ji potěšil a že se nechce nikomu jinému zpovídati. Když pak nechtěl přijíti, počala hořece plakati a plna zármutku, uchýlila se kamsi do koutku a tam se rozeštkala, Bůh odňal mu nyní rázem radost a jeho srdce ztvrdlo jako křemen. Když chtěl věděti, co to znamená, bylo mu od Boha řečeno: »Když ty jsi ubohou ženu s obtíženým srdcem bez útěchy od sebe odpudil, i já odňal jsem ti svou božskou útěchu.«

Tu vydral se mu z hloubi vzdech a bil se v srdce. Ihned běžel k bráně a když ji nenašel, velmi se na sebe mrzel. Vrátný vyšel ven a hledal ji, kde mohl, až ji konečně našel v koutku plačící. Když zase přišla k bráně, přijal ji laskavě a potěšil její kající srdce. Potom vrátil se zas do kapitul. V okamžiku přišel též k němu sladký Pán se svou božskou útěchou.«

Dcera poznamenala: »Ó, takový člověk mohl snést nějaké utrpení, když mu byla od Boha taková slast popřána!«

»Ach,« pravil, »to vše muselo býti později velkým utrpením zaslouženo. Leč později zase, když vše přešlo, a když se Bohu zalíbilo, vrátila se mu tato jásavá radost. Dostalo se mu pak té milosti v jakési trvalé podobě, ať byl doma nebo dlel mimo klášter, mezi lidmi nebo o sa-

motě, často i při koupeli a u stolu dostalo se mu oné milosti. Ale to vše dalo se vnitřním způsobem, nic nepropukalo na venek.«

LI. KDE A JAK JEST BŮH.

Dobrá dcera pravila: »Pane, dověděla jsem se nyní, co jest Bůh; leč ráda bych věděla. kde jest Bůh?«

»To ti milerád řeknu.

Mistři tvrdí, že u Boha není kde, že jest vše ve všem. A nyní napni vnitřní sluch své duše a naslouchej! Titíž mistři praví též v logice, že k poznání nějaké věci přicházíme jejím jménem. Jistý učitel praví,⁶⁰) »bytí« jest prvé jméno Boží. K tomuto bytí v jeho čiré jednoduchosti obrať své oči, tak, aby ti odpadlo to neb ono bytí částečné. Vezmi bytí samo o sobě, jež je nesmíšeno s nebytím, neboť nebytí vylučuje bytí. Věc, jež teprve má býti nebo jež byla, není v podstatné přítomnosti. Leč smíšené bytí a nebytí nelze jinak rozeznati než s ohledem na prosté, vše obsahující bytí. A není též částečným bytím, ježto veškeré částečné bytí jest spojeno s možností a schopností něco jiného přijmouti. Proto musí býti bezejmenná božská bytost v sobě naprostým, všeobsahujícím bytím, jež svou přítomností obsahuje veškeré částečné bytosti.

Je to podivná zaslepenost lidského rozumu, že nemůže zkoumati to, bez čeho nic nemůže poznati. Podobně jako oko pojímá různé barvy a nepozoruje světla, jímž vše vidí, neuznamená ho. Tak děje se i s naší myslí, vidí tu neb onu bytost, ale nedbá oné Bytosti, jež nad tím vším jest jako čiré nesložené Bytí, jehož pomocí vše ostatní vnímá, toho nepozoruje.

Proto praví kterýsi filosof, že oko našeho poznání chová se k bytí — této nejvzácnější věci — jako oko netopýří k slunečnímu světlu. Částečné bytosti rozptylují a zatemňují mysl, že nemůže spatřiti božích temnot, jež samy v sobě jsou nejsvětlejším jasnem.

Nuže, otevři svůj vnitřní zrak a popatř, můžeš-li, na Bytí, vzaté ve své naprosté a nesložené čirosti, a brzy seznáš, že od nikoho nepochází a nemá ani »dříve« ani »později« a že vně i uvnitř jest nezměnitelné, poněvadž jest nesloženou, jednoduchou bytostí. Seznáš, že je to nejskutečnější, nejpřítomnější, nejdokonalejší, v němž není slabosti ani změny, poněvadž jest jedním jediným v nesložené prostotě. Tato pravda je tak známa osvěcenému rozumu, že na nic jiného nemůže mysliti, neb jedno dokazuje a přináší s sebou druhé. A protože jest prostým, nesloženým bytím, musí nutně býti též prvním, nesmí od nikoho pocházeti, musí býti věčné, a poněvadž jest prvé, věčné a nesložené, musí býti též nejpřítomnější. Má nejvyšší nesloženost a dokonalost, k níž nic nemůže býti přidáno a od níž ničeho nelze odebrati.

Rozumíš-li tomu, co jsem ti řekl o čirém božství, dostalo se ti jakéhosi úvodu do nepochopitelného světla skryté boží pravdy. Toto prosté, čiré bytí jest první a nejvyšší příčinou všech podmíněných bytostí a pro svoje ustavičné trvání obepíná veškerá stvoření jako začátek a konec všech věcí. Proto praví kterýsi mistr:⁶¹⁾ »Bůh jest jako kruh, jehož střed jest všude a obvod nikde.«

»Díky Bohu!« dala dcera v odpověď. »Nyní jsem, pokud možno, poučena o tom, co a kde jest Bůh. Leč ještě bych ráda věděla, jak může býti přece ve třech osobách, když je tak jednoduchý a nesložený.«

Služebník pravil: »Čím je bytost v sobě jednodušší,

tím četnější jsou její schopnosti a síly. To, co ničeho nemá, ničeho nedá, co mnoho má, může mnoho dáti. Byla již řeč o prýštícím a kypícím dobru, jímž jest Bůh sám v sobě, jehož nekonečná a nadpřirozená dobrota ho takřka nutká, aby jí nepožíval pouze samotén; chce ji dobrovolně též s námi sdíleti. Proto jest nutno, aby to nejvyšší dobro v nejvyšší míře bylo schopno sdílení, což však jest nemožno, není-li sdílení skutečné, vnitřní, podstatné, osobní, přirozené, svobodně nutné, nekonečné a dokonalé. Každé jiné časné difuze ve tvorech napodobují věčnou difuzi nekonečné božské dobroty. A mistři praví, že jest jakési kruhové setkání začátku a konce ve východu tvorů do svého původu, neboť jako povstání osob z Boha jest obrazem původu tvorstva, tak je i obrazem opětného návratu tvorstva v Boha.

A nyní všimni si rozdílu mezi difuzí Boha a tvorstva. Poněvadž jest tvor bytost pouze omezená, jest i její dávání a difuze částečná a omezená. Lidský otec dává svému synu při zrození část své bytosti, ale nikdy ne tolik, co jest sám, poněvadž jest jen dobro omezené. A poněvadž jest zřejmo, že božská difuze tím mocnější a vznešenější jest dle velikosti své dobroty, již nekonečně vše dobré převyšuje, nutně z toho plyne, že i difuze musí býti stejná s bytostí. Odtud jest jednota bytosti a různost osob. A na znamení tohoto rozdílu praví vysoko vzletající orel sv. Jan: »Na počátku bylo slovo u Boha.«

O vyjití však Ducha sv. dlužno věděti, že podstatou božího rozumu jest poznání, jež musí též míti sklon k svému cíli dle formy v rozumu pojaté. Tento sklon jest vůle, jejíž touha nese se vždy za nejlepším. Věz též, že obraz milovaného v milujícím není totožný se skutečnou podobou jako pojem rozumový ve světle poznání.

Poněvadž ono Slovo vychází z Otce k jeho podobenství, ovšem s rozdílem osoby — sluje toto vyjití z Otce — zrození. Poněvadž však vylití vůle a lásky neděje se tak, nemůže třetí osoba, jež vychází z pramene lásky Otce i od obrazu, vyjádřeného z hlubin svého nitra, nemůže slouti synem ani zplozeným. A poněvadž láska jest rozumově neb duchovně ve vůli, jako náklonnost nebo svazek uvnitř milujícího s tím, co miluje, proto přísluší třetí osobě původ srovnávající se způsobem milování, hodí se, aby slula Duchem. V něm bývá člověk tajemným způsobem přeměněn od Božího světla, což nikdo nemůže pozorovati než ten, komu se toho dostalo.«

A dcera zvolala: »Ach, jak vznešené jest toto křesťanské učení! Leč, jsou rozumující lidé, kteří popírají vše, co zde bylo o Bohu řečeno, a míní, že tomu, kdo chce až k vrcholu dojít, tomu že jest Bůh škodlivou překážkou, že musí býti zbaven Boha i ducha, musí zavrhnouti veškeré zjevení a obrátiti se pouze k osvěcující pravdě, již jest on sám.« — »Toto učení jest podle všeobecného rozhodnutí nesprávné,« dal jí služebník v odpověď. »Proto nedrž se jí a slyš, co o tom praví křesťanská pravda. Jak se obyčejně mluví, považujeme Boha za Pána a Stvořitele všech světů, jenž nenechá žádnou zlobu bez trestu ani dobrý skutek bez odměny. Tomu, kdo hřeší, jest Bůh Bohem strašným, jak praví Job: Bál jsem se vždy Boha jak lodníci velkých vln. A i ten, kdo slouží Bohu za velkou odměnu, má velkého Boha, jenž mu onu velkou odměnu může poskytnouti. Ale zkušený a rozumný člověk, jenž mnohonásobným sebezapíráním se vzdaluje hříšných věcí, jež Bůh nenávidí, a jemu vždy s vroucí láskou slouží, nechová Boha ve svém srdci tak, jak bylo řečeno, vpravdě jest vzdálen tohoto Boha, ale chová

ho ve svém srdci jako upřímnou, milováníhodnou lásku, neboť odložil již otrockou bázeň, jak praví sv. Pavel. Tak zůstává bohuľibě žijícímu člověku Bůh vždycky Bohem a Pánem, leč přece jest dalek onoho hrubého po-jímání, poněvadž dosáhl již vyššího.⁹²⁾

Slyš pak návod, jak možno odloučiti se i od svého ducha. Když začíná člověk při svém začátku pozorovati, že se skládá z duše a těla, že jest tělo smrtelné, duše však věčný duch, zanechá svého těla a jeho smyslnosti a všechnu svou pozornost obrátí k duchu. Podrobuje duchu své tělo a veškerá jeho vnitřní snaha a rozjímání nesou se k onomu svrchovanému Duchu, jak by ho našel, uchopil a jak by svého ducha s ním spojil. Když až sem takový člověk dospěl a dlouho se v tom cvičil, a nad-smyslný Duch mu vždy jasně v cestu září a on nemůže ho pochopiti, počíná nahlížeti stvořený duch svou nemohoucnost a odpoutaje se od sebe, podává se věčné božské síle, odvrací se od sebe, nedbaje svého bytí, k nesmírnosti Nejvyšší Bytosti a v tomto ponoření přichází duch, nevím jak, do zapomenutí a ztrácí sebe podle slov sv. Pavla: »Žiji, ale ne více já!« a Kristových: »Blahoslavení chudí duchem . . .« Duch zůstává ve své podstatě, a přece jest oduchovněn, co se týče podržení vlastnictví naší jsoucnosti.

Sdělím ti též rozdíl mezi pravdou a pochybnými zjevenými ohledně našeho poznání. Bezprostřední patření na Božství jest rozhodně čistou pravdou, a každé vidění, čím jest rozumovější a nehmotnější a bližší tomuto prostému nazírání, tím jest vznešenější. Prorokové mívali hmotné vise, plné obrazů, jako Jeremiáš a jiní. Takových obrazů plných vidění dostává se často tajným božím přátelům, buď ve spánku, buď v tichém odpočinku, když

opustí je smysly. A kterýsi učitel praví, že nebeská zjevení častěji dějí se ve spánku než v bdění, poněvadž ve spánku jest člověk více pozbaven vnější mnohotvárné činnosti, než když bdí.

Kdy však se může a má považovati vise ve spánku za pravou — jako se událo ve Starém Zákoně Faraonovi o sedmi tučných kravách, jež byly jinými sedmi hubenými pohlceny — a mnoho jiných — jak možno zde najíti rozličné pravdy, poněvadž ony obyčejně klamou, leč přece někdy zas rozhodně pravdu mluví? Sv. Augustin píše o své matce toto: Vyprávěla mu, že když se jí ve spánku neb v polospánku od Boha něčeho dostalo, ihned uvnitř zvláštní milostí rozeznala, byl-li to jen obyčejný sen, na nějž netřeba se ohlížeti, či zda to bylo obrazné vidění. Lidé, jimž Bůh uděluje tento dar, lehko vyznají se v tom. Leč, nemůže toho jinému slovy dále sděliti, poněvadž to pozoruje pouze ten, jemuž se toho dostalo.«

LII. O NEJVYŠŠÍM VZLETU ZKUŠENÉ A ROZUMNÉ POVAHY.

Moudrá dcera pravila: »Nic bych se tak ráda z Písma nedověděla, jako onu vysokou pravdu, kde a jak má se zastaviti vyškolený rozum člověka v nejhlubší prohlubni u nejvyššího cíle tak, aby prožitý pocit srovnával se s tím, co praví Písmo: Takový člověk chápe prostě a hravě významné slovo, pronesené Synem Božím v evangeliu: »Kde jsem já, tam ať jest též můj služebník.« Kdo se nezalekl toho »kde«, jež objal Pán ve své lidskosti, umíraje na kříži, koho neodstrašilo tvrdé »kde« v následo-

vání Mistra, tomu jest možno, aby jeho čirého synovského božství radostně duchem požíval nyní i vždycky, více neb méně, jak dalece to ovšem možno! Kde jest pak ono »kde« čirého Synova Božství?»

»V obrazůplném světle božské jednoty. Jest beze jména a nedá se jménem označiti. Podle vnitřní povahy jest to podstatný klid, podle vždy uvnitř zůstávajícího vnějšku přirozenost Nejsvětější Trojice, co do vlastností jest světlem své bytnosti. Podle své nestvořené příčinnosti, (essentia) existenci všem udělující jsoucnost. A v temnou beztvárnost přichází veškerá mnohotvárnost, duch ztrácí sebe sama, zachází, co se týče jeho svěčinnosti. A to jest vrchol a ono nekonečné »Kde«, v něm ústí duchovnost všech duchů, v něm navždy býti ponořen, toť věčná blaženost. A abys to ještě lépe pochopila, věz, že ve světle božské Jednoty jest dovnitř ústící prýštění božského vycházení z všemohoucího, věčného božství. Jednota působí v Trojici a Trojice má svou moc v Jednotě, jak praví sv. Augustin v knize o Nejsv. Trojici: Trojice uzavřela v sobě Jednotu co svoji podstatu, proto jest každá osoba Bohem, a poněvadž jest nesložená její přirozenost, jest božstvím. Jednota září v Trojici různým způsobem, leč Trojice podle svého vnitřního odrazu jest prostá a jednotejná v jednotě, jako jej v sobě jednoduše a nesloženě přijala. Otec jest původcem Syna, proto jest Syn výronem, co do osoby od věčnosti vytrysklý z Otce a vždy uvnitř trvající co do podstaty. Otec a Syn vydávají svého Ducha. A jednota, jež jest podstatou prvního výronu, jest toutéž podstatou všech tří osob. Jak však to přijde, že Trojice jedno jest a jak Trojice v jednotě přirozenosti jedno jest a přece z této jednoty Trojice jest, to nemožno slovy vyjádřiti pro hloubku této nesloženosti.

Sem tedy až k tomuto nadsmyslnému »kde« vznáší se duch, brzy pro nesmírnou výši vzlétá, brzy pro nesmírnou hloubku pluje; to působí nepochopitelný zázrak božství. A přece zůstává zde duch duchem, požívaje stejně věčných, stejně mocných, uvnitř zůstávajících a vylévajících se osob, jsa nesmírně povznešen nad chmury a mlhy nižších věcí, zachytiv se pevně v božím divu. Neboť, jaký větší může býti div nad čirou jednotu, v níž nesloženě pohřížena jest trojice osob a v níž jest odstraněna veškerá mnohotvárnost bytosti? Tomu dlužno tak rozuměti, že vyjití vyřinuvších osob vždy se vrací do jednoty téže podstaty. A všechno tvorstvo podle svého vnitřního vyjití věčně jest v onom Jediném, dle v Bohu žijící a v Bohu jsoucí existence, jak praví Evangelium: »Na počátku . . .«

Tato naprostá jednota jest neproniknutelná tichost a odpočívající klid, jemuž nikdo neporozumí, leč ten, komu tato Jednota svou bytostí v světle se zaskvěje. Z tohoto odpočívajícího klidu vyzařuje pravá svoboda bez stínu zloby, ježto vychází ke znovuzrození po zániku, tu vyzařuje skrytá pravda bez klamu a rodí se v odhalení zakryté čirosti. Neboť tu bývá duch zbaven temného světla, jež ho následuje po odhalení věcí, jako každého člověka. Zde jest zbaven tohoto světla, neboť cítí, že jest docela něčím jiným, než jak se znal pomocí bývalého světla, tak jako pravil apoštol Pavel: »Žiji, ale ne více já.« Jest zbaven halícího závoje a přeměněn v beztvárnosti božské bytosti. Ta osvětluje si všechny věci v čirém klidu; a zde není též místo pro trvalý rozdíl osob, o sobě vzatých, v čiré, beztvárné podobě. Neb jak praví Písmo, Osoba Otcova sama o sobě nedává blaženosti, ani samotná osoba Synova, ani pouze Duch sv.,

ale všechny tři osoby spojené v Jednotě podstaty — skýtají blaženost. A to jest přirozeným způsobem podstatou osob, cestou pak milosti dává podstatu též všem tvorům. To zahrnuje též v sobě bez složení a podstatně obrazy všech věcí. A poněvadž jest toto zářivé světlo podstatou, jsou v něm věci podle své vlastní podstaty a ne jako napodobující případnosti a poněvadž vše si ozařuje, má též vlastnosti světla. Tak září veškeré věci v podstatě a v ní jsoucím klidu podle nesložitosti této podstaty.

Totéž pomyslné »kde«, o němž byla řeč, v němž osvědčený služebník může spolu přebývati s věčným Synem, možno též považovati za podstatnou a bezejmennou neskutečnost. Tak bývá přiveden duch v nic Jednoty.⁶³⁾ A jednota proto zove se Nic, protože duch nemůže naléztí žádnou hmotnou podobu k jejímu označení. Leč přece dobře cítí, že jest objímán někým jiným než sebou. Proto jest to, co ho pojímá, vlastně něčím, než ničím, leč pro ducha jest přece ničím, pro způsob, jakým se mu jeví.

A když se usídlí duch v této ozářené leskuplné temnosti, zapomena na sebe, ztrácí veškeré schopnosti a vlastnosti, jak praví sv. Bernard. To se děje více méně, podle toho, zda jest duch ještě v těle, či zda již z těla, ze sebe, přešel v Boha. Ztráta vlastního já jest božské podoby, jíž se mu dostalo, jako všeho ostatního, podle slov Písma. V tomto zániku mizí duch, ale přece ne úplně; nabývá sice nějaké božské vlastnosti, leč přece nestává se svou přirozeností Bohem. To, čeho se mu dostává, to pramení z milosti, neboť jest věcí z ničeho stvořenou, i když jest věčnou. Dále budiž tolik podotknuto, že nejistý údiv duše mizí v zániku a ponoření v ztrátě

sebe samé, v níž jest stále sebe zbavena přecházejíc v jeho Já, když znenáhla na sebe zapomenula. Neb podle našeho způsobu mluvení bývá duch mocí božské, světlé bytosti, nad své přirozené schopnosti vtažen v toto nic, jež jest úplně prosto všech tvorů, leč přece má v sobě vlastně tvar, podle své podstaty. Tento beztvárný tvar jest podstatou osob, jež ji v sobě s naprostou jednoduchostí v sobě obsahují s důkladnou znalostí jakožto svoji přirozenost. Toto poznání, jak řečeno, osvobozuje ducha. To děje se v onom Nic jednoty, podle tohoto nic nevyčerpávajícím poznání, jež postrádá svého pojmu, neb tu ztrácí sám sebe a na vše zapomíná. Dostalo se mu toho proto, že se odvrátil od sebe sama a od všech stvořených věcí v širé a nestvořené Nic.

V těchto nedostupných výšinách nadbožského »kde« jest vábivá propast pro všechny čisté duchy. Zde přichází do oné skryté Nepojmenovanosti a podivuhodného odcizení. A to jest ona bezedná, hluboká propast pro všechny tvory, jež jen sobě samé jest průhledná a skrytá všem, kdož jí nejsou, vyjma ty, jimž se chce sdělit. Tito musí ho odevzdaností hledati a jaksi jím samým poznávati podle slov Písma: »Tehdy poznám, jakož i já poznán jsem.«⁶⁴) Toto poznání nemá duch od svého já, neboť jednota v Trojici táhne ho k sobě, to jest, ke svému pravému, nadpřirozenému příbytku, kde bydlí nad sebe povýšen, v tom, co ho přitáhlo. Zde v zázracích Božství ustavičně pak duch zmírá. Zmírání ducha pak v tom spočívá, že ve svém zániku nepozoruje již rozdíl, ve své vlastní podstatě, ale při návratu rozlišuje podle Trojice osob a v každé věci učiní si rozlišení, jak jasně služebník vyložil v knize o Pravdě.

A ještě toto si pamatuj: V řečeném přechodu vyzařuje

z Jednoty čiré světlo a toto beztvárné světlo bývá vrháno od tří osob do čirosti ducha. Při nazírání vzdaluje se duch sebe sama a všeho svého já, vzdaluje se i své činnosti a sil — jest v klid uveden a odduchovněn.⁶⁵) A to spočívá v přechodu, v němž přešel ze sebe v cizí bytnost, kdež utonul, podle tišiny zářeplné jasné Temnoty, v prosté, nesložené Jednotě. V tomto »kde« všech způsobů a tvarů zbaveném jest nejvyšší blaženost.«

Dcera zvolala: »Ó, div! Jak možno se tam dostat?« -- »Na to nechť odpoví moudrý Diviš. Tento praví takto k svému žákovi: Toužíš-li vejíti ve skrytou Tajemnost, mužně vystup vzhůru, nech jíti kolem všechny smysly vnitřní i vnější, i vlastní činnost svého rozumu a vše, co jest viditelné i neviditelné, vše, co jest podstatou i co není, k vůli čiré Jednotě. Do ní vnikni, bez vědění, v mlčení, které jest nad všechno bytí a nad vědomosti všech mistrů a jen pouhým vytržením věd čistou a čistou mysl v odraz božské Temnoty.

Zde nesmíš na ničem ulpěti, nýbrž ve všem býti odevzdán, neboť v nadpodstatné Trojici nadbožského Božství, na zářivém, nejvyšším vrcholu nasloucháme s tise šeptajícím mlčením tomuto divu, a dostává se nám nového, rozlišného a nezměnitelného zázraku v přejasně Temnotě, jež jest nepřekonatelnou jasnou září, v níž se vše odráží a jež neviditelný rozum naplňuje neznámým, neviditelným plápolajícím světlem.«

LIII. PROSTÉ ZAKONČENÍ TÉTO KNIHY.

Dcera pravila: »Ach, pane, vyprávíte mi tak znalecky z vlastních pokladů i z Písma svatého o skrytosti čirého

Božství, o vytrysknutí a vplynutí ducha — naznačte mi, prosím, též nějakým obrazem, podobenstvím, ony záhady, abych tomu lépe porozuměla. Ráda bych též, abyste mi všechny ty vysoké myšlenky, jichž jste se jen tak z povzdálce dotknul, stručně a obrazně mně shrnul, aby se tím lépe vryly do mé špatné mysli.«

»Ach,« odvětil, »jak možno vyjádřiti nevyjadřitelné a dokázati, co přesahuje veškeré lidské smysly a lidský rozum? A ať užijeme jakéhokoliv přirovnání, přece jest to spíše tisíckrát nepodobnější, než by to jen poněkud vystihovalo. Ale přece, abychom představami představy odstranili, chci ti nyní pověděti přirovnání, ovšem pokud je to možné u věci, jež nemá tvaru, jak tomu všemu jest opravdu rozuměti a celou dlouhou řeč zakončiti stručnými slovy.

Nuže slyš: Moudrý kterýsi mistr dí, že Bůh, vzat podle svého božství, podobá se nesmírně velkému kruhu, jehož střed jest všude a obvod nikde. A nyní uvaž toto: Hodíme-li těžký kámen do ustálené vody, utvoří se kruh ve vodě, vlnou sdělí se tento kruh dál a dále. Podle síly úderu kamene jsou též kruhy širší a dále sahají. Může býti i tak silný náraz, že se všechna voda pohne. Představ si teď první kruh, to jest mocná síla božské přirozenosti v Otci, jež nemá konce, tento kruh tvoří kruh jiný a to jest Syn, oba pak působí třetí, to jest jejich Duch, stejně věčný, stejně všemohoucí. Tři kruhy znamenají Otce, Syna a Ducha sv. V této hluboké propasti má Otec mluvící a plodící přirozenost, podle osobnosti vychází z něho Slovo, co do podstaty uvnitř zůstávající, jež na sebe vzala lidskou přirozenost. Kdo si to chce představit, ať si myslí obraz člověka, z jehož útroby vychází stejná postava, jež má vždy silný sklon k návratu. Toto duchovní, nadpod-

statné zrození jest dokonalou příčinou, jež všechny věci i duchy podle jejich přirozené podstaty tvoří. Nejvyšší nadpodstatný duch zušlechtil člověka tím, že ho ozáčil svým věčným božstvím, to jest obraz boží v rozumu, jenž rovněž jest věčný. Pročež vychází z tohoto velkého kruhu, jenž zde znamená božství, *obrazně* ostatní menší kroužky, jež též mohou označovati vznešenost jejich rozumové vznešenosti.

Někteří lidé odvracejí se bohužel od této rozumové vznešenosti, zatemňují jasný obraz a vracejí se k tělesným choutkám tohoto světa, a když si myslí, že jsou veselí, přichází chladná smrt a činí tomu konec. Leč rozumný člověk obrací se pro jasnou jiskérku ve své duši k tomu, co jest věčné, z čeho vytryskl. Nedbá tvorů a jen sám pevně drží se věčné pravdy.

Viz též v obrazech, jakým správným způsobem děje se tento návrat ducha.

První obraz jest pouhé odvrácení se od pozemských rozkoší a hříchů, to znamená, mocně obrátiti se k Bohu ve vroucích modlitbách, odloučení a rozumným cvičením ve ctnostech, bychom podrobili duchu své tělo.

Druhý obraz: Dobrovolně a trpělivě snášeti utrpení, nesčíslné množství různých protivenství, jichž se mu buď od Boha neb od lidí dostane.

Třetí obraz: Představiti si utrpení Ukřižovaného Krista a jeho sladkou nauku, laskavé chování a čistý život, bychom ho mohli následovati a jím tak hlouběji dovnitř vnikli. Dále zbavením se vnější činnosti uvésti se ve klid myslí se silnou odevzdaností, tak jako by člověk sobě samému odumřel, takže se ani sám nevede, ani nemá za cíl, ale usiluje pouze o čest a chválu Krista a jeho nebeského Otce a ke všem lidem, přátelům i nepřátelům,

pokorně a vlídně se chová. Potom přichází takto vycvičený člověk v odumření vnějších smyslů, jimiž se před svým průbojem velmi zabýval. Duchu mizí jeho nejvyšší síly, co se týče jejich vysoké přirozenosti v nadpřirozené pojímání. Zde proniká duch hlouběji — ztrativ lpící na něm stvoření — v kruh, znamenající věčné božství, a přichází k duchaplné dokonalosti.

Nejvyšší bohatství ducha ve své vlastní podobě v tom záleží, že se božskou silou pozdvihne přes poklesky, jež ho tíží, k jeho jasuplné moudrosti, v níž požívá hojného zdroje nebeské útěchy. Může tajemně patřiti na věci a rozumně je pořádati podle jejich pomyslného rozdílu a opravdu Synem osvobozen, dlí v něm. Ale jest přece jakoby mimo, neboť pojímá věci podle jejich přirozenosti. To možno nazvati let ducha, neboť jest již povznesen nad prostor i čas a láskyplným vroucím nazíráním přešel v Boha.

A kdo se zde může ještě více opustiti a jemuž Bůh ještě více chce pomoci silným odtrhnutím, jako učinil sv. Pavlu, — a ještě více může se zde státi, podle slov sv. Bernarda, u toho bývá stvořený duch uchvácen duchem nadpodstatným tam, kam by se vlastní silou nikdy nedostal. Toto vplynutí zbavuje ho představ a způsob a vši mnohotvárností, upadne do pojmů schopného zapomenutí sebe i všech věcí a dovnitř vplývající čirostí zaletí s třemi osobami v propast, v níž požívá své blaženosti v nejvyšší pravdě. A více není pak již kruhu ani činnosti, neb začátek a konec, jak bylo na obrazech ukázáno, jedno se staly a i duch odduchovněn, se s ním sjednotil. Výše pak již je napsáno, jaké vlastnosti má trvalý neb i přechodný zánik, jehož se člověku dostává, neb jak člověk více neb méně jsa v čase nad čas je po-

vznesen, sebe samého zbaven a přeměněn v beztvárné Jedno jediné.

Milá dcero, dobře si pamatuj, že všechny tyto načrtnuté obrazy a vyložená slova těchto obrazů tak jsou vzdáleny a různé od nevyjádřitelné pravdy, jako mouřenín a slunce; to vše působí nesloženost této pravdy.«

Dcera popatřila nábožně vzhůru a zvolala: »Budiž pochválena věčná Pravda za to, že jsem vašimi moudrými a živými slovy tak pěkně byla poučena od začátku počínajícího člověka a obyčejných prostředků, snah, utrpení a cvičení člověka pokračujícího a se správným rozlišením též tajemným způsobem o nejvyšší a čiré pravdě. Budiž za to věčná Bohu chvála!«

Když byla tato svatá dcera od svého duchovního otce o celé křesťanské pravdě se správným rozlišováním po dobrých cestách, jež končí ve vysoké blaženosti, a když to vše pochopila, pokud to ovšem nyní možno, napsal jí mezi jiným v posledním dopise: »Nuže, milá dcero, zanech tvorů a zanech dalšího ptaní. Naslouchej sama, jak v tobě Bůh mluví. Raduj se z toho, že se ti dostalo, čeho bylo jiným odřeknuto — i když tě to tolikráte mnoho stálo — to vše zmizí s časem. Není ti nyní nic jiného třeba činiti, než tiše požívatí božského míru a radostně očekávatí hodiny svého časného přechodu v dokonalou, věčnou blaženost.«

Stalo se brzy na to, že zemřela svatá dcera. Svatý byl její konec jako celý její život. Po své smrti zjevila se svému duchovnímu otci v očištném vidění. Skvěla se v sněhobílém rouše ozdobena jsouc zářivým jasem plna nebeské slasti. Přistoupila k němu a ukázala mu, jak překrásně se ponořila v čiré Božství. S radostí a rozkoší tomu naslouchal a do jeho duše skanulo mnoho nebeské

útěchy. Když se probral, povzdechl z hluboka a pravil: »Ó Bože, jak šťastný jest člověk, jenž pouze po tobě dychtil. Jest mu lehké trpěti, když ho tak bohatě chceš odměniti za jeho strasti!«

Pomoz nám Bůh, abychom se shledali s touto svatou dcerou a jejími milými přáteli, a abychom na věky mohli patřiti na Božskou tvář.

Amen.

POZNÁMKY

- ¹⁾ Levhart. Ukázka středověkého přírodopisu.
²⁾ Z V. responsoria jitr. hod. na svátek Nar. P. Marie v dominikánském breviři.
³⁾ Bohoslužebná úklona. Položení na zemi na pravý bok.
⁴⁾ Oděj se leskem, zazáří, Jerusaleme! — IV. resp. jitr. hod. v den Zjevení Páně.

⁵⁾ Nejstarší německá makaronská píseň.

Ve sladkém jásotu	In dulci jubilo
pějte a těšte se,	singhet ende weset vro!
hle, blaho veškeré,	al onse hertenwonne
v jeslích zde spočívá.	leit in preseplo,
Září jak slunce	dat lichtet als die sonne
s Matčina klína.	in matris gremio.
Nuž tedy, právem,	Ergo merito,
nuž tedy, právem,	ergo merito,
ať srdce veškerá	des sullen alle herten
chvějí se slastí!	sweven in gaudio.

- ⁶⁾ Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Ž. 21.
⁷⁾ Sloka hymnu Vexilla regis prodeunt, jenž se recituje v nešporách v postě.
⁸⁾ Sto rozjímání přidal bl. Jindřich do své knížky o Věčné Moudrosti.
⁹⁾ Ruk. Štrasburský a v Einsiedeln mají: swöster - sestry.
¹⁰⁾ Pronáší se v řádě dom. k hebdomadáři v kůru a u stolu před jídlem.
¹¹⁾ První akademický stupeň řádového studia.
¹²⁾ O velkých mrazech bylo zvykem podávati knězi sloužícímu mši sv. v kotlíku žhavé uhlí, aby si zahřál zkfěhlé ruce.
¹³⁾ Občerstvení »collatio« bylo v dom. řádě od 14. září až do velikonoc a záleželo v číši vína (píva) místo večere.
¹⁴⁾ Kompletář - hodinky, jež uzavírají denní modlitbu breviře.
¹⁵⁾ Správně: Speculum historiale od Vincence z Beauvais. První pokus Encyklopedie.
¹⁶⁾ Gottesfreunden - »Boží přátelé« byli zbožní jednotlivci, kteří se snažili po lepším svatém životě. Tvořili sdružení, v němž měli hlavně dominikáni vedení. Později se tato sdružení zvrhla a byla zrušena.
¹⁷⁾ Job 7, 1.

¹¹⁾ Žalm 77, 30. Mojž. II, IV, 33.

¹²⁾ Pravděpodobně ke gen. kapitole v Brügge r. 1336 konané.

¹³⁾ Ep. sv. Pavla k Řím. VIII, 28.

¹⁴⁾ Od r. 1348—1350 zůstal v Evropě mor. Byl připisován otrávení studní od židů. Proto byli krutě pronásledováni a upalováni. Klement V. zapověděl pod trestem vyobcování z Církve další násilnosti proti židům.

¹⁵⁾ Knížka o Věčné Moudrosti.

¹⁶⁾ Pravděpodobněji se jedná o »Boží přátele«.

¹⁷⁾ 2. Kor. 11, 26. Gal. 2, 4.

¹⁸⁾ Luk. 10, 3.

¹⁹⁾ Světnice pro nemocné; zde bylo dovoleno jísti maso. Sem dovoloval převor jednomu neb několika bratřím, aby se podle potřeby posilnili masem.

²⁰⁾ Žalm 21.

²¹⁾ Žalm 30, 6. Luk. 23, 46.

²²⁾ Středověká báje o pelikánu, jež se stále a stále opakuje pro krásnou symboliku. I sv. Tomáš Aq. užil jí ve svém hymnu: Adoro te devote... dojemným veršem: Pie pelicane, Jesu Domine, me immundum munda tuo sanguine.

²³⁾ Největší něm. dominik. mystik mistr Eckhart, žák Alberta Velikého, byl provinciálem Saské provincie a profesorem pařížské university. Působil na různých místech Německa, hlavně v Kolíně a ve Štrasburku. Pro nás Čechy jest zajímavý tím, že byl vyslán jako gener. visitátor české domin. provincie. Provedl asi šťastně svou úlohu, poněvadž pak přestaly nadobro stížnosti a pomlouvání české provincie. Kroniky nemohou dosti vynachváliti jeho horlivost, zbožnost a lásku k duším.

Suso seznal se s mistrem Eckhartem v Kolíně, kamž byl poslán na vyšší studia. Kolínské řádové »studium generale« rovnalo se skoro gen. studiu pařížskému. I sv. Tomáš Aq. a sv. Albert Vel. zde učili. Suso pochopil hlubokého mistra tak dobře, že se i vyhnul jeho skaliskům. Pro sebe tyto překážky odstranil a jiným radil, aby zanechali hlubokých myšlenek Eckhartových, nejsou-li dosti pevní v základech. Leč na druhé straně i v nejtěžších bojích stál pevně při svém milém učiteli a dobrodinci. Ve svých mystických a filosofických badáních zabloudil Eckhart mimo církevní pole na svůdné stezky pantheismu. Leč všechno jeho úsilí bylo prodchnuto láskou k Bohu a k bližnímu. Vědomě neučil bludu. Z jeho učení bylo sice 28 vět, z toho 17 jako kacířských zavrženo, 11 bylo uznáno za podezřelé z kacířství. Arcibiskup kolínský ho odsoudil, Eckhart byl však od papeže legáta osvobozen. Nato znovu odsouzen. Nyní odvolal se Eckhart k papeži, odvolal však veřejně v dom. kostele v Kolíně vše, co by kdy byl pronesl proti církevnímu učení a již

napřed podrobil se rozsudku, jenž bude v Římě vyneseno. Dříve však, nežli byl rozsudek pronesen, podlehl drahý mistr duševním útrapám, jež provázely dlouho se vlekoucí, ponížující proces. Jest však nemístno poškľebovati se »takové mystice«, jak často lze čísti. Podobné omyly nejsou ve spekulaci vyloučeny. A mistr Eckhart pracoval spekulací.

¹¹⁾ Míni tím sebe.

¹²⁾ Suso dlel v Kostnici, Stigel v Töss.

¹³⁾ Voskových tabulek užívalo se ve starověku všeobecně. Byly dvojskládací — dypticha. Byla to dřevěná deska s vyvýšeným okrajem. Deska byla až po okraj vyplněna voskem, do něhož se rydlem psalo. Aby se obsah nesmazal, byla tabule převázána stuhou a přiložena ještě tabule jiná. Tento způsob psaní byl velmi praktický. Neopotřeboval se materiál; stačilo pouze uhladiti desku. Tento způsob udržel se ještě dlouho do středověku.

¹⁴⁾ Mat. XV, 23. Příběh s ženou kananejskou.

¹⁵⁾ Nebylo to pravé rozhršení. Bylo to jen přání, aby ji Bůh odpustil vše, právě tak jako zpověď Alžbětina byla jen jakousi informací pro nového vůdce stavu její duše.

¹⁶⁾ Stařec, starý t. j. neznámý Otec.

¹⁷⁾ Poustevníci jídali jednou denně, někteří až večer.

¹⁸⁾ Jak vidno, z těchto řádků mluví jiný Suso než z příšerných kapitol dřívějších, kde mluví o bičování, jehlách, kříži atd... Světec nahlédl bohudíky, že se jeho vývoj musí obrátiti jiným směrem a v tomto směru vedl pak již své duchovní dítky.

¹⁹⁾ Stigel opisovala mu knihy, některé též z velké části z jeho materiálu složila.

²⁰⁾ Tato sekvence není více v církevním užívání.

²¹⁾ Byl to první verš písně na antifonu: *Alma Redemptoris Mater. »O vernalis rosula, in roscida primula, stricta algere noctis cum fervore solis dilatata accepisti iubar verum quod factum extat rerum.«*

²²⁾ Byl to t. zv. dvojklášter. Tyto dvojkláštery měl řád z Fomtevrault (Tous Ebraldi, zal. 1100). Řád Gilbertinů (zal. asi 1140). Rovněž měl dvojklášter řád nejsv. Vykupitele a přesv. Panny, zal. od sv. Brigitty (asi 1360). V prvním a třetím vedly vrchní správu i nad mužskými členy abatyše podle slov Krista na kříži, jenž pravil k Janovi: Hle, Matka tvá... Řády ty neměly většinou dlouhého trvání a velkého významu.

²³⁾ Introit z této Mše sv.: »Mnoho protivenství mají spravedliví a ze všech je Pán vysvobodí...«

²⁴⁾ Vstupní modlitba při Mši sv. o panně, hlavně o většině mariánských svátků: »Radujme se všichni v Pánu, slavíce svátek zasvěcený svaté, z jejížto slavnosti andělé se radují a chválí Syna Božího.«

⁴⁰⁾ Bratři chodící na sbírky měli přikázány jisté obvody, zv. *terniny*.

⁴¹⁾ V německém textu dává jí příbuzný titul: *Gottesmörderin*.

⁴²⁾ *Isaiáš 62, 4*.

⁴³⁾ I představení uznali, že se jedná o klep zlého ženského jazyka. Ovšem zčásti bylo to již pozdě. Suso musil na přání předst. již dříve pro velkou roztrpčenost složit úřad převorský i kazatelský a opustit rodné, milované město Kostnici. Pomluv a stížností bylo však více. Generál vyšetřoval vše přísně s provinciálem, a na konec prohlásil, že ani jedna žaloba nespočívá na něčem pevném.

⁴⁴⁾ »Svým milým Synáčkem, žehnej nás Fanno Maria!«

⁴⁵⁾ Motto z Velepísmě Šalomounovy: Květnaté jest naše lože...

⁴⁶⁾ T. j. bratra kazatele, dominikána.

⁴⁷⁾ Diepenbrock činí podle Suria z tohoto odstavce novou kapitolu pod názvem: Jak byl spatřen oslavený obličej služebníkův. Rukopisy nic podobného nemají.

⁴⁸⁾ Alžběta Staglinová.

⁴⁹⁾ *Mojž. 32, 11*.

⁵⁰⁾ *Obměna sv. Jana, kap. XVI, 7*.

⁵¹⁾ »Dokonalému již neškodí hřích.« Tuto květlisticko-panteistickou zásadu učilo více sekt středověkých, na příklad Beghardi, Bratři svob. ducha...

⁵²⁾ Dlužno rozuměti této větě: Každé bytí napodobuje jakýmsi způsobem božské bytí. Odtud známá scholastická: *Unum, bonum, ens convertuntur*. Hřích a ostatní zla jsou nedostatky bytnosti — *non entia*.

⁵³⁾ Když něco koná, aby nebyl roztržitým, aby z něj vycházely pouze činy, on aby však zůstal usebrán, při sobě.

⁵⁴⁾ Do r. 1551 byly v dominik. řádě denně modleny hodinky za zemřelé o jednom nokturnu s *laudami*. Později bylo ustanoveno modlit se jednou za týden celé hodinky. Ony hodinky o jednom nokturnu sluly *vigilie*.

⁵⁵⁾ *Sv. Jan z Damašku*.

⁵⁶⁾ *Canus ab insulis*.

⁵⁷⁾ Nepohlíží na Boha jako na odměnitele dobra a mstitele zlého — ale miluje ho pro něho samého.

⁵⁸⁾ Mystikové rádi dávají Bohu jméno *Nicht*, *Nichtigkeit*, na označení, že nemá v sobě nic z toho, co je ve tvorech.

⁵⁹⁾ *I. Kor. 13, 12*.

⁶⁰⁾ Činností, totiž pomocí představ a obrazů, ježto naň Bůh přímo působí. Není zde však myšlena naprostá nečinnost, nýbrž Suso chce naznačiti, že tato činnost nemá do sebe nic namahavého jako u činností všední, a proto, že po lidsku řečeno, nezdá se býti ani činností.

O B S A H

	Strana
Úvod	5
Susonův život.	

Díl I.

Začátek první knihy zvané »Susoo«	11
I. O prvních bojích začátečnickových	12
II. O nadpřirozeném vytržení, jehož se mu dostalo	14
III. Jak se duchovně zasnoubil s věčnou Moudrostí	15
IV. Jak si vyryl na srdci sladké jméno Ježíš	19
V. O útěše, již Bůh vábí začátečníky	20
VI. O různých viděních	24
VII. Jak chodíval ke stolu	25
VIII. Jak započal Nový rok	27
IX. O slovech »Sursum corda«	28
X. Jak oslavoval Hromnice	30
XI. Jak oslavoval masopust	31
XII. Jak oslavoval máj	34
XIII. O bolestné křížové cestě, již konal s Kristem vedeným na smrt	35
XIV. O užitečné ctnosti, jež sluje mlčení	38
XV. O trestání těla	39
XVI. O bolestném kříži, jež nosil na ramenou	41
XVII. O jeho loži	44
XVIII. O odřikání se nápoje	46
XIX. Jak byl poslán do duchovní školy, aby se na- učil pravé odevzdanosti	51
XX. O bolestném zmírání	53
XXI. O vnitřním utrpení	59
XXII. Jak se oddal účinné lásce k bližním	60
XXIII. O různém utrpení	62
XXIV. O velké bolesti, již mu způsobila jeho vlastní sestra	66
XXV. O těžkém utrpení, jež mu kdysi způsobil jeho společník	70
XXVI. O vrahu	74
XXVII. Nebezpečí utonutí	76
XXVIII. O krátkém pokoji, jehož mu kdysi Bůh do- přál	78
XXIX. O svém láskyplném zúctování s Bohem	79
XXX. Jak ho bolesti uvrhly na okraj smrti	82

	Strana
XXXI. Jak má člověk s chvalozpěvem obětovati Bohu své utrpení	85
XXXII. Jak odměňuje Bůh v tomto životě trpícího člověka	88

Díl II.

XXXIII. O duchovní dceři služebnickové	91
XXXIV. O počátcích začátečnickových	94
XXXV. O prvních příkladech a naučeních začátečnickových. Jak mají jeho cvičení být spojena s rozvážlivostí	97
XXXVI. O dětinné zbožnosti mladého začátečníka	103
XXXVII. Jak přiváděl k Bohu lehkomyšlné a jak těšil trpící	107
XXXVIII. O velmi bolestném utrpení, jež ho potkalo	110
XXXIX. O duševním strádání	122
XL. Která utrpení nejvíce prospívají lidem a působí největší čest Bohu	124
XLI. Jak přivedl různá milující srdce od pomíjející lásky k božskému milování	127
XLII. O různých trpitelích, kteří byli zvláštní věrností služebníkovi oddáni	133
XLIII. Jak se mu zjevil Kristus v podobě Serafa a učil ho trpět	136
XLIV. Jak usilovně třeba zápasiti tomu, kdo chce dosáhnouti duchovní odměny	139
XLV. O milném Jménu Ježíšově	141
XLVI. Velký rozdíl mezi správnou a klamnou moudrostí různých lidí	142
XLVII. Rozdíl mezi pravou a všetečnou moudrostí	145
XLVIII. Zřetelný rozdíl mezi pravou a nesprávnou odevzdaností	147
XLIX. Duchovní návod, jak prohloubiti vnějšího člověka	150
L. O hlubokých otázkách, jež kladla vzdělaná dcera svému duchovnímu otci	157
LI. Kde a jak jest Bůh	162
LII. O nejvyšším vzletu zkušené a rozumné povahy	167
LIII. Prosté zakončení této knihy	172
Poznámky	179

ŽIVÉ ZDROJE

Knihovna náboženské četby.

Red. Dr. S. M. Braito O. P.

**Sv. 1.: Dr. S. M. Braito: Církev.
Myšlenky a doklady. Str. 202.
Váz. Kč 18.—.**

**Sv. 2.: Pierre Lhande T. J.: Ot-
čenáš. Str. 80. Kč 6.—.**

**Sv. 3.: Emilian Soukup O. P.:
Manželské kapitoly. Základy
manželství. Str. 64. Kč 6.—.**

**Sv. 4.: Josef Dasonville T. J.:
Trojí pouto rodiny. Str. 84. Kč
6.—.**

U všech knihkupců nebo přímo
v nakladatelství „Vyšehrad“,
spol. s r. o.,
Praha II., Václavská ulice 12.

MYŠLENKY A ŽIVOT

Knihovna soudobého katolického myšlení.

Řídí Dr. Silvestr M. Braito O. P. a Dr. Reginald Dacík O. P.

Snahou redakce a vydavatelstva bude, aby se v nové knihovně „Myšlenky a život“ důstojně projevovaly všechny obory přítomného i minulého lidského snažení, prochnutého katolickou myšlenkou. Kromě palčivých aktualit politicko-hospodářských a sociálních bude knihovna „Myšlenky a život“ věnována zvláště

n á b o ž e n s t v í, d ě j i n á m, f i l o s o f i i.

Ročně vyjdou nejméně čtyři svazky v rozsahu asi 160 stran. Cena jednotlivých svazků Kč 12.—, při odběru celého ročníku Kč 10.—.

1. svazek: Mystikovo srdce.

Vlastní životopis bl. Jindřicha Suso. Přel. P. Silvestr M. Braito.

Dále vyjde:

P. Emilian Soukup O. P.: **Filosofie náboženství.**

Dr. Alfred Fuchs: **Encykliky a demokracie.**

Dr. Jeronym Jurák O. P.: **Dějiny, nauka i život východní církve.**

Za redakce pořadatelů knihovny „Myšlenky a život“ vyjde velmi časová práce skupiny moralistů, našich nejlepších odborníků,

STAVOVSKÁ MORÁLKA

Kapitoly: I. Lidská činnost se stanoviska mravního. II. Učitel. III. Lékař. IV. Právnick. V. Umělec. VI. Politik. VII. Zaměstnavatel. VIII. Zaměstnanec. IX. Publicista. X. Obchodník. Dílo obsáhne asi 300 stran a jeho cena bude asi Kč 24.—.

Objednávky přijímá každý knihkupec nebo přímo nakladatelství „Vyšehrad“, s. s. r. o., Praha II., Václavská 12.